

**SİYASAL KATILMA DÜZEYLERİ ÜZERİNE
KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA:
İZMİR-BAYBURT ÖRNEĞİ**

Özgür ARAT

Yüksek Lisans Tezi

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. İsmail DURSUNOĞLU

2024

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SİYASAL KATILMA DÜZEYLERİ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR
ARAŞTIRMA: İZMİR-BAYBURT ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özgür ARAT

Danışman: Doç. Dr. İsmail DURSUNOĞLU

BAYBURT - 2024

KABUL VE ONAY

Doç. Dr. İsmail DURSUNOĞLU danışmanlığında, Özgür ARAT tarafından hazırlanan “Siyasal Katılma Düzeyleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma: İzmir-Bayburt Örneği ” başlıklı bu çalışma, 27.06.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Yıldız ATMACA

Üye : Doç. Dr. İsmail DURSUNOĞLU

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KAPUSIZOĞLU

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun .../.../2024 tarih ve 2024/.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Murat KUL
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç.Dr. İsmail DURSUNOĞLU danışmanlığında hazırlamış olduğum “Siyasal Katılma Düzeyleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma: İzmir-Bayburt Örneği” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

27.06.2024

Özgür ARAT

ÖN SÖZ

Siyasal katılım demokrasi ve ülkelerin gelişmesi için olmazsa olmaz, bir nefes gibi vazgeçilemez bir unsurdur. Bireylerin siyasal katılımı hayatın her alanında gerçekleştirmesi, istek ve taleplerinin yerine getirilmesi için yöneticilerden hak talep etmesi, böylelikle güçlü bir toplum oluşturması çok önemlidir. Bu çalışmada iki farklı siyasal ideolojiye sahip ve farklı kültürlerin çoğunlukta olduğu İzmir ve Bayburt'ta yaşayan insanlar ele alınarak siyasal katılımın tüm boyutları ve etkileyen faktörlerinin anlaşılması amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında tez sürecimin başlangıcından itibaren bana inanan ve bilgi birikimini bana aktaran danışmanım Sayın Doç. Dr. İsmail DURSUNOĞLU' na sonsuz teşekkür ediyorum.

Çalışmamda verilerin toplanmasında yardımcı olan dostlarıma teşekkür ediyorum.

Hayatımın her alanında desteğini esirgemeyen annem, babam ve ablamlara, yüksek lisans öğrenimim ile ilgili bana zorluk çıkarmayıp varlığı ile destek veren canım oğlum Yusuf Emre'ye teşekkür ediyorum.

Hayatıma girdiği günden bu yana bana desteğini esirgemeyen, yüksek lisans öğrenimim boyunca benimle bilgi birikimini paylaşarak ufkumu genişleten, çalışmadaki verilerin analizi ile ilgili yardım eden kıymetli eşim Ceren ARI ARAT' a teşekkür ediyorum.

Özgür ARAT

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SİYASAL KATILMA DÜZEYLERİ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA: İZMİR-BAYBURT ÖRNEĞİ

Özgür ARAT

Bayburt Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. İsmail DURSUNOĞLU

Bayburt- 2024, Sayfa: 85

Siyasal katılma, bireylerin siyasal alanı belirlemek ve etkilemek amacıyla gerçekleştirdikleri eylemlerdir. Siyasal katılma farklı düzeylerde ve farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Birey, hangi dünya görüşüne sahip olursa olsun siyaset karşısında bir tavır takınmaktadır. Çeşitli gerekçelerle siyasete katılmaktadır. Siyasal katılma, bireyin sahip olduğu bilinç düzeyinden ülkenin sahip olduğu yönetim anlayışına kadar birçok hususla yakından ilgilidir. Farklı siyasal kültüre sahip toplumlarda doğal olarak farklı siyasal katılma pratikleri gerçekleşmektedir.

Bu çalışmada siyasal katılma düzeyleri konu edinilmiştir. Bu kapsamda İzmir ile Bayburt illerinin siyasal katılma düzeyleri karşılaştırılmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemi uygulanmış, 807 kişi araştırmaya dahil edilmiştir. Verilerin toplanmasında demografik bilgi formu ve demokratik katılım ölçeğinin siyasal katılım boyutu kullanılmıştır. Veriler SPSS 25.00 paket programı ile analiz edilmiştir. Tanımlayıcı sonuçlar incelendiğinde hizmet ve politika takibi (3.62 = yüksek), siyasi tartışma (2.78 = orta), toplam siyasal katılım puanı (2.30 = düşük), seçim mitingleri (1.61 = çok düşük), gösteri ve yürüyüşler (1.52 = çok düşük) ve düşünce ve önerileri paylaşma (1.48 = çok düşük) olacak şekilde siyasal katılımın alt boyutlarından alınan puanların çok yüksek olmadığı, siyasal katılımın birçok boyutta çok düşük kaldığı belirlenmiştir. İzmir ve Bayburt ilinde yaşayan katılımcıların siyasal katılım düzeyleri karşılaştırıldığında tüm alt boyutlarda ve toplam siyasal katılımında İzmir ilinin lehine anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Çalışma sonucunda ilerleyen çalışmaların siyasal katılımı düşüren değişkenlere daha derinlemesine araştırması önerilmektedir. Ayrıca siyasal katılımı artırıcı faktörlerin belirlenip bu konuda politikalar geliştirilmesi de önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal katılım, demokrasi, İzmir, Bayburt.

ABSTRACT

A COMPARATIVE STUDY ON THE LEVELS OF POLITICAL PARTICIPATION: THE CASE OF IZMIR-BAYBURT

Özgür ARAT

Bayburt University

Institute of Postgraduate Education

Department of Political Science and Public Administration

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. İsmail DURSUNOĞLU

Bayburt-2024, Pages: 85

Political participation is the actions taken by individuals to determine and influence the political sphere. Political participation occurs at different levels and in different forms. Regardless of the worldview the individual has, he/she takes a stance against politics. He participates in politics for various reasons. Political participation is closely related to many issues, from the level of consciousness of the individual to the management approach of the country. Naturally, different political participation practices occur in societies with different political cultures.

In this study, political participation levels are discussed. In this context, the political participation levels of Izmir and Bayburt provinces were compared. Quantitative research method was applied in the study and 807 people were included in the study. A demographic information form and the political participation dimension of the democratic participation scale were used to collect data. The data were analyzed with the SPSS 25.00 package program. When the descriptive results are examined, service and policy following (3.62 = high), political debate (2.78 = medium), total political participation score (2.30 = low), election rallies (1.61 = very low), demonstrations and marches (1.52 = very low) and It was determined that the scores obtained from the sub-dimensions of political participation, such as sharing thoughts and suggestions (1.48 = very low), were not very high, and political participation remained very low in many dimensions. When the political participation levels of the participants living in Izmir and Bayburt were compared, a significant difference was determined in favor of Izmir in all sub-dimensions and total political participation. As a result of the study, it is recommended that future studies investigate more deeply the variables that reduce political participation. It is also considered important to identify factors that increase political participation and develop policies on this issue.

Keywords: Political participation, democracy, İzmir, Bayburt.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	II
BEYANNAME.....	III
ÖN SÖZ	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLolar	IX
ŞEKİLLER	X
KISALTMALAR.....	XI
SİMGELER	XI
GİRİŞ	1
Araştırmanın Konusu ve Problemi	5
Araştırmanın Amacı	6
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	6
Araştırma Hipotezleri	6
Araştırmanın Sınırlılıkları	6
Araştırmanın Varsayımları	7
Terim ve Tanımları	7
BİRİNCİ BÖLÜM	8
1. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	8
1.1. SİYASAL KATILIM	8
1.2. SİYASAL KATILIMIN NEDENLERİ	11
1.3. SİYASAL KATILIMIN BİÇİMLERİ	12
1.4. SİYASAL KATILIMIN DÜZEYLERİ	14
1.5. SİYASAL KATILIMIN KAYNAKLARI	16
1.5.1. Yaş	16
1.5.2. Cinsiyet	17
1.5.3. Yerleşim Yeri	19
1.5.4. Eğitim.....	20
1.5.5. Meslek	21
1.5.6. Gelir Düzeyi	22
1.6. SİYASAL KATILIM BOYUTLARI.....	23
1.6.1. Siyasi Tartışmalar	23
1.6.2. Siyasi Düşünce ve Önerileri Paylaşma	24
1.6.3. Seçimlere Duyarlılık	25
1.6.4. Gösteri ve Yürüyüşler	26
1.6.5. Seçim Mitingleri	27
1.6.6. Hizmet ve Politika Takibi	27
1.6.7. Propaganda, Boykot ve Eylemler	28
İKİNCİ BÖLÜM	30
2. YÖNTEM.....	30
2.1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	30
2.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	31
2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI VE SÜRECİ	36
2.3.1. Demografik Bilgi Formu	37

2.3.2. Demokratik Katılım Ölçeği	37
2.3.3. Süreç	38
2.4. VERİ ANALİZİ.....	38
2.5. ARAŞTIRMACININ ROLÜ	39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	40
3. BULGULAR	40
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	61
Sonuç	61
Tartışma	62
Öneriler	69
KAYNAKÇA	72
EKLER	76
Ek 1: Demografik Bilgi Formu	76
Ek 2: Siyasal Katılım Ölçeği.....	78
Ek 3: Etik Kurul Kararı.....	84
ÖZ GEÇMİŞ.....	85

TABLÖLAR

Tablo 1: Cinsiyete Göre Milletvekili (Mv.) Sayısı ve Meclisteki Temsil Oranı.....	18
Tablo 2: İllere Göre 14-28 Mayıs 2023 yılı CB. ve MV. Seçimine Ait Katılım Oranı.....	26
Tablo 3: Araştırmacının Katılımcılarının Demografik Özellikleri.....	31
Tablo 4: Demokratik Katılım Ölçeği Siyasal Katılım Boyutu Güvenilirlik Ölçümleri	37
Tablo 5: Yaşanılan Şehir ve Cinsiyet Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri	40
Tablo 6: Yaşanılan Şehir ve Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri	40
Tablo 7: Yaşanılan Şehir ve Medeni Durum Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri.....	41
Tablo 8: Yaşanılan Şehir ve Yaş Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri	41
Tablo 9: Yaşanılan Şehir ve Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri.....	42
Tablo 10: Yaşanılan Şehir ve Gelir Düzeyine Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri.....	43
Tablo 11: Siyasal Katılıma İlişkin Betimsel İstatistikler	46
Tablo 12: Katılımcıların Yaşanılan Şehir Değişkenine Göre Siyasal Katılım t-Testi Sonuçları.	48
Tablo 13: Katılımcıların Yaşanılan Şehir Değişkenine Göre Siyasal Katılım Mann Whitney U Testi Sonuçları	48
Tablo 14: Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Siyasal Katılım t- Testi Sonuçları.....	49
Tablo 15: Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Siyasal Katılım Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	50
Tablo 16: Katılımcıların Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Siyasal Katılım t-Testi Sonuçları ...	51
Tablo 17: Katılımcıların Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Siyasal Katılım Mann Whitney U Testi Sonuçları	51
Tablo 18: Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Siyasal Katılım Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	52
Tablo 19: Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Siyasal Katılım Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	53
Tablo 20: Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Siyasal Katılım Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	55
Tablo 21: Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Siyasal Katılım Kruskal Wallis H Testi sonuçları.....	55
Tablo 22: Katılımcıların Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Siyasal Katılım Tek Yönlü ANOVA Sonuçları.....	56
Tablo 23: Katılımcıların Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Siyasal Katılım Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	58

ŞEKİLLER

Şekil 1: Cinsiyete Göre 14-28 Mayıs 2023 yılı CB. ve MV. Seçimine Ait Yurt İçi ve Yurt Dışı Toplam Katılım Oranı.....	19
Şekil 2: Şehirlere Göre Katılımcıların Dağılımı.....	33
Şekil 3: İkamet Yerine Göre Katılımcıların Dağılımı.....	33
Şekil 4: Cinsiyete Göre Katılımcıların Dağılımı	34
Şekil 5: Yaşa Göre Katılımcıların Dağılımı	34
Şekil 6: Medeni Duruma Göre Katılımcıların Dağılımı	35
Şekil 7: Eğitim Düzeyine Göre Katılımcıların Dağılımı.....	35
Şekil 8: Gelir Düzeyine Göre Katılımcıların Dağılımı	36
Şekil 9: Siyasi Parti Üye Olma Durumuna Göre Katılımcıların Dağılımı	36
Şekil 10: Siyasi Tartışma İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği	44
Şekil 11: Düşünce Önerileri Paylaşma İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği	44
Şekil 12: Seçimlere Duyarlılık İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği.....	44
Şekil 13: Gösteri ve Yürüyüşler İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği.....	45
Şekil 14: Seçim Mitingleri İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği	45
Şekil 15: Hizmet ve Politika Takibi İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği.....	45
Şekil 16: Propaganda, Boykot ve Eylemler İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrende Normal Grafiği	46
Şekil 17: Toplam Siyasal Katılım İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği.....	46

KISALTMALAR

AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
ANOVA	: Analysis of Variance
CB	: Cumhurbaşkanlığı
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
DEM Parti	: Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi
EYT	: Emeklilikte Yaşa Takılanlar
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MV	: Milletvekili
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
YRP	: Yeniden Refah Partisi
YSK	: Yüksek Seçim Kurulu

SİMGELER

SO	: Standart Ortalama
SS	: Standart Sapma
p	: Anlamlılık Değeri
X	: Ortalama
X²	: Ortalamalar Karesi

GİRİŞ

İnsanlığın toplumsal olarak yaşamaya başladığı günden bu yana yönetim biçimleri, düşünceleri ve inançları ne olursa olsun insanlar yönetimde alınan kararları etkilemiş veya bu niyette bulunmuştur. Toplumsal yaşama geçildiğinden itibaren siyasal alana yönelik yapılan davranışlar siyasal davranışları oluşturmaktadır (Dursunoğlu ve Kömür, 2018). Ancak her ne olursa olsun tam anlamıyla siyasal bir katılmanın olabilmesi için demokrasinin olması gerekmektedir. Demokrasi, halkın kendi kendini yönetmesidir. Eski Yunan’da Atina’da ortaya çıkmış ve gerçekleştirilmiştir. Kelimenin kökenine baktığımızda demokrasi eski Yunancada, ‘Demos’ ve ‘Kratos’ kelimelerinin birleşiminden oluştuğu görülmektedir. Demos halk, Kratos ise iktidar demektir. Yani demokrasi ile aslında ‘Halkın iktidarı’ demek istenmektedir (Bakan vd., 2017).

Eski Atina’da ortaya Kleisthenes tarafından kurulduğu kabul edilen rejimde ilk olarak doğrudan demokrasi türünün karşımıza çıktığı görülmektedir. Atina’da oluşturulan meclis ile birlikte toplanan vatandaşlar hem iktidarı seçmekte hem de alınan tüm kararlarda oy kullanmaktadırlar (Güzel, 2018). Öncelikle vatandaşlık kavramının Atina’daki karşılığı önemlidir. Kadınlar, yabancılar ve çocuklar vatandaş olarak kabul edilmemekte ve geri kalanların yönetimin kararlarına etki etmesi ile siyasal katılma gerçekleşmektedir. Yani bu sebeple kadınların, yabancıların ve çocukların oy hakları da yoktur. Ayrıca alınan her karar için toplanılmaktadır. Bu da kararların alınmasındaki süreci uzatmaktadır.

Nebati (2020), siyasi tartışmanın en temel siyasal katılım araçlarından biri olduğunu, Antik Yunan’dan itibaren kadınlar, çocuklar, köleler ve yabancılar dışında olan ve oy verme hakkı bulunan erkeklerin doğrudan demokrasi kapsamında alınacak her karar öncesi mecliste siyasi konuları tartıştıklarını, ayrıca tüm kamusal alanın vatandaşlık hakkı bulunan erkeklere ait olduğundan bu alanların hepsinde bir etkileşim hali olduğunu belirtmiştir.

Günümüzde toplumların gelişmesi için sadece demokrasinin varlığı yetersizdir, aynı zamanda devletin ve toplumun eş zamanlı olarak gelişmesi gerekmektedir. Bu tür bir ortamda, gelişmiş devletler ve kuvvetli kamu kurumları, vatandaşların devlete, hükümete ve kurumlara olan güvenini artırarak siyasal katılımı teşvik eder. Devletlerin büyüyüp gelişmesinin en temel yolu, toplumların ve devletin kamu kurumlarıyla birlikte denge mekanizmaları oluşturarak güçlenmesidir. Bu şekilde, insanlar taleplerini daha özgürce dile getirebilir, toplumsal gösteri ve eylemlerde bulunabilmektedir. Çünkü cezalandırılmayacaklarına ve haklarının gasp edilmeyeceğine inanmaktadır (Acemoğlu ve Robinson, 2023). Ayrıca, kurumlara duyulan güven, vatandaşların taleplerini gerçekleştirebileceklerine olan inançlarını artırır. Gelişmemiş

lkelerde, toplumun güçlü olduğu ancak devletin zayıf olduğu durumlarda anarşı ortaya çıkabilir. Ancak, devletin güçlü olduğu toplumun güçsüz olduğu durumlarda, despotik bir yapıya sahip devlet nedeniyle siyasal katılım düşük olabilir. Sonuç olarak, devletlerin gelişmesi için, güçlü toplumların ve yksek siyasal katılımın varlığı gereklidir.

Siyasal katılımı etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Siyasal katılımı etkileyen faktörler, sosyal bilimler alanında derinlemesine incelenen karmaşık unsurlardır. Bireylerin siyasal katılım düzeyi genellikle sosyo-ekonomik durumlarıyla ilişkilidir; eğitim düzeyi, gelir seviyesi ve iş güvencesi gibi faktörler, bu katılımı şekillendirir. Ayrıca, toplumun siyasi katılıma yönelik normları ve değerleri, bireylerin siyasal tutumlarını belirleyebilir. Siyasi bilgiye erişim, siyasi iletişim kanallarının açıklığı ve kurumsal faktörler de (seçim sistemleri, siyasi partilerin yapıları vb.) siyasal katılımı etkileyen önemli unsurlardır. Bununla birlikte, siyasal ortamın istikrarı, hukukun üstünlüğü ve siyasi güven gibi faktörler de bireylerin siyasal katılımını şekillendirir. Bu faktörler, siyasal katılımın karmaşıklığını yansıtan önemli bileşenlerdir ve bir arada değerlendirildiklerinde siyasal katılımın dinamiklerini daha iyi anlamamıza yardımcı olur. Siyasal katılımı etkileyen başlıca faktörler; yaş, cinsiyet, gelir durumu, meslek, yaşadığı yer, eğitim düzeyleri vd. olarak karşımıza çıkmaktadır. Faktörlerin siyasal katılım ile ilişkisi incelendiğinde; belli bir olgunluğa erişenlerin siyasal katılıma daha çok ilgi duydukları yaş değişkeninin önemini göstermektedir. (Dursunoğlu ve Akın, 2021). Cinsiyet faktöründe ise literatür incelendiğinde; toplum genelinde ataerkil bir yapının hâkim olması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin genele yayılmaması sebebiyle her alanda olduğu gibi kadınların erkeklere göre daha az siyasal katılım gerçekleştirdikleri görülmektedir. Diğer faktörler de ise özellikle büyüdüğü aile, yaşadığı yerleşim yerindeki ortam kişinin siyasi düşüncesine yn vermekte ve bireyin siyasal katılımını etkilemektedir.

Bu araştırmada siyasal katılım ile ilişkili değişkenler belirlenerek son yıllardaki seçim sonuçları da dikkate alınarak tespiti yapılan zıt ideolojik görüşlerin ve kültürlerin ağırlıkta olduğu İzmir ve Bayburt rneklemi karşılaştırılacaktır. Araştırma ile bu illere yönelik siyasal katılıma dair veri sağlanacak olup, ideolojik görüşler ile siyasal katılım arasındaki ilişki ortaya koyulacaktır. Araştırma, literatürde yapılacak olan çalışmalara kaynak oluşturacak ve bu iller ile benzer illerde faaliyet gösteren siyasal partiler ve yerel yönetimlere yol gösterecektir.

Bu araştırmada İzmir ve Bayburt İllerinde yaşayan bireylerin siyasal katılma düzeylerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. İzmir ve Bayburt illerinin belirlenmesinde seçim sonuçları göz önüne alındığında buraların iktidar partisi ile ana muhalefet partisinin simgeleri haline gelen iller olması ve buralarda yaşayan insanların genel olarak bir tarafın ise seküler ve

sosyal demokrat bir tarafın muhafazakâr ve milliyetçi olması ve literatür taraması sonucunda alanyazında da buna benzer bir araştırma yapılmamış olması gibi nedenler etkili olmuştur.

Araştırma alanyazında İzmir ve Bayburt örneklemleri olarak daha önceden yapılmamış olup bu yönüyle özgündür. Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinde, araştırmaya konu olan olay, birey ya da olgu, kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1999). Araştırmada veri toplama aracı olarak Keçe ve Dinç (2015) tarafından geliştirilen Demokratik Katılım Ölçeğinin siyasal katılım boyutu ve demografik bilgi formu kullanılmıştır. Siyasal katılım boyutu: siyasi tartışmalar, düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, hizmet ve politika takibi ve propaganda boykot ve eylemler faktörlerinden meydana gelmektedir. Araştırmanın verileri analiz edilmeden önce normallik testleri yapılmış verilerin dağılım durumlarına göre parametrik ya da nonparametrik testler uygulanmıştır. Elde edilen bulgular alanyazın çerçevesinde tartışılmıştır.

İzmir ve Bayburt ilinde yaşayan insanların siyasal katılımlarını karşılaştırmalı olarak inceleyen bu çalışma ile ilgili detaylı literatür araştırması yapılmıştır. Literatür taraması, siyasal katılımın kavramsal olarak tanımı, siyasal katılımı etkileyen faktörler, siyasal katılımın nedenleri ve biçimleri ve son olarak siyasal katılımın boyutlarından oluşmaktadır. Yapılan literatür taraması sonucunda siyasal katılım ile ilgili birçok çalışmanın olduğu, ancak iki farklı ideolojiye ve kültüre ait şehirlerde yaşayan insanların siyasal katılımları açısından karşılaştırmalı olarak böyle bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Ayrıca çalışma ile elde edilen sonuçlar incelendiğinde toplam siyasal katılım boyutunda cinsiyete göre kadınların daha fazla siyasal katılım gerçekleştirdikleri görülmüştür. Araştırma sonuçlarından yaş değişkenine göre gösteri ve yürüyüşler alt boyutunda 46 ve üstü yaş grupları ile 18-25 yaş arası grupların anlamlı düzeyde farklılaştığı, 46 ve üstü yaş grubunun 18-25 yaş arası gruba göre daha fazla gösteri ve yürüyüş açısından siyasal katılım gerçekleştirdiği görülmüştür. Bu iki sonuç incelendiğinde literatürde aynı sonucu veren bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Siyasal katılım demokratik toplumlar için olmazsa olmaz unsurlardan biridir. Geniş ve dar anlamlarda birçok kişi tarafından yorum yapılmış ve tanımlanmıştır.

Kahraman (2002) “Siyasal Katılıma Etki Eden Sosyolojik Faktörler (Isparta Uygulaması)” adlı çalışmada, Isparta ilinin sanayileşme sürecinin tamamlamadığını, toplumda geleneksel yapıya yakın bir düşüncenin hakim olduğu, siyasal düşüncelerini açıklarken mevcut bulundukları sosyo-kültürel toplum yapısından etkilendikleri ve oy verme işlemi dışında diğer siyasal katılım biçimleri olan mitinglere katılım, propaganda, parti üyeliği gibi siyasal katılım biçimlerine katılımın oldukça düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tatar (2003) “Malatya’da Siyasi Katılım: Karşılaştırmalı Bir Analiz” adlı çalışmasında, siyasal katılımın üç aşamada gerçekleştiğinden bahsetmektedir. Bunlar ilk olarak seçime katılım, ikinci olarak harekete geçme katılımı ve üçüncü ve son olarak aktif katılımıdır. İlk aşamada vatandaşlar seçime katılır ve oy verme işlemi gerçekleştirerek birinci aşamayı tamamlarlar. İkinci aşama da ise siyasal parti üyeliği, STK üyelikleri, mitinglere katılma ve düşüncelerini ifade etmedir. Üçüncü ve son aşamada ise parti yönetiminde bulunma, propaganda ve parti faaliyetlerine katılma ve kamusal alanda üst düzey yöneticiler ile temas kurmadır.

Dursunoğlu (2017) “Siyasal Davranış Üzerine Bir Karşılaştırma: Bayburt Örneği” adlı çalışmasında, gelişmiş demokratik toplumlarda siyasal katılımın yasal ve olağan şekilde gerçekleşmekte olduğundan bahsetmektedir. Bireyler haklarını ve siyasal sistemden beklentilerini gerçekleştirerek siyasal iktidarın beklentilerini karşılamasını istemektedirler. Ancak vatandaşlar eğer ki hak ve taleplerini mevcut siyasal sistem içerisinde duyuramıyorsa artık yasal olmayan ve olağandışı bir şekilde siyasal katılım gerçekleştirmektedirler.

Tekeli (1982) “Kadınlar ve Siyasal Toplum Hayat” adlı çalışmasında, genel anlamda erkeklerin kadınlara oranla siyasal katılımının yüksek olduğunu, kadınların oy verme davranışında erkeklere göre %13,5 oranla daha düşük olduğundan bahsetmiştir. Onur (2023) “Ülke Uygulamalarında Kadınlara Yönelik Siyasi Partilerde Pozitif Ayrımcılık” adlı çalışmasında, uygulanan pozitif ayrımcılık politikalarının, kadınların siyasal pozisyonlarda yer almasını sağlayarak katılımlarını artırmakta olduğundan bahsetmiştir.

Altan (2011) “Eğitim-siyasal eğilim ilişkisi: Mersin örneği” adlı çalışmasında kadınların eğitime katılımlarının ve eğitim düzeylerinin artmasının, siyasi süreçlere katılım isteklerini artırmakta olduğundan bahsetmiştir. Siyasal katılımın birçok aşamadan geçtiğini, ilk aşamanın ailenin bireyi siyasal alanda bilgilendirmesi ve kendi ideolojisi doğrultusunda bireyi siyasal alanla bir bütün haline getirmesi olduğunu ileri sürmüştür.

Çolak (2020) “Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Sürecindeki Twitter Kullanımı” adlı çalışmasında Twitter’da erkeklerin siyasal katılım toplam puanı kadınlara oranla daha yüksek olduğunu, aynı zamanda yerel yönetim ve yardım ve siyasal tartışmalara katılma alt boyutlarında da erkeklerin kadınlara göre oran olarak daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Topbaş (2009), “David Easton’un Siyasal Sistem Teorisi bağlamında Türkiye’de Siyasal İletişim ve Siyasal Katılma (Erzurum Seçmeni Üzerine Bir Araştırma)” adlı çalışmasında, genç yaşta olan bireylerin gösteri ve yürüyüşler, partilerin seçim kampanyaları gibi eylemlere orta ve yaşlı olan bireylere göre daha yüksek siyasal katılım gerçekleştirdiği

sonucuna ulaşmıştır. Bireylerin eğitim düzeylerinin arttıkça siyasal katılımının da daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Teyyare ve Avcı (2016) “Yerel Seçimlerde seçmen davranışları: 2014 yerel seçimleri ve Zonguldak İli Örneği” adlı çalışmasında yerel seçimlerde bekar olan bireylerin adayların hizmet ve politikalarını, seçim vaatlerini evlilere göre daha fazla takip ettiği sonucuna ulaşmıştır. Gümüş (2006) “Eğitim Düzeyinin Seçmen Davranışındaki Rolü ve Antalya Örnek Olayı” adlı çalışmasında, eğitim seviyesi daha yüksek kişilerin siyasal yaşama katılma düzeylerinin yüksek olduğunu, ilkokul mezunlarının büyük bir kısmının sadece oy kullanma işlemi ile siyasal katılım gerçekleştirdiğini, eğitim seviyesi yüksek bireylerin gündemi daha fazla takip ettiğinden bahsetmiştir.

Duran (2015) “Siyasal Katılmayı Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Tavşanlı-Kütahya Örneği” adlı çalışmasında, eğitim düzeyi düşük düzeyde olan vatandaşların oy verme işleminde ve siyasal parti destekleme konusunda aile bireylerinden ve parti liderinin karizmatik olmasından etkilenirken, eğitim düzeyi yüksek olan vatandaşların oy verme işleminde ve parti desteklemede parti programına göre hareket ettikleri ve daha bilinçli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Duran (2015) yine bu çalışmasında, eğitim düzeyi daha düşük seviyede olan bireylerin yerel yönetimden beklentilerinin yeni iş olanakları oluşturması iken, eğitim düzeyi yüksek kişilerin yerel yönetimden beklentisinin yerel düzeyde oluşan sorunların merkeze bildirilmesi ve sosyal-kültürel etkinliklerin yapılmasını istemesi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kapusızoğlu (2008) “Gelir Durumu-Siyasal Eğilim İlişkisi: Mersin Örneği” adlı çalışmasında, mesleğin ne olduğu kadar ne şekilde ve hangi şartlarda da yapıldığının önemli olduğunu, çalışan sayısının kalabalık olduğu iş yerlerinde bireylerin birbirleri ile iletişimleri ve etkileşimlerinin fazla olduğunu, bu tarz iş yerlerinde siyasal alandaki konulara farklı görüşlerin veya farklı bilgilerin yayılması, öğrenilmesi ve bundan etkilenilmesinin yüksek ihtimalle mümkün olduğundan bahsetmiştir ve bu tarz yerlerde bireylerin kendi çıkarları için, ilgi duydukları için ya da kendi ideolojilerini ya da oy vereceği siyasal partinin propagandasını yapmak üzere siyasal katılım gerçekleştirebildiğini söyler. Bireysel çalışılan ya da çalışan sayısının az olduğu yerlerde ise çalışan sayısının çok olduğu yerlere oranla daha az siyasal katılım gerçekleştirme alanları olduğunu belirtmektedir.

Araştırmanın Konusu ve Problemi

Araştırmanın konusu, demokrasinin olmazsa olmaz unsurlarından olan siyasal katılımın kavramsal boyut olarak da ele alınarak, birbirine zıt görüşlerin hâkim olduğu; muhafazakâr milliyetçi görüşün çoğunlukta olduğu Bayburt ili ve sosyal demokrat ve seküler görüşün

çoğunlukta olduğu İzmir illerindeki siyasal katılım düzeylerinin ortaya koyulmasıdır. Siyasal katılım tüm faktörleri ile ele alınarak araştırmada bulunan ölçekteki sorular katılımcılara sorulmuştur. Araştırmanın problemi, literatür incelendiğinde farklı siyasal görüşlerin siyasal katılımı etkileyip etkilemediğini ortaya koyan bir araştırmaya ihtiyaç olduğunun görülmesidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada İzmir ve Bayburt İllerinde yaşayan bireylerin siyasal katılma düzeylerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. İzmir gibi seküler ve sosyal demokrat siyasal kimliğe sahip Bayburt gibi muhafazakâr ve milliyetçi siyasal kimliğe sahip iki farklı siyasal kültürde yaşayan bireylerin siyasal katılma düzeylerinin öğrenilmesi hedeflenmiştir.

Araştırmanın Önemi ve Gerekeçesi

Bu araştırma ile siyasal katılım ile ilişkili değişkenler belirlenerek zıt ideolojik görüşlerin ve kültürlerin ağırlıkta olduğu İzmir ve Bayburt örneklemi karşılaştırılacaktır. Araştırma ile bu illere yönelik siyasal katılıma dair veri sağlanacak olup, ideolojik görüşler ile siyasal katılım arasındaki ilişki ortaya koyulacaktır. Araştırma ile alanyazında yapılacak olan çalışmalara kaynak oluşturacak ve bu iller ile benzer illerde faaliyet gösteren siyasal partiler ve yerel yönetimlere yol gösterici olacaktır. Araştırma alanyazında İzmir ve Bayburt örneklemini olarak daha önceden yapılmamış olup bu yönüyle özgündür.

Araştırmanın Hipotezleri

H₁ katılımcıların siyasal katılımları yaşadıkları şehir değişkenine göre farklılaşmaktadır.

H₂ katılımcıların siyasal katılımları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.

H₃ katılımcıların siyasal katılımları yerleşim yer değişkenine göre farklılaşmaktadır.

H₄ katılımcıların siyasal katılımları yaşlarına göre farklılaşmaktadır.

H₅ katılımcıların siyasal katılımları medeni durumlarına göre farklılaşmaktadır.

H₆ katılımcıların siyasal katılımları eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma İzmir ve Bayburt illerinden toplanan verilerle sınırlıdır.

Örneklemin seçkisiz örnekleme yöntemlerinden biri kullanılmadan yapılmış olması bu araştırmanın sınırlılığıdır. Araştırmada uygun örnekleme yönteminin kullanılmasında daha düşük maliyetli ve daha kolay olması, zamandan tasarruf edilmesi açısından tercih edilmiştir.

Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada kullanılan Siyasal Katılım Ölçeğinin siyasal katılımı ölçmek için geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır. Katılımcıların ölçme aracının maddelerine yanıt verirken maddeleri doğru anlayıp yanıtladığı varsayılmıştır.

Terim ve Tanımları

Siyasal Katılım: Bireylerin, hükümetlerin alacağı kararları etkilemek için tasarladığı etkinliklerdir (Huntington, 1976). Vatandaşların mevcut sistemdeki alınan kararlara etkileme çabası dışında, sosyo-ekonomik düzeydeki gelişme süreci ve süreç sonucunda ortaya çıkan ürünlerin paylaşım konusunda da ekili olma çabaları olarak da tanımlanmaktadır (Çukurçayır, 2000). Ayrıca bireylerin siyasi sistemde mevcut pozisyonlarını, davranışlarını ve tutumlarını gösteren kavramdır (Daver, 1993).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. SİYASAL KATILIM

Siyasal katılımın tek ve ortak bir tanımı bulunmamaktadır. Siyasal katılım, genel olarak bireylerin yönetimlerin alacağı kararları etkilemek üzere gerçekleştirdiği eylemler olarak tanımlanmaktadır. Huntington (1976) siyasal katılımı, “bireylerin hükümetlerin alacağı kararları etkilemek için tasarladığı etkinlikler” olarak tanımlamaktadır. Çukurçayır (2000) siyasal katılımı, “vatandaşların mevcut sistemdeki alınan kararlara etkileme çabası dışında, sosyo-ekonomik düzeydeki gelişme süreci ve süreç sonucunda ortaya çıkan ürünlerin paylaşım konusunda da ekili olma çabaları” olarak ifade etmektedir. Öztekin (2007) siyasal katılımı “oy kullanma ile beraber alınan tüm siyasal karar ve siyasal olaylar karşısında vatandaşların meraktan kitlesel eylemlere kadar oluşturmuş olduğu davranışlar” şeklinde belirtmektedir. Çam (2011), siyasal katılımı vatandaşların siyasal alanda direkt ya da dolaylı olarak siyasal yöneticilerin kararlarını etkileyen faaliyetleri biçiminde açıklamaktadır.

Gökçimen’e (2008) göre siyasal katılım “vatandaşların ve toplumun ülke içinde siyasal sistemle kurmuş olduğu ilişkilerin bütünüdür”. Bu ilişkileri de siyasal olaylara duyarlı olma ve gündemi takip etme, konularla ilgili bilgi alma, haberleri takip edip inceleme, siyasi olarak aktif bir rolde bulunma, seçimlerde oy kullanma, aday olma ve eylemlerde var olma olarak isimlendirmiştir. Daver’e (1993) göre siyasal katılım “bireylerin siyasi sistemde mevcut pozisyonlarını, davranışlarını ve tutumlarını gösteren kavram” olarak tanımlamaktadır. Eroğul’a (1999) göre siyasal katılım “yönetilenlerin yönetimde söz sahibi olmasıdır”. Kapani (2021) siyasal katılımı, vatandaşların siyasal alanla ilgili davranışları ve buna yönelik tutumları şeklinde tanımlamıştır. Verba, Nie ve Kim (1972) siyasal katılımı, yurttaşların siyasal iktidarı ve siyasal alandaki temsilcilerini seçip bu kişilerin alacağı kararları etkilemek maksadıyla gerçekleştirdikleri davranışlar olarak açıklamıştır. Özbudun (1975) siyasal katılımı, vatandaşların siyasal alanda iktidarı ve yöneticileri seçmek ve bu kişilerin kararlarını etkilemek üzere bireysel ya da toplumsal olarak, yasal ya da yasa dışı bir şekilde harekete geçmelerini içeren faaliyetler şeklinde değerlendirmiştir.

Siyasal katılım her ne kadar kavramsal olarak yakın tarihle şekillenmeye başlasa da aslında insanlık tarihinin başlangıcından bugüne kadar var olmuş, toplumların ve devletlerin gelişmesinde önemli bir yer tutmuştur. Mutlak monarşilerde, oligarşilerde, imparatorluklar ve diktatörlüklerde de siyasal katılımdan söz edilebilir ancak gerçek anlamda siyasal katılımdan bahsedilebilmesi için demokrasi olmazsa olmaz bir koşuldur.

Demokrasi, Antik Yunan kent devletlerinde ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Kadınlar, köleler ve yabancılar gibi bazı toplumsal kesimleri siyasal sistemin dışında tanımlasa da ilk örneği olması nedeniyle önemlidir. Vatandaşların halk meclislerinde toplanarak kendileri ile ilgili kararları alması ve uygulaması demokrasinin doğrudan asli unsuru olan halk tarafından gerçekleşmesini sağlamıştır. Sonraki dönemde Orta çağ karanlığının gölgesinde kalan demokrasi, İngiltere’de 1215 yılında imzalanan Magna Carta ile tekrardan değer kazanmıştır (Başçı, 2021). Bu anlaşma ile ilk kez Kral’ın yetkilerini sınırlandıran bir parlamento ortaya çıkarılmıştır. 1776 yılında Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi ile birlikte Amerikan Anayasası kişisel temel hak ve özgürlükleri yükseltmiştir (Birecikli, 2011). J. Locke, Montesquieu gibi düşünürlerin geliştirdiği güçler ayrılığı ilkesi ile devletlerin yönetim şekillerine de demokrasi açısından bir gelişme sağlanmıştır (Duvan, 2019). 1789 Fransız İhtilali demokrasi açısından bir başka önemli gelişme olmuştur (Kaya, 2022). Türkiye özelinde bakıldığında ise Osmanlı Devleti’nin sonlarına doğru demokrasi ile ilişkilendirilebilecek bazı adımlar atılmıştır. Senedİ İttifak, Tanzimat, Islahat, Kanun-i Esasi, II. Meşrutiyet bu adımları oluşturmuştur. Nihai olarak Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu ile egemenlik kayıtsız şartsız millete verilmiştir (Oğuzhan, 2023).

Siyasal katılım demokrasinin vazgeçilmez bir unsurudur. Gelişmiş ülkelerde oy kullanma açısından siyasal katılım gelişmekte olan ya da gelişmemiş ülkelere göre daha azdır. Güçlü demokrasisi olan gelişmiş ülkelerde seçimlere katılım her ne kadar az olsa da siyasal katılım farklı unsurları ile toplumun her alanına yayılmıştır. Bu toplumlarda yönetimi etkilemek için sadece seçim dönemlerinde değil her zaman siyasal katılım gerçekleştirilmektedir (Lazarsfeld, 1948).

Siyasal katılım siyasi partilerin oluşturmuş olduğu örgütlenmeler kapsamında yapıldığı gibi, STK’lar, mahalle odaları, dernekler ve hatta bireyler tarafından da gerçekleştirilmektedir. Siyasal partiler üye sayısını artırarak ve tüm ülke genelinde örgütlenerek vatandaşlar ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirip siyasal katılıma olumlu katkıda bulunmaktadır (Eroğul, 1999). Muhalefette olan partiler seçim döneminde siyasal iktidara gelmek için ya da seçim dönemi dışında hükümetin kararlarını etkilemek için belirli faaliyetler gerçekleştirmektedirler. Vatandaşların siyasal partiye üye yapılmasını sağlayarak daha aktif siyasal katılım ortamı sağlamakta ve örgüt faaliyetlerini artırarak üye olmayan vatandaşlarla da etkileşim kurmaktadır. İktidar da olan parti ise yüz yüze vatandaşlarla görüşerek onların taleplerini almakta ve yönetimde alınan kararlara ortak ederek siyasal katılıma olumlu katkı sunmaktadır.

Siyasal katılım hak arama, var olan hakkı koruma, tepki gösterme, varlığını kabul ettirme vb. amaçları güderek yönetim kararını etkilemeyi hedeflemektedir. Ancak burada

önemli husus talebin demokratik sistemde, demokrasi içerisinde ve talebe cevap verecek güçlü iradenin varlığında gerçekleşmesi gerektiğidir. Aksi durumda siyasal katılma, etki gücünü kaybedecek ve sembolik mahiyette kalacaktır. Siyasal katılma ile demokrasi arasındaki karşılıklı ve birbirini var eden ilişki her durumda geçerlidir.

Siyasal katılım 1940'lı yıllardaki çalışmalarda sadece oy verme işlemi olarak tanımlanıyordu (Lazarsfeld, 1948). 1960'lı yıllarda ise kamusal alanda toplumda yaşayan vatandaşların kamudaki görevlilerle olan iletişimleri ve siyasette bulunan kişiler ile siyasi partilerin yürüttükleri tüm hareketler olarak kabul edildi (Lane, 1959). 1970'lere gelindiğinde ise, geçmişteki tanımlamaların üzerine koyarak, siyasiler tarafından alınan kararlara kendi çıkarları doğrultusunda vatandaşlar tarafından bu kararlara ret vermek için yapılan protesto ve gösterilerde siyasal katılımın bir parçası haline geldi. 1990'lı yıllara gelindiğinde ise daha da geniş bir yelpazeye açılan siyasal katılım, öylesine kapsayıcı bir hale geldi ki, kişisel alan dışında kalan her türlü davranış siyasal katılım haline geldi (Deth, 2001).

Tüm bu süreçlere bakıldığında dünya üzerindeki gelişmeler ile siyasal katılım gelişimi bir paralellik göstermektedir. Demokrasi geliştikçe ve bunun yanında teknoloji de geliştikçe siyasal katılımın tanımı da genişlemektedir (Köseoğlu ve Al, 2013). 2000'li yıllardan itibaren sosyal medyanın gelişmesi ve dünya genelinde yayılması ile birlikte siyasal katılımın da dijital dünyada yer almasını sağlamıştır (Varlık ve Sümer, 2022). Sosyal medyada bazen sessiz bir duruş sergileyerek, bazen bir konu hakkında görüş belirterek, bazen de bir paylaşımı beğenerek veya paylaşarak siyasal katılımı gerçekleştirilmektedir. Siyasi partiler ve siyasetçiler de sosyal medya mitingleri düzenlemekte, STK ya da sendikalar örgütlenmelerini ve protestolarını sosyal medya üzerinden göstermektedirler (Toy, 2021).

Siyasal katılımda hem güvenilir bir ortam hem özgürlükçü ve eşitlikçi bir ortam olması gerekmektedir (Karaçor, 2009). Vatandaşlar kendi güvenliğinden endişe ederse siyasal katılım gerçekleştirmemekte ya da baskı altında gerçekleştirdiği siyasal katılım meşru olmamaktadır. Özgür bir ortamda bireyler düşüncelerini daha rahat ifade edebilmekte ve yönetimin kararlarını etkileyebilmektedir. Sadece bir düşüncenin ve grubun hâkim olduğu, eşit olmayan bir ortamda da siyasal katılım meşruluğundan söz edilemez. Devlet organlarının hukuk düzeni çerçevesinde oluşturduğu düzende insanların temel hak ve özgürlükleri şekillenmektedir. Özgürlük demokrasinin temelini oluşturmaktadır ve siyasal katılım sağlanması için insanların özgür bir ortamda oy kullanması gerekmektedir (Olgun, 2011). Özgür bir ortam olmadığında siyasal katılımın en temel davranışı olan oy kullanma hakkı bile gerçek iradeyi ortaya koyamamaktadır. Bu sebeple seçimlerde serbestlik ilkesi esas kabul edilmektedir (Eren, 2008).

Sadece bir düşüncenin ve grubun hâkim olduğu, eşit olmayan bir ortamda siyasal katılım meşruluğundan söz edilemez. Anayasamızın 10. Maddesinde “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.” hükmü amirdir. Aynı zamanda seçimlerde ise eşit oy ilkesi kabul edilmektedir. Eşit oy ilkesi tüm vatandaşların tek bir oya sahip olması anlamına gelmektedir. Siyasal katılım için hem fırsat açısından hem de seçimlere seçme ve seçilme ile ilgili katılım açısından eşitlik önemli bir husustur.

1.2. SİYASAL KATILIMIN NEDENLERİ

Siyasal katılımı en temel faktör vatandaşlardır. Vatandaşların siyasal katılım gerçekleştirmelerini etkileyen çeşitli sebepler bulunmaktadır. Bu sebepler; psikolojik, sosyolojik, ekonomik, ideolojik vb. birçok farklı sebep olabilmektedir. Vatandaşlar siyasal iktidarın kararlarını etkileme sürecinde, toplumsal veya kişisel bir probleme çözüm arayabilmekte ya da toplumsal alana duyarlılık sağlayabilmektedir (Özkaynar vd., 2017).

Geçmişten günümüze gelişen ve genişleyen siyasal katılımın nedenleri de siyasal katılıma bağlı olarak benzer düzeyde değişmektedir. Siyaset konuşmak ve saygı kazanmak, siyasal katılım için yeterli sebeplerdir. Ancak siyasette aktif rol üstlenmek, toplumsal statü kazanmak siyasal katılımın daha fazla çaba sarf edildiği sebepler arasındadır. Vatandaşların siyasal katılımı ile ilgili dört farklı unsurdan bahsedilmektedir (Özbudun, 1975; Çukurçayır ve Gökçe, 2002).

- *Çıkar*; siyasal katılımı vatandaşların bireysel ya da toplumsal anlamda fayda sağlama amacı düşüncesiyle katılım sağlamasıdır.
- *Vatandaşlık duygusu*; vatandaşların vatandaşlık ödevini yerine getirmek amacıyla kendini sorumlu hissederek siyasal katılım gerçekleştirmesidir. Demokratik ve gelişmiş toplumlarda bu sebepten katılım düzeyi daha fazladır.
- *Dayanışma duygusu*; herhangi bir lidere bağlılıktan ziyade vatandaşların bulundukları toplumla toplumsal fayda anlamında aynı duygularla dayanışma halinde bulunarak siyasal katılımı gerçekleştirmeleridir.
- *Kişisel bağlılık*; vatandaşların lidere, siyasi partiye, aşirete veya cemaatlere saygı duyması sebebi ile siyasal katılım gerçekleşmesidir. Genel anlamda az gelişmiş toplumlarda görülmektedir.

Vatandaşlar kendi menfaatleri doğrultusunda mevcut düzenin devam etmesi, çevre edinmek istemesi, toplumda bir yer edinmek istemesi, hayata yeni bir bakış açısı ile bakması, kendine ve topluma yabancılaşmamak için siyasal katılım gerçekleştirmektedir (Yücekök,

1987). Bireyler bulunduğu toplumun içinde bazı zamanlarda istemeden de olsa siyasal katılım gerçekleştirebilmektedir. Örneğin; kentlerde yaşayan bireyler, toplumda kendine bir yer edinmek için belli çevreler edinmek zorundalardır. Bu durumda içinde bulunduğu grupların özelliklerine göre doğrudan amacı siyasal bir katılım gerçekleştirmek olmasa da grubun davranışlarını sergileyerek siyasal katılım gerçekleştirmektedirler (Graham, 1970).

Siyasal partilerin siyasal iktidara gelme amacıyla göstermiş olduğu faaliyetler neticesinde bireyler aktif olarak siyasal katılım gerçekleştirmektedir. Bireyler siyasal partilerin yapmış oldukları mitinglere katılım sağlayarak ya da siyasal partilerin yapmış oldukları propaganda ve reklam faaliyetlerine katılım sağlayarak ve siyasal partilere bağışta bulunarak siyasal katılımda bulunmaktadır. Bu katılım, partiye gönülden bağlı olmaktan ya da kişisel menfaatlerden kaynaklanmaktadır (Göktürk, 2016).

Bireyler kendi ve ailelerinin çıkarları doğrultusunda siyasal iktidarın ve yöneticilerin kararlarını etkilemek için siyasal katılım gerçekleştirmektedir (Baykal, 1970). Kentlerde heterojen bir yapının mevcut olması sebebi ile bireyler içinde bulunduğu yapıya ve topluma daha fazla adapte olmak ve kendini içinde bulunduğu topluma kabullendirmek, topluma ait olduğunu kanıtlamak için siyasi düşüncelerini, görüş ve önerilerini toplum içinde açıklamaktadır (Garbriel, 1983).

Tüm bu unsurlar dışında bireyler farklı sebeplerden de siyasete katılmaktadır. Bireyler, siyasal katılım isteği olmamasına rağmen toplumsal anlamda dışlanmamak, çevresine karşı yabancılaşmamak için de siyasal katılımda bulunmaktadır. Hem vatandaşlık görevi olarak hem de topluma yarar sağlamak amacıyla siyasal katılım olabildiği gibi kişisel olarak kendini geliştirme ve siyasi kariyer niyetiyle de bu davranışı sergilemektedir. Son olarak ise bireysel haz almak için de vatandaşlar siyasal katılım sağlamaktadırlar.

1.3. SİYASAL KATILIM BİÇİMLERİ

Siyasal katılım yasal veya yasal olmayan yollarla olabilmektedir. Siyasal katılımda bireyler her iki katılım yolunu da benimseyebilirler. Toplumda bulunduğu yere göre kişiler siyasal katılım şeklini belirleyebilmektedir. Örneğin; oy kullanma işlemini yapan bir vatandaş olağan ve yasal siyasal katılım gerçekleştirmektedir. İsyan başkaldırı örneğinde olduğu gibi siyasal katılım bazen de yasadışı ve olağandışı bir mahiyet arz etmektedir.

Olağan ve olağandışı siyasal katılım aslında yasal ve yasal olmayan şeklinde ayrılabilir (Barnes ve Kease, 1979). Olağan siyasal katılım biçimlerinde oy verme, siyasal partilere üye olma, siyasal parti faaliyetlerine katılma, bağış yapma vb. katılım biçimleri yasal ve olağan siyasal katılım biçimleri olarak değerlendirilirken, silahlı eylem, izinsiz gösteri ve yürüyüşü,

protesto, grev vb. katılım biçimleri yasal olmayan ve olağandışı siyasal katılım olarak değerlendirilmektedir.

Dursunoğlu (2017), gelişmiş demokratik toplumlarda siyasal katılımın yasal ve olağan şekilde gerçekleşmekte olduğundan bahsetmektedir. Bireyler haklarını ve siyasal sistemden beklentilerini gerçekleştirerek siyasal iktidarın beklentilerini karşılamasını istemektedirler. Ancak vatandaşlar eğer ki hak ve taleplerini mevcut siyasal sistem içerisinde duyuramıyorsa artık yasal olmayan ve olağandışı bir şekilde siyasal katılıma yönelmektedir.

Gelişmiş ülkelerde hem toplum hem de devlet geliştiği için bireylerin ve toplumların taleplerini güçlü kurumlar karşılayabilmektedir (Acemoğlu ve Robinson, 2023). Böyle bir toplumda bireyler siyasal katılımını gerçekleştirirken yasal ve olağan katılım biçiminde gerçekleştirirler. Ancak toplum ve birey taleplerini ve isteklerini yetkili mercilere ulaştıramıyor ya da ulaştırırsa bile bir çözüm olmayacağını düşünüyorsa yasal olmayan ve olağandışı siyasal katılım biçimini tercih edecektir.

Bazı toplumlar da ise gösteri ve yürüyüş, grev vb. şiddet içermeyen eylemler de olağan ve yasal siyasal katılım biçimleridir. Türkiye gibi ülkelerde ise izinli gösteri ve yürüyüş yasal olsa bile olağandışı bir katılım biçimidir. Silahlı eylem, boykot, sivil itaatsizlik, isyan, ayaklanma vb. eylemler ise her ülke için yasal olmayan ve olağandışı siyasal katılım biçimleridir.

Görüldüğü üzere siyasal katılım yasal olabileceği gibi yasal olmayan yollardan da gerçekleştirilebilmektedir. Ancak her durumda siyasal katılım gerçekleşmiş sayılmaktadır (Kalaycıoğlu, 1983). Olağan ve olağandışı siyasal katılım biçimlerinin dışında siyasal katılımın farklı biçimleri de bulunmaktadır: Aktif-pasif katılım, açık-gizli katılım, zorunlu-bağımsız katılım, sürekli-süreksiz katılım, siyasal sisteme veren- siyasal sistemden alan katılım, amaçsal-araçsal katılım, sözlü ve sözsüz katılım, sosyal olan-sosyal olmayan katılım. Bu siyasal katılım biçimleri (Çam, 2011);

- Aktif-pasif katılım: Bireylerin siyasal bir konuda tepki vermesini ya da tepkisiz kalmasını ifade eder. Eğer bireyi ilgilendiren bir konu olursa aktif olarak bir katılım sergileyeceği düşünülmektedir.
- Açık-gizli katılım: Bireylerin siyasal katılımı gerçekleştirirken kimliğini belli edip etmemesidir. Örneğin; sosyal medyada siyasal katılım gerçekleştiren kişi kendi hesabından siyasal katılım gerçekleştiriyorsa açık şekilde, kapalı ve kimliğini gizleyerek kod adı kullanarak bir katılım gerçekleştiriyorsa gizli siyasal katılım biçimini tercih etmiştir.

- Zorunlu-bağımsız katılım: Ülkemizde 1987 yılından itibaren oy verme işlemi zorunlu hale gelmiştir. Bu zorunlu siyasal katılıma örnek olarak gösterilirken, istediği bir siyasal partiye üye olan vatandaşın katılımı bağımsız siyasal katılım biçimine örnek teşkil etmektedir.
- Sürekli-süreksiz katılım: Bireyin siyasi partiye üyeliği sürekli, oy verme işlemi ise süreksiz siyasal katılıma örnek olarak gösterilebilmektedir.
- Siyasal sisteme veren- siyasal sistemden alan katılım: Bireylerin siyasal sistem içerisinde siyasal partilere üye olması, oy vermesi siyasal sisteme veren katılım biçimi, siyasal sistemden hizmet talep etmesi ise siyasal sistemden alan siyasal katılım biçimi olarak değerlendirilmektedir.
- Amaçsal- araçsal katılım: Bireylerin seçimlerde oy kullanması amaçsal siyasal katılım biçimi, seçim kampanyalarına katılması araçsal siyasal katılım biçimine örnek verilebilmektedir.
- Sözlü ve sözsüz katılım: Siyasal alanda ortaya çıkan konular ile ilgili tartışmak, görüş belirtmek sözlü, gösteri ve yürüyüş yapmak ise sözsüz siyasal katılım biçimine örnek gösterilebilmektedir.
- Sosyal olan-sosyal olmayan katılım: Mitinge katılım sosyal olan siyasal katılım olarak değerlendirilirken, bireysel anlamda tek başına toplumu etkilemeyecek şekilde yapılan siyasal katılım biçimi sosyal olmayan siyasal katılım biçimidir.

1.4. SİYASAL KATILIM DÜZEYLERİ

Her vatandaş siyasal katılım gerçekleştirirken farklı düzeylerde hareket etmektedirler. Bu düzeyler bazen aktif olabileceği gibi bazen de pasif durumda da gerçekleştirilebilir. Bireyler siyasal sisteme ilgi duyabilirler. Bu ilgilerini bazen harekete geçerek göstermekte, bazen de sadece izleyerek ve dinleyerek ilgisini ortaya koyabilmektedirler.

Siyasal katılım farklı düzeylerde meydana gelmiştir. En alt düzey, siyasal sistemdeki gelişmeleri televizyon, sosyal medya, gazete, radyo vb. araçlar ile izlemek, mitinglerde aktif olarak katılmayarak sadece dinleyici pozisyonunda olmak gibi faaliyetlerdir. Bireyler bu düzeyde sadece izleyici olarak pozisyon almışlardır. İkinci düzeyde, siyasal sistemdeki gelişmelere karşı tepki vermek, bir pozisyon belirlemek ve buna göre de harekete geçmek söz konusudur. Burada siyasi partilere maddi yardımda bulunmak, televizyon ya da iletişim araçlarında siyasi konularda konuşmak, siyasal sistemdeki aktörlerin kararlarını ve politikalarını etkilemektir. En ileri seviye olan üçüncü seviyede ise, siyaset aktörlerinden biri olmak, parti üyeliği, seçimlerde adaylık, seçim çalışmalarına katılma gibi faaliyetler söz konusudur (Dursunoğlu, 2017).

Baykal (1960), siyasal katılımı üç düzeyde ele almıştır:

- Siyasi olayların içine dahil olma
- Siyasi olaylar ile ilgili tavır alma
- Siyasi olayları izleme

Bireylerin siyasal konuları iletişim araçları ile takip etmesini izleme olarak değerlendirmektedir. Bu vatandaşlar kendi çıkarları ya da toplumun çıkarları doğrultusunda siyasal konulardan haberdar olmak istemektedirler. Bireylerin siyasal ideolojisini açıklaması, taraf olduğu partiyi belirtmesi, bu konuda propaganda yapıp mitinglere katılması tavır alma düzeyi olarak değerlendirilmektedir. Siyasi parti üyeliği, aday olma gibi siyasal katılım faaliyetleri de dahil olma seviyesi olarak kabul edilmektedir.

Verba ve Nie (1978), bireylerin siyasal katılımını 6 düzeyde olduğundan bahsetmişlerdir:

- Siyasete hiç katılmayanlar
- Sadece seçimlere katılanlar
- Bireysel çıkar gözeterek katılanlar
- Toplumsal açıdan katılanlar
- Kampanyalara katılanlar
- Siyasi partilere üye olanlar

Siyasete hiç katılmayanlar, ne olursa olsun siyasal alanda yorum yapmayıp, seçimlere dahi gitmeyen bireylerden oluşmaktadır. Sadece seçime katılanlar, oy verme dışında herhangi bir siyasal katılım gerçekleştirmeyenlerdir. Bireysel çıkar gözeterek katılanlar sadece kendisi ve ailesinin faydasına olan kararları desteklemekte ve bu yönde kendisine yakın olan siyasal partilere oy vermektedir. Toplumsal açıdan katılanlar ise toplumun çoğunluğunun çıkarını gözeterek hareket edenlerdir. Kampanyalara katılanlar, siyasal partilerin kampanyalarına doğrudan aktif olarak maddi ve manevi rol oynayanlardır. Siyasi partilere üye olanlar ise en aktif siyasal katılımı gerçekleştirmektedir.

Milbrath ve Goel (1977), siyasal katılım düzeylerini 7 başlık altında sınıflandırmıştır:

- Açık ve gizli siyasal katılım
- Zorunlu ve özgür siyasal katılım
- Sürekli ve anlık siyasal katılım
- Düşünsel ve araçsal siyasal katılım
- Siyasal sistemle karşılıklı etkileşimde bulunan siyasal katılım

- Bireysel ve toplumsal siyasal katılım
- Sözlü ve sözsüz siyasal katılım

Açık ve gizli siyasal katılımı, bireylerin siyasal katılımı gerçekleştirirken kimliğini açık veya gizli tutarak yaptığı katılımdır. Zorunlu ve özgür siyasal katılımı, bireylerin zorunlu olarak bazı devletlerin çıkarmış olduğu yasalar sebebiyle oy verme işlemini gerçekleştirdiği, ancak bazı bireylerin de kendi rızası ile gerçekleştirdiği siyasal katılım düzeyidir. Sürekli ve anlık siyasal katılım düzeyinde, bazı bireyler anlık tepkiler vererek ya da sadece oy verme işlemi ile siyasal katılımı gerçekleştirirken bazı bireylerin ise hayatın her alanında farklı yollarla siyasal katılım gerçekleştirmektedir. Düşünsel ve araçsal siyasal katılım düzeyinde, bireyler düşünsel olarak, siyasal alanda düşünce ve fikirlerini toplum içinde açıklamakta iken, araçsal olarak doğrudan siyasal katılım gerçekleştirmez. Siyasal sistemle karşılıklı etkileşim halinde bulunan siyasal katılım düzeyinde, bireyler hem siyasal sistemin içinde bulunarak siyasal sistemden faydalanmakta hem de kendinden aktif olarak katılım sağlayarak siyasal sisteme fayda vermektedir. Bireysel ve toplumsal siyasal katılım düzeyinde ise bireyler bireysel ve toplumsal çıkarları gözeterek hareket etmektedirler. Son olarak sözlü ve sözsüz siyasal katılım düzeyinde, bireyler ya görüş ve önerilerini açıklamakta ya da miting gibi faaliyetlere katılarak sözsüz siyasal katılım gerçekleştirmektedirler.

1.5. SİYASAL KATILIMIN KAYNAKLARI

1.5.1. Yaş

Yaş hayatın her alanında önemini koruduğu gibi elbette siyasal katılımı da etkilemektedir. Bireyler belli bir hayat tecrübesiyle olgunluğa kavuştukları dönemlerde siyasal olgunluğa da daha fazla kavuşmaktadırlar. Öztekın (2007), siyasal katılımı etkileyen faktörlerden birinin yaş olduğundan bahsetmiştir. Öztekın, genç yaşta olan kişilerin iş ve meslek kaygısından uzak olmaları sebebiyle siyasal katılımın düşük düzeyde olduğunu, özellikle orta yaş kesiminde bulunan kişilerin hem bireysel çıkarları açısından hem de aktif olarak siyasette rol almak istemeleri sebebiyle en yüksek siyasal katılımın gerçekleştiği yaş olarak açıklamaktadır. İleriki yaşlar da ise siyasal katılım tekrar düştüğünü, çünkü bireylerin artık yaşam tecrübeleri, beklentilerinin az olması, elde edeceği şeylere ulaşma ve doyma noktasına gelmesi ya da bazı şeylerin değişmeyeceğini düşüncesiyle siyasal katılım düşük seviyelerde olmakta olduğunu söylemektedir.

Ancak genel anlamda bakıldığında 16-20 yaş arasındaki gençlerin siyasal alana ilgisinin daha az olduğu görülmüştür. Bunun çeşitli nedenleri vardır. Bu yaşlarda olan gençler hayata daha yeni adımlar attığı için öncelikle eğitim, kişisel gelişim, meslek edinme gibi sebepler ile

uğraşırken siyasal alana daha uzak kalmaktadırlar. Sosyal medyanın gelişmesi ile izleyici olarak siyasal katılımın her ne kadar arttığı görülse de belli bir siyasal olgunluğa ulaşamamış olması siyasal katılımı zayıflatmıştır. Ancak ülkemizde seçilme yaşının 18'e düşürülmesi ile gençlerin siyasal katılıma daha aktif rol oynaması önem arz etmektedir.

Orta yaş grubuna gelindiğinde ise siyasi ideolojisi yerleşmiş, belli bir siyasal olgunluğa ulaşmış, hayat tecrübesi daha fazla olmuş bireyler hem kendi çıkarları için hem de toplumsal anlamda belli bir statüye erişmek için siyasal alana daha fazla ilgi duymaktadırlar ve siyasal katılımı daha aktif gerçekleştirmektedirler.

Orta yaş üstü bireyler de ise gençliğin vermiş olduğu enerjinin gitmesi, hayatta kazanabilecekleri maksimum doyuma ulaşmaları, hayattan beklentilerinin olmaması ve hayat tecrübesinden bir şeyleri değiştiremeyecek düşüncesi ile siyasal alandan uzaklaşmaktadırlar. Siyasal katılım oldukça düşüktür.

1.5.2. Cinsiyet

Kadın ve erkeklerin fizyolojik ve biyolojik farklılıkları geçmişten günümüze her alanda önemli bir konu haline gelmiştir. Erkeklerin fiziksel olarak daha güçlü olması, kadınlar üzerinde bir hakimiyet oluşturmalarına sebebiyet vermiştir. Bu husus siyasal alanda da aynı düzeyde devam etmiştir. Toplumsal gerçekliğin dışında siyasal ve hukuki açıdan bakılığında ise dünya genelinde kadının demokrasi parantezine alınmasının ancak yakın tarihte gerçekleşmiş olması bir dezavantaj ortaya çıkarmıştır. Bu durum siyasal alana da yansımıştır. Verba, Schlozman ve Burns (1997), erkeklerin kadınlardan daha fazla oranda siyasal katılım gerçekleştirmekte olduğundan bahsetmişlerdir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin dünya genelinde yüksek oranda olması, kadına verilen seçme ve seçilme hakkının kadının siyasal alanda daha aktif olmasından ziyade aynı seviyelerde kalmasına sebebiyet vermiştir. Her alanda olduğu gibi siyasal alanda da erkek egemen toplumlar kadınların siyasal alanda daha çok itaatkâr olarak rol üstlenmesini istemiştir. Öyle ki kadınlar siyasal tercihlerini belirlerken eşlerinden ya da babalarından etkilendikleri yapılan birçok çalışmada ortaya konulmuştur.

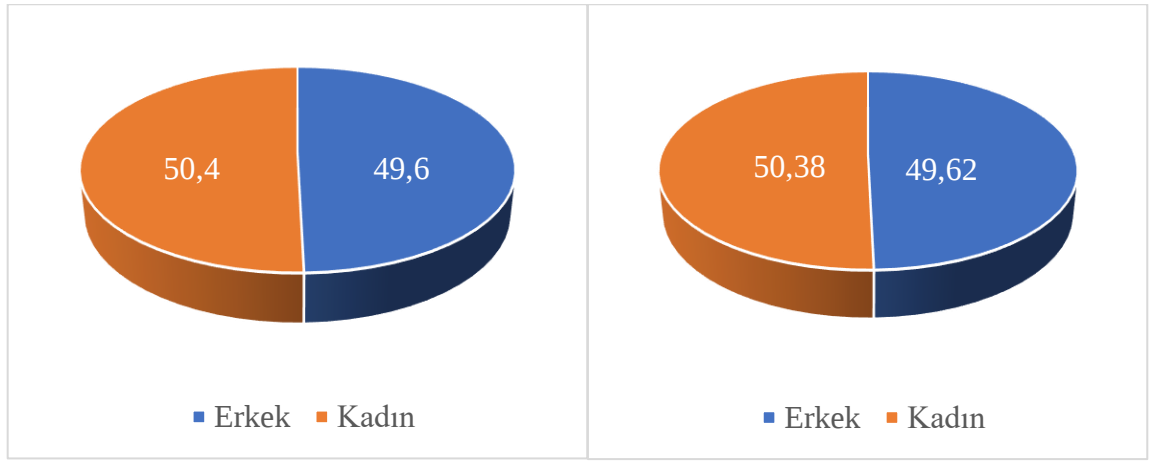
Ayrıca kadınların doğurganlık özellikleri dikkate alındığında belli bir süre çocukları ile doğrudan ilgilenmeleri de onlara evde kalması, ev işleri ile meşgul olması rolleri toplum tarafından belirlenmektedir. Ancak her geçen zaman dikkate alındığında siyasi partilerin kadın örgütlerinin aktif hale gelmesi, siyasi partilerin kadın örgütleri ile daha muhafazakâr aileler ile doğrudan temasta bulunması, zamanla erkek hegemonyasının azalması, kadın hakları ile ilgili sivil toplum kuruluşlarının (STK) aktif halde faaliyetlerini yürütmesi ve iş hayatında da

kadınların kendine yer edinerek başarılı olması siyasal alanda da kadınların daha aktif olmasını sağlamıştır.

Tablo 1: Cinsiyete Göre Milletvekili (Mv.) Sayısı ve Meclisteki Temsil Oranı

Seçim Yılı	Toplam Mv. Sayısı	Erkek	Temsil Oranı (%)	Kadın	Temsil Oranı (%)
1943	455	439	96.5	16	3.5
1946	465	456	98.1	9	1.9
1950	487	484	99.4	3	0.6
1961	450	447	99.3	3	0.7
1983	399	387	97.0	12	3.0
2002	550	526	95.6	24	4.4
2007	550	500	90.9	50	9.1
2016	550	469	85.3	81	14.7
2018	600	196	82.7	104	17.3
2023	600	479	79.9	121	20.1

Yukarıdaki TUIK (2023) tarafından hazırlanan Tablo 1’de meclisteki temsil oranlarında kadın milletvekili temsil oranının pozitif yönde bir artış gösterdiği görülmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği her ne kadar sağlanabilirse o ölçüde artışın devam edeceği değerlendirilmektedir. Yine de yarısının kadın olduğu bir toplumda bir yandan demokrasi söyleminde bulunurken diğer yandan meclisteki kadın temsilinin beşte bir oranında kalması izahı mümkün olmayan çarpıcı bir tespit olarak ortaya konulmalıdır. Kadın seçsin ama seçilmesin noktasındaki bir demokrasinin problemleri bir demokrasi olduğu belirtilmelidir.

Şekil 1: Cinsiyete Göre 14-28 Mayıs 2023 yılı CB. ve MV. Seçimine Ait Yurt İçi ve Yurt Dış ı Toplam Katılım Oranı

Yukarıdaki Yüksek Seçim Kurulu (2024) tarafından hazırlanan Şekil 1 incelendiğinde tüm Türkiye’deki kadınların erkeklere göre 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimindeki katılım oranına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

1.5.3. Yerleşim Yeri

Sanayi devrimi ile birlikte ortaya çıkan sınıf bilinci ve zamanla gelişen teknoloji ile modernleşme kent ve kırsal ayrımındaki en önemli noktaları oluşturmaktadır. Özellikle sol fraksiyonların örgütlenmelerini sınıf bilinci üzerine yapmaya başlamaları ile hak arama bir siyasal katılım mücadelesine dönmüştür. Bireysel ve toplumsal çıkar amaçlı bu hak arama sonucunda STK’ lar, sendikalar ve siyasi parti gibi oluşumlar ile geniş örgütlenmeler meydana gelmiştir. Kırsal yaşamda ise geleneksel tutum devam etmiş, nüfusun az olması, genel anlamda tarım ve hayvancılık ile geçimin sağlanması, akrabalık ve komşuluk bağlarının kuvvetli olması ile kent yaşamından farklı şekilde bir anlayış hâkim olmuştur.

Kışlalı (1987), daha küçük kırsal ve geleneklere bağlı olan yerlerde yaşayan insanların cemaat bağlarının güçlü olduğunu, yaşadığı bölgede bulunan kanaat önderi ya da aşiret liderinin düşüncesine göre siyasal katılım gerçekleştiği, ancak şehirlerde yaşayan insanların gelişen sanayileşme süreci ile birlikte sınıfsal ayrımlarından da etkisiyle çıkarları doğrultusunda daha çok bireysel ve toplumsal çıkarlarını gözettiğini belirtmektedir.

Kırsal kesimde insanların birbirini tanıması, siyasal düşüncesini bilmesi, nüfusun az olması ile hatta verdiği oyu bilmesi siyasal tercih konusunda bireyleri etkilemektedir. Genel anlamda kırsal kesimde toplumun büyük çoğunluğunun aynı siyasal ideolojiye sahip olması ya da belli bir cemaate üye olması ile dinsel içgüdü ile hareket etmesi veya bir aşirete bağlı olup

aşiret liderinin siyasal görüşü doğrultusunda hareket etmesi ve seçimlerde oy kullanması siyasal katılımı daha kısıtlı gerçekleştirmelerine sebep olan etkenler arasında olmuştur.

Kentlerde ise durum daha farklıdır. Gelişen teknoloji, nüfusun artması ile bireysel çıkarların ön planda olması, siyasal ya da sivil toplum örgütlenmelerinin yüksek olması, eğitim durumunun kırsala göre daha yüksek olması, siyasal katılım açısından daha bilinçli bir halde olmalarını sağlamakta ve katılım daha yüksek olmaktadır. Bir diğer husus ta şehirlerin bulunduğu konum, nüfus oranları, hâkim ideolojik görüş te siyasal katılımı etkilemektedir. Örneğin, İzmir’de yaşayan bir vatandaş ile Bayburt’ta yaşayan bir vatandaş karşılaştırıldığında; İzmir’in daha metropol bir şehir olması, hâkim bir seküler ve sosyal demokrat görüş dışında da farklı ideolojik görüşlerin ve grupların olması siyasal katılımı artırmaktadır. Özellikle azınlıkta olan kesimlerin de örgütlenip farklı siyasal katılım araçları ile siyasal alanda etkili olmaları mümkündür. Ancak Bayburt’ta yaşayan vatandaş, homojen bir toplumda yaşadığı ve toplumun çok büyük çoğunluğunun milliyetçi ve muhafazakâr olması farklı görüşlerden örgütlenmeleri kısıtlamaktadır. Bu da siyasal katılımın daha düşük olmasına sebep veren etkenlerden biri olmaktadır (Dursunoğlu, 2017).

1.5.4. Eğitim

Eğitim düzeyinin artması bireylerin de bilincinin artmasını, çevresinde ve dünyada olan gelişmelere ilgisinin artmasını sağlamaktadır. Eğitim düzeyi geliştikçe bireyler hayatı sorgulamakta, dışarıda meydana gelen gelişmeler ile ilgili önüne gelen bilgilere inanmak yerine kendi bilgi süzgecinden geçirerek olaylara yaklaşmaktadır. Almond ve Verba (1965), eğitilmiş insanların siyasal alana daha fazla ilgi duyduğunu, toplumsal duyarlılığının daha yüksek olduğunu, siyasal alanda daha bilgili olduğunu bu sebeple düşünce ve önerilerini toplumsal alanda paylaştığını, toplumun çıkarlarını gözettiğini, seçim kampanyalarını ve siyasal gündemi takip ettiğini bu sebeple de eğitim seviyesi daha düşük insanlara göre siyasal katılımının yüksek olduğundan bahsetmektedirler.

Siyasi alanda da aynı sosyal hayatta olduğu gibi eğitim düzeyi yüksek kişilerin siyasal katılımı da aynı düzeyde artmaktadır. Bireysel ve toplumsal sorunlar ile ilgili eğitim düzeyi yüksek olan kişiler sorunların çözümü ve yönetenlerin kararlarını etkilemek için daha fazla siyasal katılım gerçekleştirmektedirler.

Eğitim düzeyi düşük kişiler genel anlamda değişim istemeyen, daha muhafazakâr, eleştirmeyen ve sorgulamayan, çevresine karşı duyarsız, hayatı günlük yaşayan ve toplumsal ve bireysel sorunlarla ilgilenmeyen, oy vermek dışında başka bir siyasal katılım sağlamayan

kişilerdir. Bu kişiler siyasal alanda bulunmaz ve siyasal alanı da takip etmezler. Ancak bireysel çıkarları doğrultusunda oy vermek dışında farklı siyasal katılım gerçekleştirebilirler.

Eğitim düzeyi yüksek olan kişiler bazen mevcut siyasal statükonun kendi düşüncelerini anlamadığını veya anlasa da istediği değişimi gerçekleştirmeyeceğini düşünmektedirler. Böyle durumlarda bu kişiler bireysel çıkarları doğrultusunda ya sessiz kalıp herhangi bir katılım gerçekleştirmemekte çünkü isteklerini gerçekleştirebilecek kurumların olmadığına inanmakta, ya da toplumsal fayda için siyasal iktidarı ve yöneticileri etkilemek için aktif siyasal katılım gerçekleştirmektedir.

Yerleşim yeri ve eğitim arasında da bir bağ vardır. Örneğin küçük yerleşim yerlerinde okuyan üniversiteli bir öğrenci homojen bir toplum ve aynı ideolojinin çoğunlukta bulunduğu bir üniversitede kısıtlı bir siyasal katılım sağlayacaktır. Çünkü hem öğrenim gördüğü üniversitede hem de yaşadığı toplumda farklı bir bakış açısı ile hayatı anlamlandıramayacaktır. Ancak büyükşehirlerde ve burada bulunan büyük üniversitelerde ya üniversitede ya da içinde yaşadığı toplumda aynı siyasal ideolojinin olmaması, farklı siyasal örgütlenmelerle karşılaşması ile daha geniş bir perspektiften anlamlandırmasını sağlayacak, eğitim düzeyini de artırması ile aynı düzeyde siyasal katılımını da artıracaktır.

1.5.5. Meslek

Meslek bireylerin doğrudan olmasa da siyasal katılımını etkileyen faktörlerden biridir. Sanayi devriminden sonra gelişen teknoloji ile birlikte şehirlere göç artmış, fabrikalardaki işçi sayıları ile birlikte yeni bir sınıf doğmuştur. Ağır iş koşulları, emeğin karşılığının verilememesi gibi sebeplerle hak aramalar başlamış ve işçiler örgütlenmeye başlamışlardır. Bu örgütlenmeler siyasal bilinci artırmış, siyasete ilgiliyi yükseltmiş ve siyasal katılımın ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Gelişmiş ülkelerde sendikalaşmanın da artmasıyla alt tabaka meslek grupları örgütlenip siyasal iktidarın ve yöneticilerin kararlarını etkileme niyetiyle siyasal katılım gerçekleştirmektedir. Ancak bu durum gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler için geçerli olmamaktadır. Bu ülkelerde sendikaların etki gücünün yetersizliği, örgütlenme oranının düşük olması, bireylerin geçim derdi ile çevresinde ve dünyada gelişen siyasal olaylara duyarsız kalması siyasal katılımın düşük olmasına sebebiyet vermektedir.

Eğitim seviyesinin yüksek olduğu memur meslek grubunda bireylerin kişisel çıkarlar için siyasal konulara ilgisi ve duyarlılığı yüksektir. Gazeteci, yazar, avukat, akademisyen gibi meslek grupları siyasal alan ile doğrudan bağlantılı oldukları için yüksek bir siyasal katılım

gerçekleştirmektedirler. Bu meslek gruplarının toplumsal ve bireysel duyarlılığının ve eğitim seviyelerinin yüksek olması da bu katılımın artmasına sebebiyet vermektedir.

Mesleğin ne olduğu kadar ne şekilde ve hangi şartlarda da yapıldığı önemlidir. Çalışan sayısının kalabalık olduğu iş yerlerinde bireylerin birbirleri ile iletişimleri ve etkileşimleri fazladır. Bu tarz iş yerlerinde siyasal alandaki konulara farklı görüşlerin veya farklı bilgilerin yayılması, öğrenilmesi ve bundan etkilenilmesi yüksek ihtimalle mümkündür. Bu tarz yerlerde bireyler kendi çıkarları için, ilgi duydukları için ya da kendi ideolojilerini ya da oy vereceği siyasal partinin propagandasını yapmak üzere siyasal katılım gerçekleştirebilir. Bireysel çalışılan ya da çalışan sayısının az olduğu yerlerde ise çalışan sayısının çok olduğu yerlere oranla daha az siyasal katılım gerçekleştirme alanları vardır (Kapusızoğlu, 2008).

Siyasal katılım için mesleğin ne olduğu da önemlidir. Bir bakkal yalnız başına çalışır ya da bir berber yalnız başına çalışmaktadır ancak müşteri sayısının fazla olması, müşteriler ile iş yeri sahibi veya çalışanı ile ikili ilişkilerin fazla olduğu, birbirlerini tanıkları mahalle berberi ya da marketi ise gelen müşteriler ile birlikte de etkileşim halinde siyasal katılım gerçekleştirilmesi mümkündür. Fabrikalarda çalışan işçi gruplarının da birbirleri ile etkileşimi ve özellikle bireysel çıkarları doğrultusunda örgütlenmeleri ile oluşan eylemlerde kalabalık çalışan sayısının olduğu iş yerleri ve meslek gruplarında daha az çalışan sayısının olduğu gruplara göre siyasal katılım daha fazla olmaktadır.

1.5.6. Gelir Düzeyi

Ekonomi devletlerin var oluşlarından beri yönetim biçimleri etkileyen temel unsur olmuştur. Demokrasinin gelişimi ile ekonominin gelişimi arasında doğrusal bir orantı bulunmaktadır. Ekonomik gelişmelere göre ülkelerde bulunan siyasal iktidarlar mevcut hukuksal zeminini oluşturarak yeni bir yönetim politikası izlemektedirler. Siyasal iktidarlar 1929 Ekonomik Buhranı, 1970 Ekonomik Buhran, 1980 neoliberal politikalara geçiş vb. ekonomik gelişmelerle ekonomik krizden çıkıp nasıl ülkeyi daha müreffeh hale getirebilirim diye düşünmektedir. Buna yönelikte mevcut durumlarını korumak için yeni ekonomik düzenlemelerle birçok adım atmaktadırlar. Böyle dönemlerde seçim zamanı geldiğinde vatandaşlar için en önemli durum partilerin ekonomik vaatlerinin ne olduğu olacaktır.

Bu kapsamda bireyler de içinde bulundukları ekonomik durumlarına göre, gelir düzeylerinin ne olduğuna bakarak siyasal pozisyonunu almaktadırlar. Gelir düzeyi doğudan bireylerin siyasal davranışını etkilemektedir. Siyasal katılıma kimi bireyler içinde bulundukları ekonomik koşullar sebebiyle farklı tepkiler vermektedirler. Memurlar, işçiler mevcut gelir düzeylerinin artırılması için mevcut siyasal iktidarın kararlarını etkilemek üzere gösteri ve

yürüyüşler, grev, lokavt vb. şekilde siyasal katılım gerçekleştirebilmektedirler. Gelir düzeyi yüksek ve özellikle işveren kesimi mevcut siyasal ideolojinin devam etmesini, siyasal iktidarın istikrarını sürdürmesi yönünde karar vermektedir (Kapusızoğlu, 2008).

Gelir durumuna göre genel olarak ekonomik durumu kötü ve gelir düzeyi düşük kişiler düzenin değişmesini ve artık mevcut iktidarın yerine başka bir siyasi partinin gelmesini istemektedir. Ancak gelir düzeyi yüksek olan kişiler genel anlamda mevcut iktidarla devam etmek üzere oy tercihini kullanmaktadırlar (Kapusızoğlu, 2008).

Üst düzey geliri olan bireylerin kendisine daha özgüvenli olması, ekonomik anlamda kendisini garanti altında hissetmesi, yanında eğitim seviyesinin de yüksek olması ile siyasal alana ilgisi de artmaktadır. Ancak bu bireylerin bazıları ise siyasal alandan bir beklentisi olmayıp sadece bireysel çıkarları doğrultusunda pasif bir katılım da gerçekleştirebilmektedir. Gelir düzeyi daha düşük bireylerin eğitim seviyesinin de daha düşük olması siyasal katılım olarak sadece oy verme işlemi gerçekleştirmesine sebep olmaktadır. Çünkü onun için önemli olan tek şey geçim sıkıntısıdır.

1.6. SİYASAL KATILIM BOYUTLARI

1.6.1. Siyasi Tartışmalar

Siyasi tartışma en temel siyasal katılım araçlarından biridir. Antik Yunan'dan itibaren kadınlar, çocuklar, köleler ve yabancılar dışında olan ve oy verme hakkı bulunan erkekler doğrudan demokrasi kapsamında alınacak her karar öncesi mecliste siyasi konuları tartışmışlardır. Ayrıca tüm kamusal alanda yine vatandaşlık hakkı bulunan erkeklere ait olduğundan bu alanların hepsinde bir etkileşim hali olmaktaydı (Nebati, 2020).

Milletvekilleri mecliste en üst siyasi tartışmalara girmektedir. Siyasi parti üyeleri, gazeteciler, bilim insanları gündemi ve toplumu ilgilendiren konular kapsamında açık oturumlarda, siyasi programlarda, sosyal medyada ya da basına verilen röportajlarda karşılıklı siyasal tartışmalara girmektedirler. Bu tartışmalar eğer ki tartışmaya yapan kişinin kimliği, statüsü ve geçmiş dönemlerden itibaren toplum nazarında tutarlı ve güvenli olması sebebiyle vatandaşlar açısından etkileyici olmakta ve bu da bireylerin siyasal katılımını etkilemektedir. 2019 yerel seçimlerde Ekrem İmamoğlu ve Binali Yıldırım'ın karşılıklı televizyon programına çıkarak vaatlerini vatandaşlara aktarması ve bazı konularda siyasi tartışmaya girmesi oy verecek İstanbullu vatandaşlar açısından etkili olmuştur.

Bireyler ise toplumsal çevrelerinde yer edinmek ve toplumsal anlamda saygınlık kazanmak için bulundukları ortamda siyasi tartışma içine girerler. Hiçbir zahmet ve emek vermeden yapıldığı için bireylerin çoğunluğu siyasal tartışmalara girerek siyasal sistem ile ilgili

konularda bir görüş belirtmektedirler. Kahvehanelerde, kafelerde, iş yerlerinde, spor alanlarında vb. toplumun her alanında bir siyasal tartışmanın içerisinde bireyin kendisini bulması mümkündür.

Ancak siyasal tartışmalar her bölgede her düzeyde olmamaktadır. Daha küçük iller ya da kırsal kesimde ve homojen bir yapının bulunduğu bölgelerde yapılan siyasal katılımlarda genel anlamda siyasal tartışmaya giren bireylerin aynı görüşte olması tartışmanın çeşitliliği ve içeriği açısından bir kısıtlama getirecektir. Ayrıca çoğunluğun aynı görüşte bulunması bu bölgelerde farklı görüşlerdeki kişilerin görüşlerini belirtmesine engel olacak ve siyasal katılımını düşürecektir. Büyükşehirler de ise durum daha farklıdır. Farklı grupların ve farklı ideolojilerin hatta farklı örgütlenmelerin olduğu bu bölgelerde siyasal tartışmalarda farklı görüşlerin ve ideolojilerin bulunacağı görülecektir.

1.6.2. Siyasal Düşünce ve Önerileri Paylaşma

Bireyler toplum içinde siyasal düşüncesini kimi zaman belli etmekten çekinmektedirler. Özellikle bulunduğu toplumda kendi siyasal ideolojisi ve düşüncesi azınlıkta kalmış ve birey de pasif bir siyasal katılım gerçekleştiriyorsa siyasal düşüncelerini ve bir siyasal konuda önerilerini paylaşmaktan çekinirler. Çünkü kişisel çıkar doğrultusunda başına bir şey gelir korkusu yaşamaktadır. Aynı zamanda demokratik olmayan devletlerde toplumda yaşayan bireyler düşünce ve görüşlerini açıkladıklarında toplumsal fayda ve devletin menfaatine bir öneride bulunmak istese bile gözüne alınabileceği, tutuklanabileceği korkusu yaşayarak düşüncelerini açığa vurmamaktadır.

Bireyler bulundukları bölgelere göre düşünce ve önerilerini paylaşıp paylaşmamaya karar verebilmektedir. Kırsal bölgelerde bireyler birbirlerini tanıdıkları ve herkesin görüşlerinin benzer olduğu durumlarda ya görüş ve önerilerini paylaşmazlar ya da aynı tip söylemler tekrar edilir. Özellikle akraba gruplarının, aşiretlerin olduğu bölgelerde düşünce ve öneriler çok fazla açıklanmaz. Eğer biri görüş açıklayacaksa bu o bölgenin kanaat önderi ya da yaşlı bir üyesi olur. Ancak büyükşehirlerde bu durum tam tersi hal almaktadır. Bireyler bireysel çıkarları doğrultusunda ya da toplumsal çıkarları doğrultusunda düşünce ve önerilerini açıklamaktan geri durmaz ve bir sorun varsa onun çözümü için görüşlerini açıklarlar.

Sosyal medyanın gelişmesi de bireylerin herhangi bir siyasal konuda düşünce ve önerilerini daha kolaylıkla paylaşabildiği bir alan haline gelmiştir. Bireyler bazen kendi isminde olmayan farklı bir isimle açtıkları hesapla daha cesurca siyasal yorumlarda bulunabilmektedir. Eğitim faktörü açısından değerlendirdiğimizde eğitim seviyesinin yükseldikçe bireylerin siyasal alanda bilgi birikiminin olması sebebiyle eğitim seviyesi düşük kişilere göre düşünce ve

önerilerini paylaştıkları görülmektedir. Bireyler hâkim olmadıkları bir alanda herhangi bir düşünce ve öneri sunamayacağı gibi toplumsal anlamda böyle bir gereksinim de hissetmeyecektir.

Genç yaşta bireyler ise günümüzde daha çok sosyal medyadan gündem ile ilgili siyasi düşüncelerini paylaşmaktadır. Gerçek hayatta siyasal parti üyeliği yok ya da aileden ve çevresinden etkilenip aktif olarak siyasette bulunmuyorsa daha çok siyaset dışı konularla ilgilenmektedirler. Bunun sebebinin henüz meslek hayatına atılmaması, kişisel anlamda bir çıkarı olmamasıdır. Yaşlı kesim için de aynı şekilde artık hayattan alacağını almış düşüncesiyle düşünce ve önerilerini açıklamasının bir fayda getirmeyeceği anlayışı ile bu alanda siyasal katılım gerçekleştirmemektedir. Orta yaştaki insanlara baktığımızda ise aslında bu alanda meslek grupları daha ön plana çıkmaktadır. Eğer ki bir memur ise hem tarafsız kalması gerektiği sebebiyle hem de kişisel çıkarını gözeterek düşünce ve önerilerini bir yerde paylaşması söz konusu olmamaktadır. Ancak kimseye bağlı kalmamış, kariyerini elde etmiş kişiler ve gazeteci, yazar, siyasetçi vb. meslek gruplarının bu alanda daha yüksek siyasal katılım gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Bireyler kendi siyasal ideolojisi ve düşüncelerinin çoğunlukta olduğu bir çevrede yaşıyorsa siyasal anlamda düşünce ve önerilerini paylaşmaktan çekinmezler. Ayrıca demokratik bir devlette yaşıyorsa devletin kurumlarına güvendiği ve toplumun da devlet kadar güçlü olduğu için siyasal anlamda düşünce ve önerilerini açıkça belirtirler.

1.6.3. Seçimlere Duyarlılık

Oy vermek demokratik sistemlerin vazgeçilmez bir aracıdır. Bireyler farklı sebeplerden oy kullanmaktadırlar. Kişisel çıkarları doğrultusunda, milliyetçilik duyguları ile vatandaşlık görevi gereği ve toplumsal fayda için bireyler oy kullanmaktadırlar.

Ülkelerin seçimlere katılım oranlarına bakıldığında gelişmiş ülkelerde diğer ülkelere göre katılım oranının düştüğünü görmekteyiz. Bunun sebeplerinden biri bu ülkelerde yaşayan bireylerin siyasal katılım araçlarının çeşitli olması ve toplumun kuvvetli olması ile haklarını farklı şekillerde de talep edebilmeleridir. Gelişmemiş ya da az gelişmiş ülkelerde ise toplumun güçlü olmaması, siyasal katılım araçlarının azlığı, kişisel ve toplumsal menfaatlerin daha fazla gözetilmesi ve kendisine çıkar sağlayacağı parti veya adayın gelmesi için oy kullandığı görülmektedir.

Tablo 2: İllere Göre 14-28 Mayıs 2023 yılı CB. ve MV. Seçimine Ait Katılım Oranı

İl Adı	Katılım Oranı (%)	
	14 Mayıs	28 Mayıs
İzmir	%90,34	%87,23
Bayburt	%87,39	%85,62

Yüksek Seçim Kurulu (2023)'e göre Tablo 2 incelendiğinde 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimindeki katılım oranı olarak İzmir ilinin Bayburt iline göre her iki tarihteki seçime göre daha fazla olduğu görülmüştür.

Seçimlere duyarlılığı artıracak sebeplerden bir diğeri ise partilerin seçim çalışmalarıdır. Partiler ya da adaylar verecekleri vaatler, parti programları, yapacakları mitingler ya da halka verecekleri güvenle kişileri sandığa çekebilecek böylelikle siyasal katılımın artmasını sağlayacaktır.

1.6.4. Gösteri ve Yürüyüşler

Demokratik olan toplumlarda gösteri ve yürüyüşler olağan siyasal katılım faaliyeti olarak değerlendirilmektedir. Bu gelişmiş ülkelerde toplumun da devlet kadar kuvvetli olması, bazı konularda hak ve talepleri için gösteri ve yürüyüş yapmaktadırlar. Bunu yaparken de devletin kurumlarının taleplerini karşılayacaklarını bildikleri ve bu gösteri yürüyüşleri yaptıkları için herhangi bir ceza almayacaklarını da bildikleri için daha rahat hareket etmektedirler.

Gelişmemiş ve az gelişmiş toplumlarda gösteri ve yürüyüşler izinli dahi olsa olağandışı siyasal katılım faaliyetleri olarak görülmektedir. Baskıcı bir devlet anlayışı olduğundan bireyler izinli dahi olsa katılacağı herhangi bir gösteri ve yürüyüş sonrası faaliyetin gerçekleştiği anda veya gelecekte başına bir şey gelecek korkusuyla bu katılımı gerçekleştirmek istemez.

Gösteri yürüyüşler siyasal katılım için vazgeçilmez unsurlardandır. Mevcut siyasal iktidarı etkilemenin en etkili yollarından bir tanesidir. Ancak bireylerin hem fiziksel hem de ideolojik olarak emek vermeleri gerektiğinden gösteri ve yürüyüşlerde siyasal katılım oldukça düşüktür. Bireyler yasal yollardan haklarını ararken mevcut siyasal iktidarda diğer vatandaşların güvenliği ve mevcut kamu düzeninin aksamadan devam etmesi açısından bazen ya izin vermez ya da başka bir alanda izin verir. Bu durumlarda gösteri ve yürüyüşler bir anda daha da şiddetlenebilmekte ve kolluk kuvvetleri ile bu katılımı gerçekleştirenler karşı karşıya gelmektedirler. Son 1 Mayıs 2024 olaylarına bakıldığında toplanan grubun geçmişte yaşanan

olaylardan dolayı İşçi Bayramı için simgesel bir öneme sahip Taksim Meydanında gösteri yapmak istemesi, mevcut siyasal iktidarın Taksim Meydanının merkezi olması, o bölgede yapılması neticesinde genel kamu düzeninin aksaması, trafiğin durması ve güvenlik zafiyeti oluşturması sebebiyle başka bir alanda yapılması, gerekirse simgesel olarak anıta çiçek bırakılabileceği söylemleri ve grupla polisin bir süre karşı karşıya geldiği görülmüştür. Bu alandaki siyasal katılımın olumlu ve olumsuz etkileri zamana ve mekâna göre değişkenlik göstermektedir.

1.6.5. Seçim Mitingleri

Seçim mitingleri liderlerin ve siyasal partilerin vatandaşlarla doğrudan iletişim kurdukları, seçim beyannamelerinin açıklandığı, aynı görüşten insanların bir araya gelerek siyasetin ciddi alanı dışında da bir şenlik havasına dönüşebildiği siyasal katılım araçlarından biridir. Çam'a (2011) göre mitinglere katılmak siyasal katılım için aracı bir eylemdir. Milbrath ve Goel'e (1977) göre ise mitinglere katılmak siyasal katılım için bir geçiş eylemidir. Kapani'ye (2021) göre ise mitinglere dinleyici olarak katılmak alt düzey bir siyasal katılım iken, seçim kampanyalarında görev alarak, aday olarak, parti üyesi olarak mitinglere katılmak üst düzey bir siyasal katılımdır.

Bireyler mitinglere hem bağlı olduğu adayı, lideri görmek hem partisine katkı sağlamak hem parti ve yönetimde söz sahibi olmak belli bir sosyal statüko elde etmek, hem vatandaşlık görevini yerine getirdiğini düşünmek hem de çoğunluğun arasına karışarak kendini de o toplulukla daha güçlü hissetmek için kişisel tatmin sağlamak amacıyla katılım sağlayabilmektedirler.

1.6.6. Hizmet ve Politika Takibi

Bireyler kendi çıkarları ya da toplumun çıkarlarını gözeterek adaya ve partiye oy vermektedirler. Siyasal alana ilgi duyan eğitimli bireyler oy vermeden önce adayların ve partilerin seçim beyannamelerini okurlar ve adayın seçildikten sonra yaptığı faaliyetleri takip ederler. Ancak siyasal alana ve çevresine kayıtsız kalan bireyler sadece yetiştiği aileye, ideolojisine ya da kişisel çıkarına göre sadece oy kullanmakta oy kullanırken başka bir unsur düşünmemekte ya da oy da kullanmayarak siyasal katılım gerçekleştirmemektedir.

Yerel seçimlerde oy kullanan bireyler genel seçimlere göre partilerin ve adayların hizmetlerini daha çok takip edebilmektedir. Somut olarak aldıkları hizmetleri gören ve oy verdikleri aday ile daha sık doğrudan temas halinde olan bireyler genel anlamda pasif bir siyasal katılım gerçekleştiren bir birey de olsa hizmet ve politika takibini yapmaktadırlar.

Meslek grupları ise kendi çıkarlarına göre gündemi ve siyasal politikaları takip etmektedirler. Her meslek grubu kendisini ilgilendiren kararları, seçim dönemi, öncesi ve sonrasında takip etmekte kendisi çıkarlarına yakın olan adayların hizmet ve politikalarına göre oy vermektedirler.

Yaş açısından hizmet ve politika takibi boyutuna bakıldığında bireylerin genç yaşlarda iş hayatına atılmamaları, gelecek için planlarının olmaması gibi sebeplerle daha düşük olduğu görülmektedir. Yaşlı bireylerde de artık belli bir kariyere ve tecrübeye sahip kişilerin hizmet ve politika takibinin düşük olduğu görülmektedir. Ancak son zamanlarda ve son seçimde gündem olan emekli maaşları gibi ya da 1 yıl önceki genel ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerindeki emeklilikte yaşa takılanlar (EYT) konularından dolayı yaşı yüksek bireylerinde bu alanda hizmet ve politika takibinde bir artış meydana geldiği görülmektedir. Orta yaş grubu ise hem kişisel hem toplumsal çıkarları doğrultusunda partilerin ve adayların hizmet ve politikalarını takip etmektedirler.

1.6.7. Propaganda, Boykot ve Eylemler

Propaganda bireylerin fikirlerini, ideolojilerini değiştirmeye, etkilemeye çalışan mesajlardır. Farklı şekillerde sözlü, yazılı ya da kitle iletişim araçları ile yapılabilmektedir. Özellikle partiler ve adaylar için olmazsa olmaz siyasal katılım araçlarından biridir propaganda. Teknolojinin gelişmesi ile her ne kadar sosyal medyada propaganda biçimleri değişse de parti ve liderin sloganları, afiş ve pankartlardaki sözlerle vatandaşlar etkilenmeye çalışılmaktadır. Bazen bir söz, seçim mottosu geniş kitleleri etkileyebilmektedir. Örneğin Demokrat Partinin; “Yeter Söz Milletindir!” sloganı geniş kitlelerde yankı uyandırmıştır.

Boykot ve eylemler ise gelişmemiş ve az gelişmiş toplumlarda çok sık rastlanılan siyasal katılım faaliyetleri değildir. Ancak silahlı ve şiddet içeren eylemler tüm dünyada her ülkede az görülen faaliyetlerdir. Turan’a (1986) göre , boykot ve eylemler ülkeden ülkeye olağan veya olağandışı siyasal katılım biçimleri olabilmektedir. Türkiye gibi ülkelerde boykot ve eylem olağan dışı siyasal katılım biçimi olabilecekken, İsviçre gibi bir ülke için olağan siyasal katılım biçimidir. Ancak silahlı çatışmalar ve şiddet içeren eylemler her ülke için olağandışı bir siyasal katılım faaliyetidir.

Kalaycıoğlu (1983), vatandaşların siyasal alana olan ilgisinin artması sonucunda bu alanda bilgi birikiminin ve tecrübesinin de artacağını, bunun sonucunda da çeşitli siyasal faaliyetler gerçekleştireceğini, bu ilginin artış oranına göre oy verme, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler ve hizmet ve politika takibi, propaganda, boykot ve eylemler gibi farklı siyasal katılım araçları ile siyasal alanda var olacağından bahsetmiştir.

Her ne kadar siyasal katılım demokrasinin ilerlemesi ve gelişmesi için gerekli bir unsursa da bazen hukuk dışı yollarla da siyasal katılım mümkündür. Kamu düzenini bozmaya yönelik yapılan eylemler de bu kapsamda değerlendirilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

İzmir ve Bayburt ilinde yaşayan bireylerin siyasal katılımlarının karşılaştırılması amaçlanan bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir.

Nicel araştırma, istatistiksel yöntemlerle değişkenlerin karşılıklı olarak matematiksel olarak verileri açıklama çabasıdır (Patton, 2005). Başol'a (2008) göre nicel araştırma, tündengelim ile değişkenler arasında istatistiksel verilere göre yorumlamalarda bulunup genelleme yapan araştırmalardır. Fraenkel ve Wallen (2006) nicel araştırmaların özelliklerini şu şekilde açıklamıştır:

- Nicel araştırmalarda hipotezler net bir şekilde belirtilir.
- Yapılan araştırmalar neticesinde elde edilen veriler somut halde açıklanır.
- Verilerin istatistiksel olarak güvenli ve geçerli olduğu kanıtlanır.
- Araştırmacı tarafsızdır.
- Araştırma sonucunda kesin bir sonuca ulaşılır.

Nicel araştırmaların tarama modeli, araştırmacının tarihsel ya da güncel bir durumu betimlemeyi amaçladığı bir yöntem olarak değerlendirilmektedir (Karasar, 2012). Bu yöntem en az iki değişkenin varlığını gerektirir (Karasar, 2012). Pozitivist paradigmanın araştırma metodolojisini yansıtan nicel araştırma geleneği, pozitivist ilkelere dayanan nicel araştırmaları içermektedir (Bryman, 1984). Nicel araştırmalarda genelleme ve indirgeme temel öneme sahiptir ve elde edilen bulguların benzer koşullar altında tekrarlanabilmesi ve yaygınlaştırılabilmesi nicel araştırmanın standartları arasındadır. Veri toplama sürecinde standartlaştırılmış veri toplama araçları kullanılmakta ve veri analizinde matematiksel bir yaklaşım benimsenmektedir. İncelenen konu neden-sonuç ilişkileri bağlamında tartışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Nicel araştırmada çalışmayı yapan araştırmacılar alan yazındaki bir problemi tespit eder ve teori ortaya atar. Bu teoride değişkenleri belirler ve bunlar arasında bir ilişkinin var olduğunu öngörür. Bu ilişkiyi incelemek ve aralarındaki bağı tespit etmek için farklı yöntemler ile test eder. Daha önceden oluşturmuş olduğu hipotezlerin çıkan sonuca göre doğruluğunu açıklar (Creswell, 2017).

Nicel araştırmalarda ölçekler verilerin toplanmasında ve analizinde önemli bir yer tutmaktadır. Ölçeğin yüksek güvenilirlikte olması araştırmanın alan yazınına katkısı açısından önemlidir (Tavşancıl, 2002).

2.2. ARAşTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evreni İzmir ve Bayburt illeridir. Bu araştırmada İzmir ve Bayburt illerinde yaşayan bireylerin siyasal katılımlarının karşılaştırılması amacı ile olasılık temelli olmayan örnekleme türlerinden olan uygun örnekleme kullanılmıştır. Örneklem, uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 807 bireyden oluşmaktadır. Uygun örnekleme yöntemi zaman kısıtlılığı, ulaşılabilirlik sorunları ve ekonomik yetersizlikler nedeniyle örneklemin ulaşılması daha kolay ve uygulamanın daha kolay yapılabilieceği katılımcıların seçilmesi yöntemidir (Büyüköztürk, 2019). Araştırmaya katılan bireylerin özellikleri şu şekildedir:

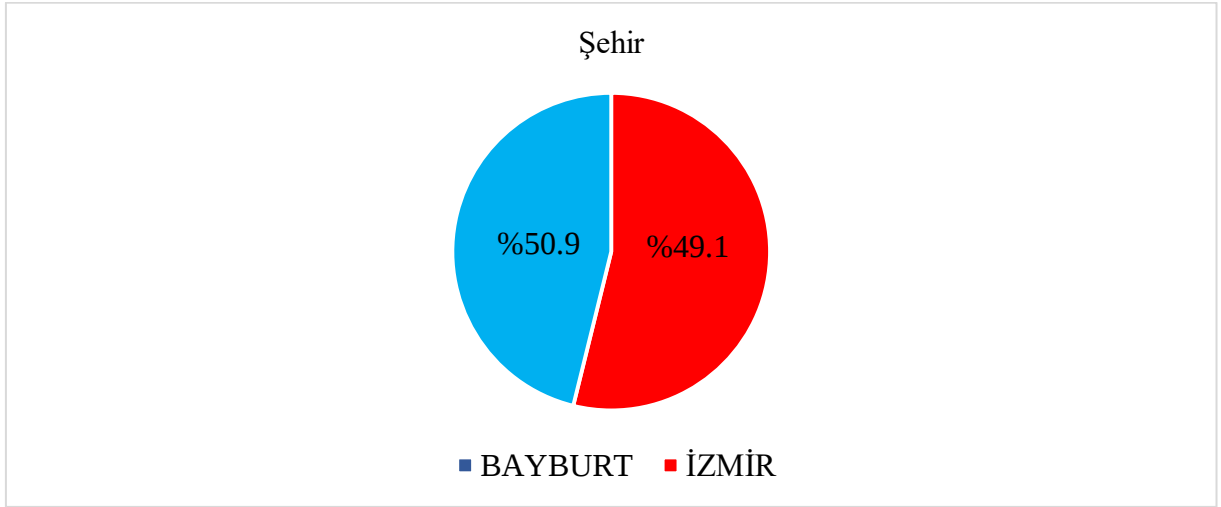
Tablo 3: Araştırmanın Katılımcılarının Demografik Özellikleri

Özellik		n
şehir	Bayburt	411
	İzmir	396
	Toplam	807
Yerleşim yeri	şehir Merkezi	589
	İlçe	218
	Toplam	807
Cinsiyet	Erkek	432
	Kadın	375
	Toplam	807
Yaş	18-25	153
	26-30	183
	31-35	204
	36-45	163
	46 ve üstü	104
	Toplam	807
Medeni Durum	Evli	459
	Bekar	318
	Boşanmış	30
	Toplam	807

Eğitim Düzeyi	İlkokul	34
	Ortaokul	31
	Lise	162
	Önlisans	106
	Lisans	385
	Lisansüstü	89
	Toplam	807
Gelir Düzeyi	Düşük	170
	Orta	590
	Yüksek	47
	Toplam	807
Siyasi Parti Üye Olma Durumu	Üye	88
	Üye Değil	719
	Toplam	807

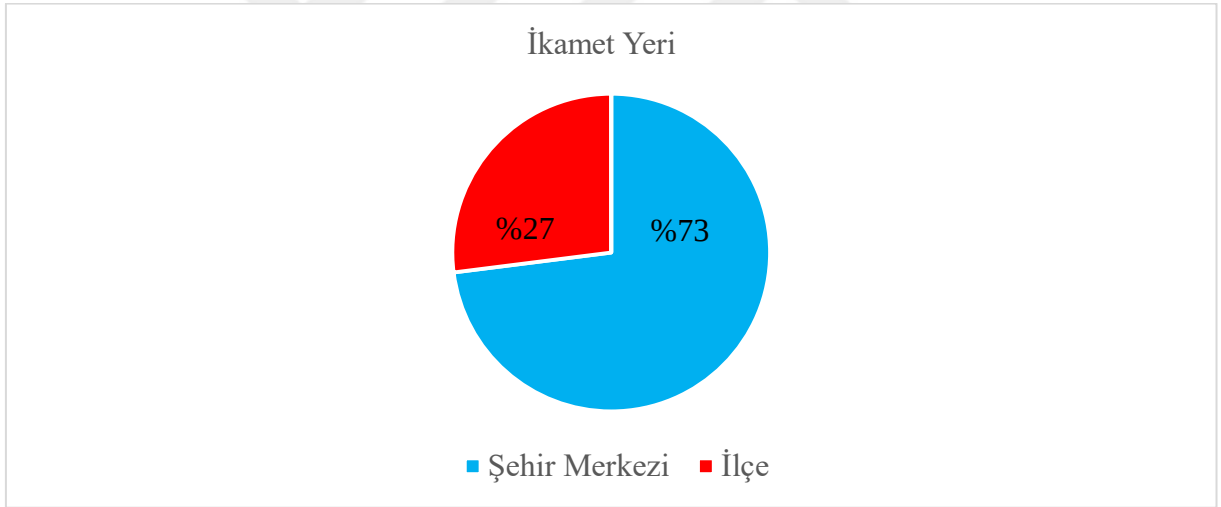
Katılımcıların 411'i Bayburt ilinden 396'sı ise İzmir ilinden araştırmaya katılım sağlamıştır. Yerleşim yerlerine göre katılımcıların 589'u şehir merkezinde ikamet ederken, 218'i ilçede ikamet etmektedir. Katılımcıların cinsiyetleri incelendiğinde 432'sinin erkek, 375'inin kadın olduğu görülmektedir. Yaşa göre katılımcıların dağılımları incelendiğinde 153'ünün 18-25 yaş aralığında, 183'ünün 26-30 yaş aralığında, 204'ünün 31-35 yaş aralığında, 163'ünün 36-45 yaş aralığında ve 104'ünün 46 ve üstü yaş aralığında olduğu görülmüştür. Medeni durumlarına göre katılımcılar incelendiğinde 459'unun evli olduğu, 318'inin bekar olduğu ve 30'unun boşanmış olduğu görülmüştür. Katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde 34'ünün ilkokul mezunu olduğu, 31'inin ortaokul mezunu olduğu, 162'sinin lise mezunu olduğu, 106'sının önlisans mezunu olduğu, 385'inin lisans mezunu olduğu ve 89'unun lisansüstü eğitim mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların gelir düzeyleri incelendiğinde 170'inin düşük düzeyde gelire, 590'ının orta düzeyde gelire ve 47'sinin yüksek düzeyde gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların siyasi parti üye olma durumuna göre dağılımları incelendiğinde 719'unun siyasi parti üyeliği bulunmazken 88'inin siyasi parti üyesi olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan katılımcıların yüzde olarak dağılımları grafik olarak gösterilmiştir. Grafiklere göre:

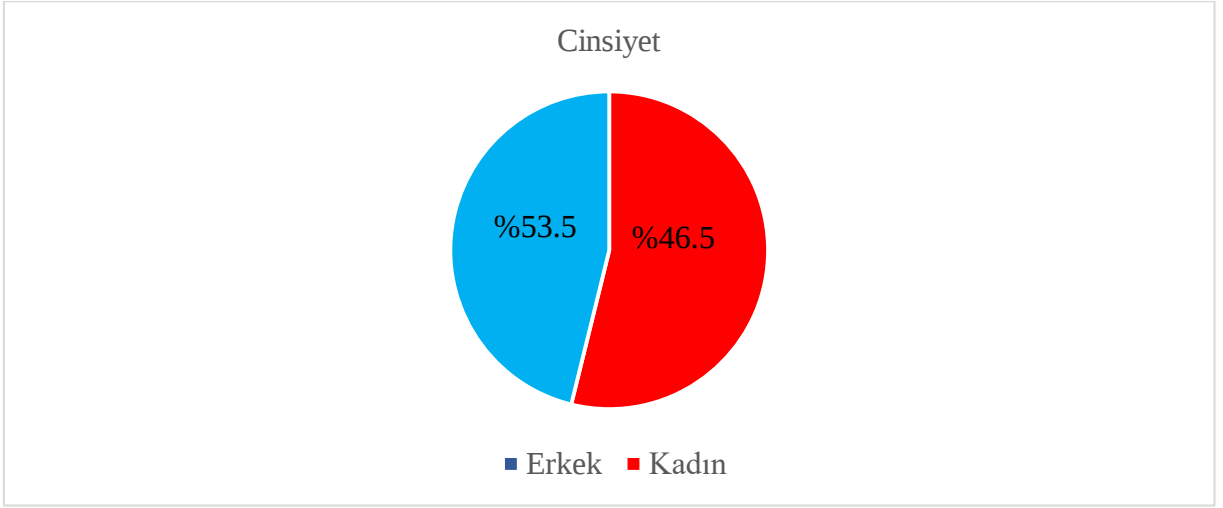
Şekil 2: Şehirlere Göre Katılımcıların Dağılımları

Katılımcıların %50.9'u Bayburt ilinden %49.1'i ise İzmir ilinden araştırmaya katılım sağlamıştır.

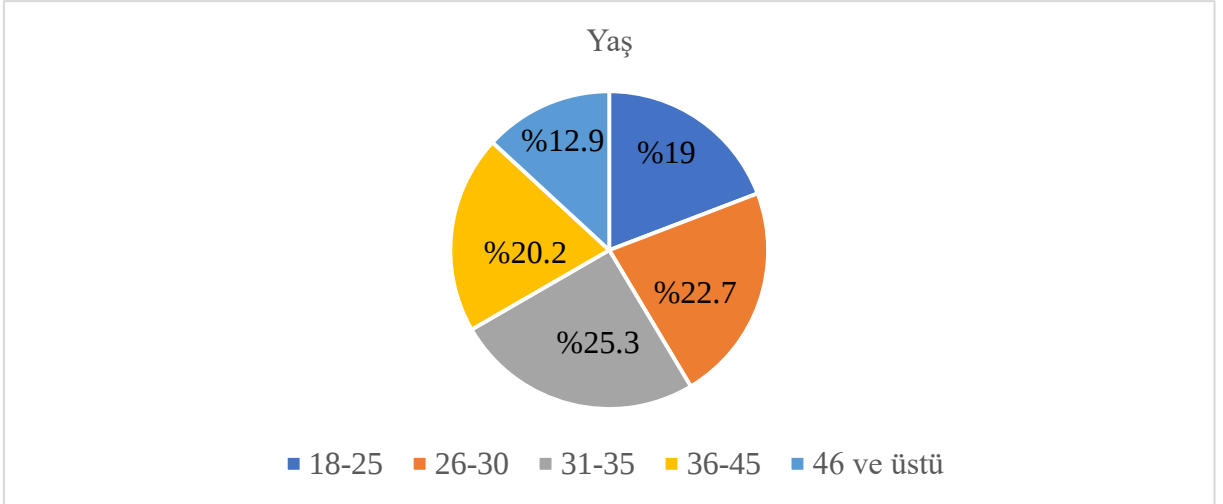
Şekil 3: İkamet Yerine Göre Katılımcıların Dağılımları

İkamet yerlerine göre katılımcıların %73'ü şehir merkezinde ikamet ederken, %27'si ilçede ikamet etmektedir.

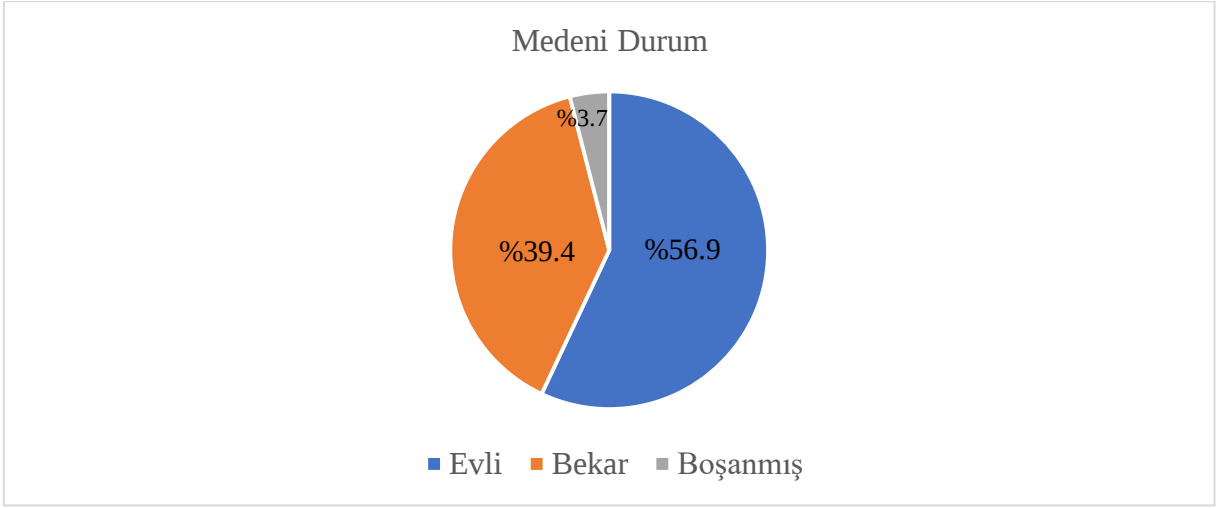
Şekil 4: Cinsiyete Göre Katılımcıların Dağılımları

Katılımcıların cinsiyetleri incelendiğinde %53.5'inin erkek, %46.5'inin kadın olduğu görülmektedir.

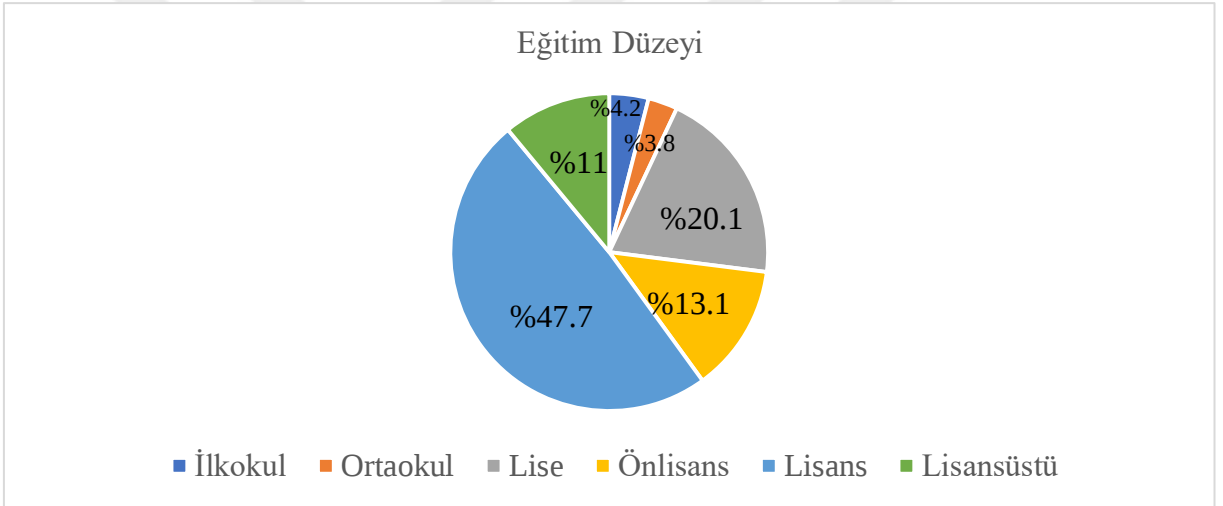
Şekil 5: Yaşa Göre Katılımcıların Dağılımları

Yaşa göre katılımcıların dağılımları incelendiğinde %19'unun 18-25 yaş aralığında, %22.7'sinin 26-30 yaş aralığında, %25.3'ünün 31-35 yaş aralığında, %20.2'sinin 36-45 yaş aralığında ve %12.9'unun 46 ve üstü yaş aralığında olduğu görülmüştür.

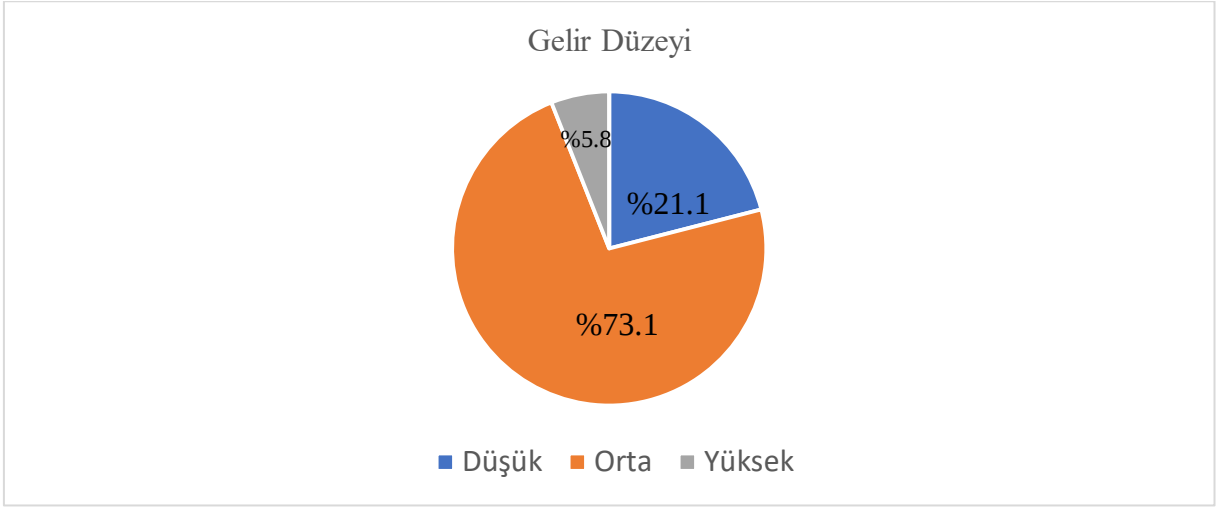
Şekil 6: Medeni Duruma Göre Katılımcıların Dağılımları

Medeni durumlarına göre katılımcılar incelendiğinde %56.9'unun evli olduğu, %39.4'unun bekar olduğu ve %3.7'sinin boşanmış olduğu görülmüştür.

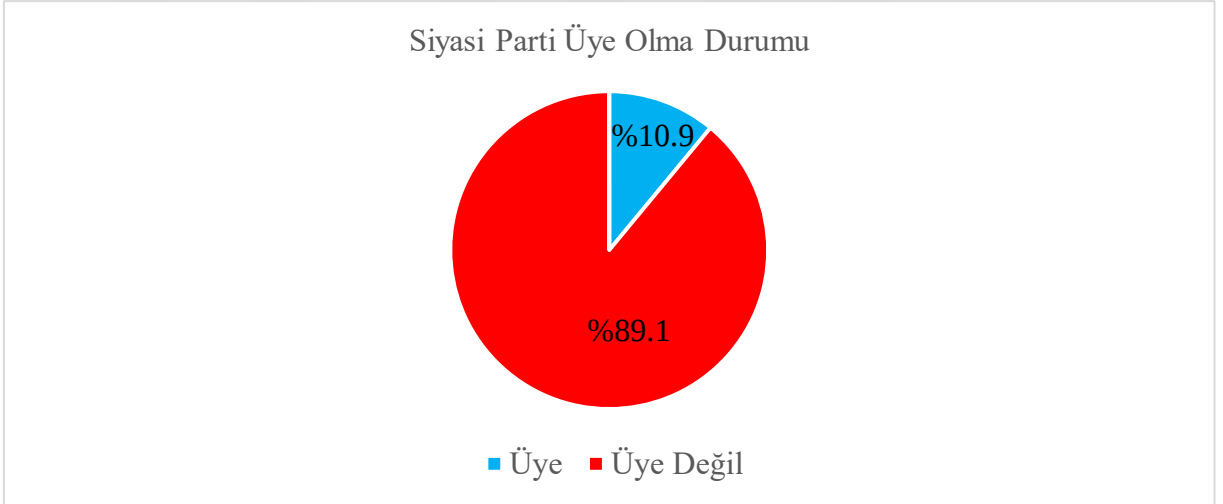
Şekil 7: Eğitim Düzeyine Göre Katılımcıların Dağılımları

Katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinden %4.2'sinin ilkokul mezunu olduğu, %3.8'inin ortaokul mezunu olduğu, %20.1'inin lise mezunu olduğu, %13.1'inin önlisans mezunu olduğu, %47.7'sinin lisans mezunu olduğu ve %11'inin lisansüstü eğitim mezunu olduğu görülmektedir.

Şekil 8: Gelir Düzeyine Göre Katılımcıların Dağılımları

Katılımcıların gelir düzeyleri incelendiğinde %21.1'inin düşük düzeyde gelire, %73.1'inin orta düzeyde gelire ve %5.8'inin yüksek düzeyde gelire sahip olduğu belirlenmiştir.

Şekil 9: Siyasi Parti Üye Olma Durumuna Göre Katılımcıların Dağılımları

Katılımcıların siyasi parti üye olma durumuna göre dağılımları incelendiğinde %89.1'inin siyasi parti üyeliği bulunmazken %10.9'unun siyasi parti üyesi olduğu görülmüştür.

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI VE SÜRECİ

Araştırmanın veri toplama araçları olarak Demografik Bilgi Formu ve Demokratik Katılım Ölçeği kullanılmıştır. Google Formlar üzerinden 817 adet veri toplanmış, 10 veri hatalı ve eksik olduğundan değerlendirmeye alınmamış, toplam 807 veri üzerinden analizler yapılmıştır.

2.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmada katılımcıların yaşadıkları şehir, ikamet yeri, yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve siyasi parti üyeliği gibi durumları ile ilgili bilgiler demografik bilgi formu ile toplanmıştır.

2.3.2. Demokratik Katılım Ölçeği

Dinç ve Keçe (2015) tarafından geliştirilen Demografik Katılım Ölçeği iki boyutlu ve 12 faktörlü bir yapıya sahiptir. Toplamda 50 maddeden oluşan ölçeğin boyutları Siyasal Katılım ve Toplumsal Katılımdır. Siyasal Katılım boyutu 7 faktörlü iken Toplumsal Katılım boyutu 5 faktörlüdür. Ölçeğin Siyasal Katılım boyutu 28 maddeden, Toplumsal Katılım boyutu 22 maddeden oluşmaktadır. Bu araştırma kapsamında sadece Siyasal Katılım boyutu kullanılmıştır. Siyasal Katılım boyutu “Siyasi Tartışmalar, Düşünce ve Önerileri Paylaşma, Seçimlere Duyarlılık, Gösteri ve Yürüyüşler, Seçim Mitingleri, Hizmet ve Politika Takibi, Propaganda, Boykot ve Eylemler” olacak şekilde 7 faktörden oluşmaktadır. 5’li likert tipinde olan ölçek “Hiçbir zaman, Nadiren, Ara sıra, Genellikle, Her zaman” olacak şekilde puanlanmaktadır. Ölçeğin güvenirlik analizleri ise aşağıdaki gibidir:

Tablo 4: Demokratik Katılım Ölçeği Siyasal Katılım Boyutu Güvenirlik Ölçümleri

Faktör	Ölçeğin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı	Ölçeğin Araştırmadaki Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı	Güvenirlik Düzeyi
Siyasi Tartışma	.84	.94	Yüksek ölçekte güvenilir
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	.84	.79	Oldukça güvenilir
Seçimlere Duyarlılık	.92	.92	Yüksek ölçekte güvenilir
Gösteri ve Yürüyüşler	.81	.87	Yüksek ölçekte güvenilir

Seçim Mitingleri	.78	.86	Yüksek ölçekte güvenilir
Hizmet ve Politika Takibi	.88	.90	Yüksek ölçekte güvenilir
Propoganda, Boykot ve Eylemler	.75	.92	Yüksek ölçekte güvenilir
Toplam	-	.95	Yüksek ölçekte güvenilir

Ölçeğin geliştirildiği araştırmada ve bu araştırma kapsamında yapılan Cronbach's Alpha ölçümleri bu ölçme aracının güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ayrıca ölçeğin güvenirlik analizi için yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin orijinal versiyonunda olduğu gibi yedi faktörlü bir yapıda varyansın %80'ini açıkladığı belirlenmiştir. Kaiser-Mayer Olkin testi 0.93 düzeyinde ve Bartlett testi anlamlı bulunmuştur.

2.3.3. Süreç

Araştırmanın verileri Bayburt Üniversitesi Etik Kurulundan alınan 11.08.2023 tarih ve 253 Karar sayılı izninden sonra gerçekleştirilmiştir. Veriler Google Formlara yüklenmiş ardından İzmir ve Bayburt ilindeki katılımcılara link gönderilmiştir. Veriler Google Formlardan Excel olarak indirilmiş ve gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra SPSS 25.00 paket programa veriler aktarılmıştır.

2.4. VERİ ANALİZİ

Araştırma verilerinin test edilmesinde 0.05 anlam düzeyi alınmıştır. Verilerin genel dağılımını ortaya koymak amacıyla aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Verilerin çarpıklık ve basıklık değer aralığı +1 ile -1 aralığında bulunduğu faktörlerde parametrik test, diğer faktörlerde ise non-parametrik testler kullanılmıştır. (George ve Mallery, 2003). Veri analizleri için önce betimsel istatistikler hesaplanmış ardından anlamlı farklılıkları belirlemek amacıyla T-testi, Mann Whitney-U testi, ANOVA testi ve Kruskal Wallis H testleri uygulanmıştır. Parametrik testlerde anlamlı farkın

kaynağını belirlemek için Tukey-HSD kullanılmıştır. Non-paramtreik testlerde anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek için Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

2.5. ARAŞTIRMACININ ROLÜ

Araştırma kapsamında toplanan veriler ile ilgili ulaşılan katılımcılara demokratik katılım ölçeği ve demografik bilgilerde bulunan sorulara katılımcılar tamamen gönüllü esasında katılım sağlamışlardır. Araştırmacı alanyazında olan çalışmalar ile birlikte elde ettiği bulgular ile araştırma sonuçlarına ulaşmış, bu sonuçlar kapsamında diğer çalışmalarla karşılaştırma yaparak sonuçlar tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular çalışmanın bu bölümünde gösterilmiştir. Bulgular ışığında araştırmanın hipotezleri test edilmiş ve doğrulanmıştır.

Tablo 5: Yaşanılan Şehir ve Cinsiyet Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri

		Yaşanılan Şehir			
			İzmir	Bayburt	Toplam
Cinsiyet	Kadın	N	176	199	375
		%	46.9	53.1	100
	Erkek	N	220	212	432
		%	50.9	49.1	100
	Toplam	N	396	411	807
		%	49.1	50.9	100

Tablo 5 incelendiğinde kadınların %46.9'unun (n=176) İzmir ilinden %53.1'inin (n=199) Bayburt ilinden araştırmaya katıldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan erkeklerin %50.9'u (n=220) İzmir ve %49.1'i (n=212) Bayburt ilinden araştırmaya katılmıştır.

Tablo 6: Yaşanılan Şehir ve Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri

		Yaşanılan Şehir			
			İzmir	Bayburt	Toplam
Yerleşim Yeri	Şehir	N	223	366	589
	Merkezi	%	37.9	52.1	100
	İlçe	N	173	45	218
		%	79.4	20.6	100
	Toplam	N	396	411	807
		%	49.1	50.9	100

Tablo 6 incelendiğinde Şehir merkezinden araştırmaya katılan katılımcıların %37.9'u (n=223) İzmir ilinden araştırmaya katılırken %52,1'i (n=366) Bayburt ilinden katılmıştır.

İlçelere bakıldığında ise %79'u (173) İzmir ilinden katılım sağlarken Bayburt ili ilçelerinden katılım %20.6 (n=45) oranında olmuştur.

Tablo 7: Yaşanılan Şehir ve Medeni Durum Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri

		Yaşanılan Şehir			
			İzmir	Bayburt	Toplam
Medeni durum	Evli	N	220	239	459
		%	47.9	52.1	100
	Bekar	N	151	167	318
		%	47.5	52.5	100
	Boşanmış	N	25	5	30
		%	83.3	16.7	100
	Toplam	N	396	411	807
		%	49.1	50.9	100

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların medeni durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında evli katılımcıların %47.9'unun (n=220) İzmir ilinden, %52.1'inin (n=239) Bayburt ilinden olduğu görülmektedir. Bekar katılımcıların %47.5'i (151) İzmir ilinden katılım sağlarken %52.5'i (167) Bayburt ilinden katılım sağlamıştır. Boşanmış katılımcıların %83.3'ü(n=25) gibi büyük bir oran ile İzmir ilinden araştırmaya dahil olurken Bayburt ilinden katılım %16.7 (n=5) oranında kalmıştır.

Tablo 8: Yaşanılan Şehir ve Yaş Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri

		Yaşanılan Şehir			
		İzmir	Bayburt	Toplam	
Yaş	18-25	N	48	105	153
		%	31.4	68.6	100
	26-30	N	88	95	183
		%	48.1	51.9	100

31-35	N	94	110	204
	%	46.1	53.9	100
36-45	N	92	71	163
	%	56.4	43.6	100
46 ve üstü	N	74	30	104
	%	71.2	28.8	100
Toplam	N	396	411	807
	%	49.1	50.9	100

Tablo 8 incelendiğinde 18-25 yaş aralığında araştırmaya katılan katılımcıların %31.4'ünün(n=48) İzmir ilinden, %68.6'sının (n=105) Bayburt ilinden katıldığı, 26-30 yaş aralığında yer alan katılımcıların %48.1'inin (n=88) İzmir, %51.9'unun (n=95) Bayburt ilinden katıldığı, 31-35 yaş aralığında yer alan katılımcıların %46.1'inin(n=94) İzmir ilinden, %53.9'unun (n=110) Bayburt ilinden katıldığı, 36-45 yaş aralığında yer alan katılımcıların %56.4'ünün (n=92) İzmir ilinden, %43.6'sının (n=71) Bayburt ilinden katılım sağladığı ve son olarak 46 ve üstü yaştaki katılımcıların %71.2'sinin (n=74) İzmir, %28.8'inin (n=30) Bayburt ilinden katılım sağladığı görülmektedir.

Tablo 9: Yaşanılan Şehir ve Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri

		Yaşanılan Şehir		
		İzmir	Bayburt	Toplam
Eğitim Düzeyi	İlkokul	N	25	9
		%	73.5	26.5
	Ortaokul	N	25	6
		%	80.6	19.4
	Lise	N	79	83
		%	48.8	51.2
	Önlisans	N	53	53

	%	50.0	50.0	100
Lisans	N	176	209	104
	%	45.7	54.3	100
Lisansüstü	N	38	51	89
	%	42.7	57.3	100
Toplam	N	396	411	807
	%	49.1	50.9	100

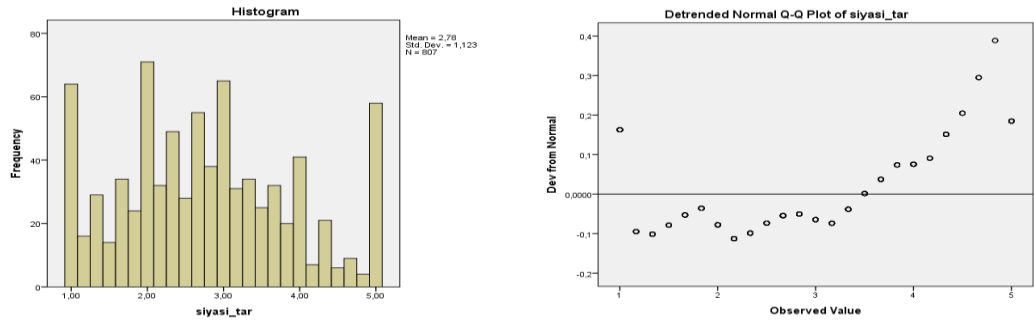
Tablo 9 incelendiğinde eğitimi ilköğretim düzeyinde olan katılımcıların %73.5'inin (n=25) İzmir ilinden, %26.5'inin Bayburt ilinde olduğu, ortaokul düzeyinde olan katılımcıların %80.6'sının (n=25) İzmir ilinden, %19.4'ünün (n=6) Bayburt ilinden, lise düzeyinde katılımcıların %48.8'inin (n=79) İzmir ilinden, %51.2'sinin (n=83) Bayburt ilinden, önlisans düzeyinde katılımcıların yarı yarıya, lisans düzeyindeki katılımcıların %45.7'sinin (n=176) İzmir ilinden, %54.3'ünün (n=209) Bayburt ilinden ve lisansüstü düzeyinde olan katılımcıların %49.1'inin (n=38) İzmir ilinden, %50.9'unun (51) Bayburt ilinden olduğu görülmektedir.

Tablo 10: Yaşanılan Şehir ve Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Çapraz Tablo Analizleri

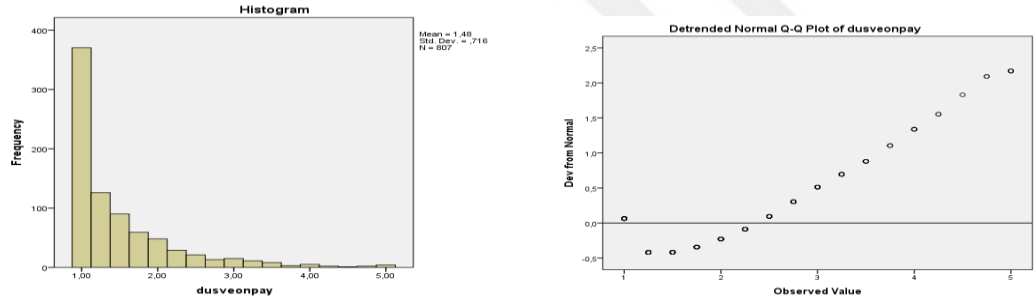
		Yaşanılan Şehir		
		İzmir	Bayburt	Toplam
Gelir Düzeyi	Düşük	N	91	79
		%	53.5	46.5
	Orta	N	274	316
		%	46.6	53.6
	Yüksek	N	31	16
		%	66.0	34.0
	Toplam	N	396	411
		%	49.1	50.9
				100

Tablo 10'a göre düşük sosyoekonomik düzeye sahip katılımcıların %53.5'inin (n=91) İzmir ilinden, %46.5'inin (n=79) Bayburt ilinden, orta sosyoekonomik düzeyden gelen katılımcıların %46.6'sının (n=274) İzmir ilinden, %53.6'sının (n=316) Bayburt ilinden, yüksek sosyoekonomik düzeyden gelen katılımcıların %66.0'sı (n=31) İzmir ilinden ve %34.0'ü (n=16) Bayburt ilinden katılım sağladığı görülmektedir.

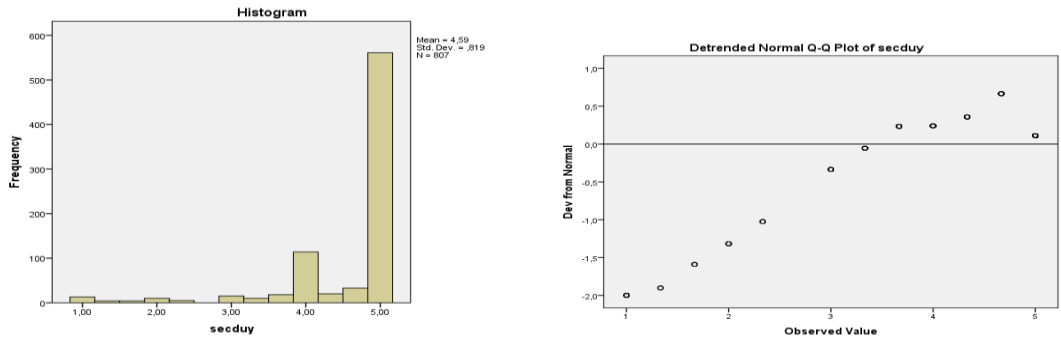
Araştırmada kullanılan verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Histogram grafiği, Q-Q Plot Detrended grafiği ile çarpıklık basıklık değerlerine bakılmıştır (George ve Mallery 2010, Tabachnick ve Fidel 2013).

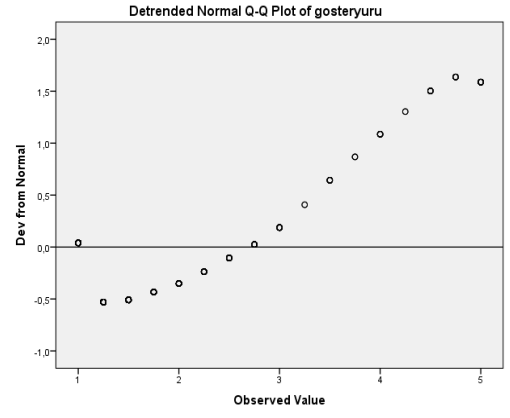
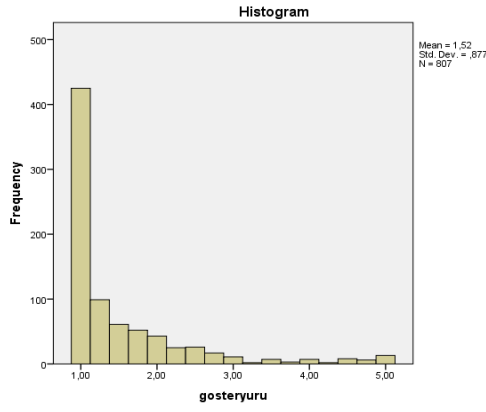
Şekil 10: Siyasi Tartışma İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği

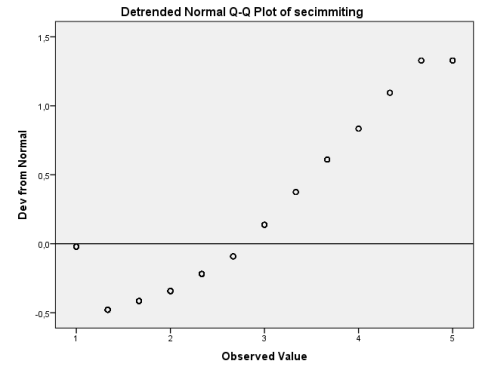
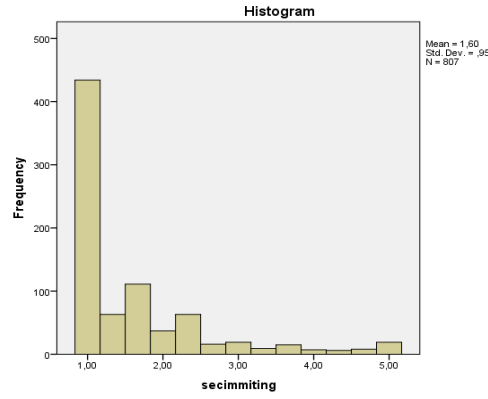
Şekil 11: Düşünce ve Önerileri Paylaşma İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği

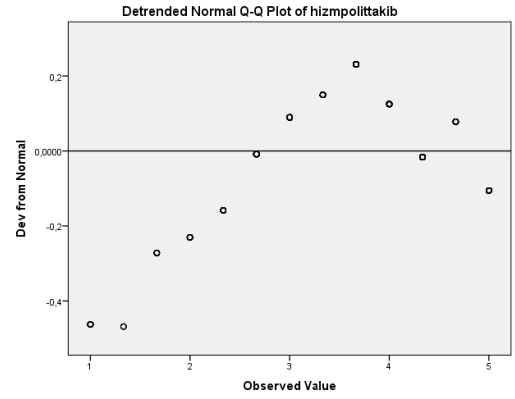
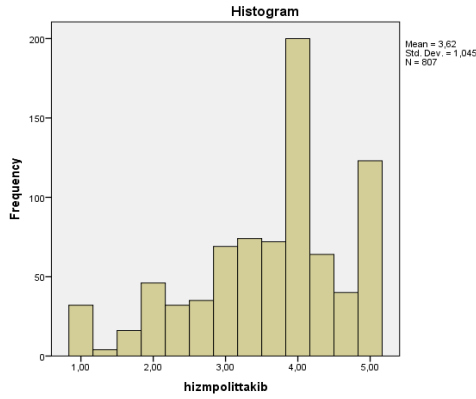
Şekil 12: Seçimlere Duyarlılık İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği

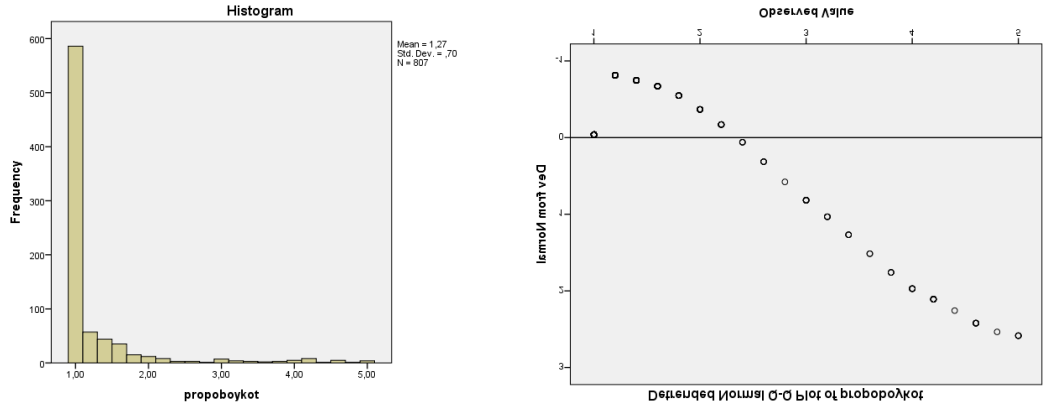
Şekil 13: Gösteri ve Yürüyüşler İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği

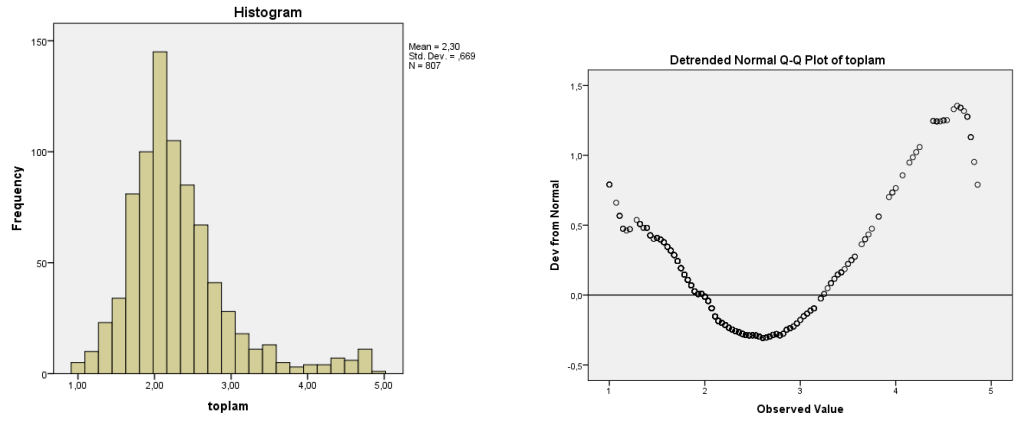
Şekil 14: Seçim Mitingleri İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği

Şekil 15: Hizmet ve Politika Takibi İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği

Şekil 16: Propaganda, Boykot ve Eylemler İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği

Şekil 17: Toplam Siyasal Katılım İçin Histogram Grafiği ve Q-Q Plot Detrended Normal Grafiği

Tablo 11: Siyasal Katılıma İlişkin Betimsel İstatistikler

Faktör	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	x	ss	Çarpıklık	Basıklık
Siyasi Tartışma	807	1.00	5.00	2.78	1.22	.296	-.682
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	807	1.00	5.00	1.48	.71	2.137	5.182
Seçimlere Duyarlılık	807	1.00	5.00	4.59	.82	-2.593	7.068

Siyasal Katılım	Gösteri ve Yürüyüşler	807	1.00	5.00	1.52	.88	2.308	5.269
	Seçim Mitingleri	807	1.00	5.00	1.61	.95	1.986	3.604
	Hizmet ve Politika Takibi	807	1.00	5.00	3.62	1.05	-.709	-.064
	Propoganda, Boykot ve Eylemler	807	1.00	5.00	1.27	.70	3.450	12.024
	Toplam	807	1.00	4.86	2.30	.67	1.480	3.071

Araştırmaya katılan bireylerin siyasal katılımdan aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde en yüksek puan ortalamasına seçimlere duyarlılık (4.59) boyutunun sahip olduğu ve en düşük puan ortalamasına propoganda, boykot ve eylemlerin (1.27) aldığı görülmektedir. Diğer boyutlar incelendiğinde hizmet ve politika takibi (3.62), siyasi tartışma (2.78), toplam siyasal katılım puanı (2.30), seçim mitingleri (1.61), gösteri ve yürüyüşler (1.52) ve düşünce ve önerileri paylaşma (1.48) olacak şekilde yüksek puan ortalamasından düşük puan ortalamasına göre sıralandıkları görülmektedir. Ölçeklerle ilgili algı seviyeleri standart sapma ve aritmetik ortalama puanlarına göre değerlendirilmiştir. 5’li Likert ölçeklerde “1.0 - 1.80” arası çok düşük, “1.81 - 2.60” arası düşük, “2.61 - 3.40” arası orta, “3.41 - 4.20” arası yüksek, “4.21 - 5.0” arası çok yüksek olduğu kabul edilmiştir (Büyüköztürk, 2011). Alt boyutların çarpıklık basıklık değerleri incelendiğinde ise siyasi tartışma ve hizmet politika takibine ilişkin verilerin normal dağıldığı ancak diğer alt boyutlar ile toplam siyasal katılım puanlarının normal dağılmadığı görülmektedir.

Katılımcıların yaşadıkları şehir değişkenine göre siyasal katılım düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla normal dağılım gösteren siyasal tartışma ve hizmet ve politika takibi için parametrik test olan t-testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, propoganda boykot ve eylemler ile toplam siyasal katılım puanlarını yaşadıkları şehir değişkenine göre belirlemek amacıyla non-parametrik testlerden Mann Whitney-U testi kullanılmıştır.

Tablo 12: Katılımcıların Yaşanılan Şehir Değişkenine Göre Siyasal Katılım T-Testi Sonuçları

Değişken	Yaşanılan Şehir	N	X	ss	t	p
Siyasi Tartışma	Bayburt	411	2.56	1.02	-5.919	.000**
	İzmir	396	3.01	1.18		
Hizmet ve Politika Takibi	Bayburt	411	3.48	1.04	-3.909	.000**
	İzmir	396	3.76	1.03		

** p<.01

Tablo 12 incelendiğinde katılımcıların tüm alt boyutlardan aldıkları puanların yaşanılan şehir değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde siyasi tartışma ($t=5.919$, $p<.05$) ve hizmet ve politika takibinin ($t=3.909$, $p<.05$) İzmir ilinde yaşayanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Tablo 14'e göre H_1 katılımcıların siyasal katılımları yaşadıkları şehir değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 13: Katılımcıların Yaşanılan Şehir Değişkenine Göre Siyasal Katılım Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişken	Yaşanılan Şehir	N	S.O.	S.T.	U	p
Düşünce ve Önerileri	Bayburt	411	365.70	150302.50	65636.50	.000**
Paylaşma	İzmir	396	443.75	175725.50		
Seçimlere Duyarlılık	Bayburt	411	383.75	157721.50	73055.50	.002**
	İzmir	396	425.02	168306.50		
Gösteri ve Yürüyüşler	Bayburt	411	353.82	145420.50	60754.50	.000**
	İzmir	396	456.08	180607.50		
Seçim Mitingleri	Bayburt	411	389.34	160020.00	75354.00	.047*
	İzmir	396	419.21	166008.00		
Propaganda, Boykot ve Eylemler	Bayburt	411	360.56	148190.50	63524.50	.000**
	İzmir	396	449.08	177837.50		

Toplam	Bayburt	411	354.35	145636.50	60970.50	.000**
	İzmir	396	455.53	180391.50		

*p<.05, ** p<.01

Tablo 13 incelendiğinde katılımcıların tüm alt boyutlardan aldıkları puanların yaşanılan şehir değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde yaşanılan şehir değişkenine göre düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunun (U= 65636.50, p<.05), seçimlere duyarlılık alt boyutunun (U=73055.50, p<.05), gösteri ve yürüyüşler alt boyutunun (U=60754.50, p<.05), seçim mitingleri alt boyutunun (U=75354.00, p<.05), propoganda, boykot ve eylemler alt boyutunun (U=63524.50, p<.05) ve toplam siyasi katılım boyutunun (U=60970.50, p<.05) İzmir ilinde yaşayanlar bakımından istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Tablo 15'e göre H₁ katılımcıların siyasi katılımları yaşadıkları şehir değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Katılımcıların cinsiyet değişkenlerine göre siyasi katılım düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla normal dağılım gösteren siyasi tartışma ve hizmet ve politika takibi için parametrik test olan t-testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, propoganda boykot ve eylemler ile toplam siyasi katılım puanlarını yaşanılan cinsiyet değişkenine göre belirlemek amacıyla non-parametrik testlerden Mann Whitney-U testi kullanılmıştır.

Tablo 14: Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Siyasi Katılım T-Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	X	ss	t	p
Siyasi Tartışma	Kadın	432	2.85	1.09	1.943	.052
	Erkek	375	2.70	1.15		
Hizmet ve Politika Takibi	Kadın	432	3.81	0.95	5.635	.000**
	Erkek	375	3.40	1.11		

** p<.01

Tablo 14 incelendiğinde katılımcıların hizmet ve politika takibi alt boyutundan alınan puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, siyasi tartışma alt boyutunun farklılaşmadığı belirlenmiştir. Alt boyutlar hizmet ve politika takibinin (t=5.635, p<.05) kadınlar lehine istatistiksel anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Tablo 16'ya göre H₂ katılımcıların siyasi katılımları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 15: Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Siyasal Katılım Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	S.O.	S.T.	U	p
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	Kadın	432	401.31		79837.00	.710
	Erkek	375	407.10	79837.00		
Seçimlere Duyarlılık	Kadın	432	410.74	78088.00	78088.00	.278
	Erkek	375	396.23			
Gösteri ve Yürüyüşler	Kadın	432	397.94	78383.00	78383.00	.390
	Erkek	375	410.98			
Seçim Mitingleri	Kadın	432	412.86	77174.00	77174.00	.206
	Erkek	375	393.80			
Propoganda, Boykot ve Eylemler	Kadın	432	415.60	75987.50	75987.50	.053
	Erkek	375	390.63			
Toplam	Kadın	432	415.60	70701.50	70701.50	.002**
	Erkek	375	390.63			

** p<.01

Tablo 15 incelendiğinde katılımcıların toplam siyasal katılım boyutundan aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir (U=70701,50, p<.05). Alt boyutlar incelendiğinde yaşanan şehir değişkenine göre düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunun (U= 79837.00, p >.05), seçimlere duyarlılık alt boyutunun (U=78088.00, p >.05), gösteri ve yürüyüşler alt boyutunun (U=73383.00, p>.05), seçim mitingleri alt boyutunun (U=77174.00, p>.05) ve propoganda, boykot ve eylemler alt boyutunun (U=75987.00, p>.05) cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Tablo 17'ye göre H₂ katılımcıların siyasal katılımları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Katılımcıların yerleşim yeri değişkenine göre siyasal katılım düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla normal dağılım gösteren siyasal tartışma ve hizmet ve politika takibi için parametrik test olan t-testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, propoganda boykot ve eylemler ile toplam siyasal katılım puanlarını yerleşim yeri değişkenine göre belirlemek amacıyla non-parametrik testlerden Mann Whitney-U testi kullanılmıştır.

Tablo 16: Katılımcıların Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Siyasal Katılım T-Testi Sonuçları

Değişken	Yerleşim Yeri	N	X	ss	t	p
Siyasi Tartışma	İl Merkezi	589	2.82	1.13	1.535	.124
	İlçe	218	2.68	1.11		
Hizmet ve Politika Takibi	İl Merkezi	589	3.68	1.03	2.819	.005**
	İlçe	218	3.45	1.08		

** p<.01

Tablo 16 incelendiğinde katılımcıların hizmet ve politika takibi alt boyutundan alınan puanların yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, siyasi tartışma alt boyutunun farklılaşmadığı belirlenmiştir. Alt boyutlar hizmet ve politika takibinin (t=2.819, p<.05) il merkezinde yaşayanlar lehine istatistiksel anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Tablo 18'e göre H₃ katılımcıların siyasal katılımları yerleşim yeri değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 17: Katılımcıların Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Siyasal Katılım Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişken	Yerleşim Yeri	N	S.O.	S.T.	U	p
Düşünce ve Önerileri	İl Merkezi	589	404.71		63784.00	.881
				238373.00		
Paylaşma	İlçe	218	402.09	87655.00		
Seçimlere Duyarlılık	İl Merkezi	589	400.30	235776.50	62021.50	.362
	İlçe	218	414.00	90251.50		
Gösteri ve Yürüyüşler	İl Merkezi	589	405.47	238823.50	63333.50	.749
	İlçe	218	400.02	87204.50		
Seçim Mitingleri	İl Merkezi	589	404.41	238199.50	63957.50	.928
	İlçe	218	402.88	87828.50		
Propoganda, Boykot ve Eylemler	İl Merkezi	589	400.31	235784.50	62029.50	.347
	İlçe	218	413.96	90243.50		
Toplam	İl Merkezi	589	411.07	242121.00	60036.00	.157
	İlçe	218	384.89	83907.00		

Tablo 17 incelendiğinde katılımcıların alt boyutlardan aldıkları puanlar incelendiğinde yaşanan yerleşim yeri göre düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunun ($U= 63784.00$, $p >.05$), seçimlere duyarlılık alt boyutunun ($U=62021.00$, $p >.05$), gösteri ve yürüyüşler alt boyutunun ($U=63333.50$, $p>.05$), seçim mitingleri alt boyutunun ($U=63957.50$, $p>.05$) ve propoganda, boykot ve eylemler alt boyutunun ($U=62029.50$, $p>.05$) ve toplam siyasal katılım puanının yerleşim yeri ($U=60036.00$, $p>.05$) değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.

Katılımcıların yaş değişkenine göre siyasal katılım düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla normal dağılım gösteren siyasal tartışma ve hizmet ve politika takibi için parametrik test olan tek yönlü ANOVA kullanılmıştır. Tek yönlü ANOVA sonucunda elde edilen anlamlı farklılığın hangi değişkenler arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey-HSD testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, propoganda boykot ve eylemler ile toplam siyasal katılım puanlarını yaş değişkenine göre belirlemek amacıyla non-parametrik testlerden Kruskal Wallis-H kullanılmıştır. Kruskal Wallis H testinden elde edilen anlamlı farklılığın hangi değişkenler arasında olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Tablo 18: Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Siyasal Katılım Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Siyasal Katılım	Yaş	n	X	ss	F	p	Anlamlı Fark
Siyasi Tartışma	18-25	153	377.29	4	3.168	.013*	36-45
	26-30	183	411.96				ile 46
	31-35	204	424.27				ve üstü,
	36-45	163	432.11				
	46 ve üstü	104	345.48				
Hizmet ve Politika Takibi	18-25	153	304.06	4	11.754	.000**	18-25
	26-30	183	417.69				ile 36-
	31-35	204	436.76				45, 18-
	36-45	163	455.61				25 ile
	46 ve üstü	104	381.78				31-35 arası,

* $p<.05$, ** $p<.01$

Tablo 18 görüldüğü üzere yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre katılımcıların siyasi tartışma ($F=3.168$, $p<.05$) ve hizmet ve politika takibinin ($t=11.754$, $p<.05$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Farkın hangi değişkenlerde kaynaklandığını anlamak için yapılan Tukey-HSD poc hoc testi sonuçları incelendiğinde yaş değişkenine göre anlamlı farklılığın siyasi tartışma alt boyutunda 36-45 ile 46 ve üstü arasında olduğu, hizmet ve politika alt boyutu için 18-25 ile 36-30, 18-25 ile 31-35, 18-25 ile 36-45 arasında olduğu belirlenmiştir. Tablo 20'ye göre H_4 katılımcıların siyasal katılımları yaşlarına göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 19: Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Siyasal Katılım Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Siyasal Katılım	Yaş	n	X	sd	X^2	p	Anlamlı Fark
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	18-25	153	420.77	4	14.968	.005**	18-25 ile
	26-30	183	419.43				46 ve
	31-35	204	402.39				üstü, 26-
	36-45	163	421.20				30 ile 46
	46 ve üstü	104	328.38				ve üstü
Seçimlere Duyarlılık	18-25	153	301.84	4	61.009	.000**	18-25 ile
	26-30	183	402.87				26-30,
	31-35	204	425.69				18-25 ile
	36-45	163	451.85				31-35,
	46 ve üstü	104	438.74				18-25 ile 36-45, 18-25 ile 46 ve üstü
Gösteri ve Yürüyüşler	18-25	153	414.22	4	10.769	.029*	18-25 ile
	26-30	183	402.87				46 ve
	31-35	204	425.69				üstü, 26-
	36-45	163	451.85				30 ile
	46 ve üstü	104	438.74				31-35
	18-25	153	408.75	4	7.497	.112	-

Seçim Mitingleri	26-30	183	380.09	4	42.654	.904	-
	31-35	204	390.69				
	36-45	163	417.29				
	46 ve üstü	104	444.38				
Propoganda,	18-25	153	408.29	4	42.654	.904	-
Boykot ve	26-30	183	402.22				
Eylemler	31-35	204	407.70				
	36-45	163	407.52				
	46 ve üstü	104	388.04				
Toplam	18-25	153	354.43	4	19.091	0.01**	18-25 ile
	26-30	183	410.16				26-30,
	31-35	204	427.01				18-25 ile
	36-45	163	446.33				31-35,
	46 ve üstü	104	354.60				18-25 ile
							36-45,
							31-35 ile
							46 ve
							üstü, 36-
							45 ile 46
							ve üstü

*p<.05,** p<.01

Tablo 19 incelendiğinde katılımcıların düşünce ve önerileri paylaşma [$X^2(4) = 14.968$, $p<.05$], seçimlere duyarlılık [$X^2(4) = 61.009$, $p<.05$], gösteri ve yürüyüşler [$X^2(4) = 10.769$, $p<.05$] ve toplam siyasal katılım [$X^2(4) = 19.091$, $p<.05$], puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Seçim mitingleri [$X^2(4) = 7.497$, $p>.05$] ve propoganda, boykot ve eylemlerin [$X^2(4) = 42.654$, $p>.05$], yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Alt boyutlardaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunda meydana gelen farklılaşmanın 18-25 ile 46 ve üstü, 26-30 ile 46 ve üstü grupları arasında olduğu, seçimlere duyarlılık alt boyutundaki farklılaşmanın 18-25 ile 26-30, 18-25 ile 31-35, 18-25 ile 36-45, 18-25 ile 46 ve üstü grupları arasında olduğu, gösteri ve yürüyüşler alt boyutundaki farklılaşmanın 18-25 ile 46 ve üstü, 26-30 ile 31-35 arasında olduğu

ve toplam siyasi katılım puanındaki farklılaşmanın 18-25 ile 26-30, 18-25 ile 31-35, 18-25 ile 36-45, 31-35 ile 46 ve üstü, 36-45 ile 46 ve üstü grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Tablo 21'e göre H₄ katılımcıların siyasal katılımları yaşlarına göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 20: Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Siyasal Katılım Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Siyasal Katılım	Medeni Durum	n	X	ss	F	p	Anlamlı Fark
Siyasi Tartışma	Evli	459	389.77	2	2.567	.077	-
	Bekar	318	421.38				
	Boşanmış	30	437.58				
Hizmet ve Politika Takibi	Evli	459	429.73	2	8.341	.000**	Evli-Bekar
	Bekar	318	367.73				
	Boşanmış	30	394.77				

*p<.05,** p<.01

Tablo 20'de görüldüğü üzere yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre katılımcıların hizmet ve politika takibinden aldıkları puanların (t=8.341, p<.05) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ve siyasi tartışmadan (F=2.567, p>.05) aldıkları puanların anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Hizmet ve politika alt boyutunda anlamlı farkın hangi gruplar arasından kaynaklandığını anlamak için yapılan Tukey-HSD poc hoc testi sonuçları incelendiğinde medeni durum değişkenine göre Evli-Bekar arasında olduğu görülmektedir. Tablo 22'ye göre H₅ katılımcıların siyasal katılımları medeni durumlarına göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 21: Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Siyasal Katılım Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Siyasal Katılım	Medeni Durum	n	X	sd	X ²	p	Anlamlı Fark
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	Evli	459	376.99	2	16.263	.000**	Evli-Bekar
	Bekar	318	441.75				
	Boşanmış	30	417.17				
Seçimlere Duyarlılık	Evli	459	437.10	2	32.617	.000**	Evli-Bekar
	Bekar	318	359.12				
	Boşanmış	30	373.25				
	Evli	459	382.47	2	12.799	.002**	

Gösteri ve Yürüyüşler	Bekar	318	437.57	2	4.464	.107	Evli-Bekar
	Boşanmış	30	377.58				
Seçim Mitingleri	Evli	459	390.16	2	4.986	.083	-
	Bekar	318	422.03				
	Boşanmış	30	424.60				
Propoganda, Boykot ve Eylemler	Evli	459	391.50	2	.770	.681	-
	Bekar	318	420.94				
	Boşanmış	30	415.60				
Toplam	Evli	459	398.11	2	.770	.681	-
	Bekar	318	410.61				
	Boşanmış	30	424.00				

** p<.01

Tablo 21 incelendiğinde katılımcıların düşünce ve önerileri paylaşma [$X^2(4) = 14.968$, $p<.05$], seçimlere duyarlılık [$X^2(4) = 61.009$, $p<.05$] ve gösteri ve yürüyüşler [$X^2(4) = 10.769$, $p<.05$] alt boyutlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, seçim mitingleri [$X^2(4) = 42.654$, $p>.05$], propoganda, boykot ve eylemler [$X^2(4) = 42.654$, $p>.05$] ve toplam siyasal katılım [$X^2(4) = 42.654$, $p>.05$] puanının medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Alt boyutlardaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık ve gösteri ve yürüyüşler alt boyutlarındaki fark evli-bekar gruplarından kaynaklanmaktadır. Tablo 23'e göre H_5 katılımcıların siyasal katılımları medeni durumlarına göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 22: Katılımcıların Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Siyasal Katılım Tek Yönlü Anova Sonuçları

Siyasal Katılım	Eğitim Düzeyi	n	X	ss	F	p	Anlamlı Fark
Siyasi Tartışma	İlkokul	34	282.60	5	9.671	.000**	İlkokul-
	Ortaokul	31	293.35				Lisans,
	Lise	162	359.69				İlkokul-
	Önlisans	106	360.86				Lisansüstü,
	Lisans	385	429.31				Ortaokul-
	Lisansüstü	89	511.44				Lisans, Ortaokul-Lisansüstü,

							Lise- Lisansüstü, Önlisans- Lisansüstü, Lisans- Lisansüstü
Hizmet ve	İlkokul	34	210.65	5	17.525	.000**	İlkokul-
politika	Ortaokul	31	287.89				Lise,
Takibi	Lise	162	348.62				İlkokul-
	Önlisans	106	392.63				Önlisans,
	Lisans	385	430.93				İlkokul-
	Lisansüstü	89	516.18				Lisans, İlkokul- Lisansüstü, Ortaokul- Lisans, Ortaokul- Lisansüstü, Lise- Lisans, Lise- Lisansüstü, Önlisans- Lisansüstü, Lisans- Lisansüstü

** p<.01

Tablo 22’de görüldüğü üzere yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre katılımcıların siyasi tartışma ($F=9.671$, $p<.05$) ve hizmet ve politika takibinin ($t=17.525$, $p<.05$) eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Farkın hangi değişkenlerde kaynaklandığını anlamak için yapılan Tukey-HSD poc hoc testi sonuçları incelendiğinde eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılığın siyasi tartışma alt boyutunda İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lisans, Ortaokul-Lisansüstü, Lise-Lisansüstü,

Önlisans-Lisansüstü, Lisans-Lisansüstü arasında olduğu, hizmet ve politika alt boyutu için İlkokul-Lise, İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lisans, Ortaokul-Lisansüstü, Lise-Lisans, Lise-Lisansüstü, Önlisans-Lisansüstü, Lisans-Lisansüstü arasında olduğu belirlenmiştir. Tablo 24'e göre H₆ katılımcıların siyasal katılım düzeyleri eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 23: Katılımcıların Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Siyasal Katılım Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Siyasal Katılım	Eğitim Düzeyi	n	X	sd	X ²	p	Anlamlı Fark
Düşünce ve Önerileri Paylaşma	İlkokul	34	265.97	5	18.152	.003**	İlkokul-
	Ortaokul	31	406.79				Ortaokul,
	Lise	162	395.08				İlkokul-
	Önlisans	106	426.65				Lise,
	Lisans	385	403.38				İlkokul-
	Lisansüstü	89	447.71				Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü
Seçimlere Duyarlılık	İlkokul	34	393.28	5	8.025	.155	-
	Ortaokul	31	402.71				
	Lise	162	380.08				
	Önlisans	106	376.33				
	Lisans	385	418.59				
	Lisansüstü	89	421.90				
Gösteri ve Yürüyüşler	İlkokul	34	297.01	5	19.052	.002**	İlkokul-
	Ortaokul	31	340.26				Lise,
	Lise	162	417.64				İlkokul-
	Önlisans	106	416.32				Önlisans,
	Lisans	385	396.12				İlkokul-
	Lisansüstü	89	461.66				Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lise,

							Ortaokul- Lisansüstü, Lisans- Lisansüstü
Seçim	İlkokul	34	485.38	5	21.688	.001**	İlkokul-
Mitingleri	Ortaokul	31	445.13				Önlisans,
	Lise	162	428.76				İlkokul-
	Önlisans	106	397.00				Lisans,
	Lisans	385	373.02				Lise-
	Lisansüstü	89	455.85				Önlisans, Lisans- Lisansüstü
Propoganda,	İlkokul	34	388.66	5	2.838	.725	-
Boykot ve	Ortaokul	31	392.26				
Eylemler	Lise	162	405.27				
	Önlisans	106	384.47				
	Lisans	385	406.23				
	Lisansüstü	89	425.25				
Toplam	İlkokul	34	256.69	5	47.194	.000**	İlkokul-
	Ortaokul	31	304.47				Önlisans,
	Lise	162	364.63				İlkokul-
	Önlisans	106	376.67				Lisans,
	Lisans	385	424.25				İlkokul-
	Lisansüstü	89	511.57				Lisansüstü, Ortaokul- Lisansüstü, Lise- Önlisans, Lise- Lisans, Lisans- Lisansüstü

** p<.01

Tablo 23 incelendiğinde katılımcıların düşünce ve önerileri paylaşma [$X^2(5) = 18.152$, $p < .05$], gösteri ve yürüyüşler [$X^2(5) = 19.052$, $p < .05$] seçim mitingleri [$X^2(5) = 21.688$, $p < .05$] ve toplam siyasal katılım [$X^2(5) = 47.194$, $p < .05$] puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Seçimlere duyarlılık [$X^2(5) = 8.025$, $p > .05$] ve propoganda, boykot ve eylemlerin [$X^2(5) = 2.838$, $p > .05$] eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Alt boyutlardaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunda meydana gelen farklılaşmanın İlkokul-Ortaokul, İlkokul-Lise, İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü grupları arasında, gösteri ve yürüyüşler alt boyutundaki farklılaşmanın İlkokul-Lise, İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lise, Ortaokul-Lisansüstü, Lisans-Lisansüstü grupları arasında, seçim mitingleri alt boyutunda meydana gelen farklılaşmanın İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, Lise-Önlisans, Lisans-Lisansüstü grupları arasında ve toplam siyasal katılım boyutunda meydana gelen farklılaşmanın İlkokul-Önlisans, İlkokul-Lisans, İlkokul-Lisansüstü, Ortaokul-Lisansüstü, Lise-Önlisans, Lise-Lisans, Lisans-Lisansüstü grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Tablo 25'e göre H_6 katılımcıların siyasal katılım düzeyleri eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmadaki bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular ve ulaşılan sonuçlar ile değerlendirmeler yapılmış, literatüre, siyasetçiler ve siyasal partilere katkı sağlayacak önerilerde bulunulmuştur.

Sonuç

1. Siyasal katılımın siyasi tartışma alt boyutundan alınan puan ortalamaları orta düzeydedir.
2. Siyasi katılımın düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutundan alınan puan ortalamaları çok düşük düzeydedir.
3. Siyasi katılımın seçimlere duyarlılık alt boyutundan alınan puan ortalamaları çok yüksek düzeydedir.
4. Siyasi katılımın gösteri ve yürüyüşler alt boyutundan alınan puan ortalamaları çok düşük düzeydedir.
5. Siyasi katılımın seçim mitingleri alt boyutundan alınan puan ortalamaları çok düşük düzeydedir.
6. Siyasi katılımın hizmet ve politika takibi alt boyutundan alınan puan ortalamaları yüksek düzeydedir.
7. Siyasi katılımın propaganda, boykot ve eylemler alt boyutundan alınan puan ortalamaları çok düşük düzeydedir.
8. Siyasi katılım toplamından alınan puan ortalaması düşük düzeydedir.
9. Katılımcıların siyasi tartışma, hizmet ve politika takibi, düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, propaganda, boykot ve eylemler ve siyasal katılım toplam puanları yaşanan şehir değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. H₁ Katılımcıların siyasal katılımları yaşadıkları şehir değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.
10. Katılımcıların hizmet ve politika takibi ve siyasal katılım toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. H₂ katılımcıların siyasal katılımları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.
11. Katılımcıların hizmet ve politika takibi alt boyutundan aldıkları puanlar yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. H₃ Katılımcıların siyasal katılımları yerleşim yeri değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.
12. Katılımcıların siyasi tartışma, hizmet ve politika takibi, düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri, propaganda, boykot ve

eylemler ve siyasal katılım toplam puanları yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. H₄ Katılımcıların siyasal katılımları yaşlarına göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

13. Katılımcıların hizmet ve politika takibi, düşünce ve önerileri paylaşma, seçimlere duyarlılık ve gösteri ve yürüyüşler alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. H₅ Katılımcıların siyasal katılımları medeni durumlarına göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.
14. Katılımcıların siyasi tartışma, hizmet ve politika takibi, düşünce ve önerileri paylaşma, gösteri ve yürüyüşler, seçim mitingleri ve siyasal katılım toplam puanları eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. H₆ Katılımcıların siyasal katılım düzeyleri eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

Tartışma

Siyasal katılım, bir ülkenin gelişimine önemli katkı sunan bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır, çünkü siyasi katılım toplumun; isteklerini ifade etme ve siyasi iktidara yönelik taleplerde bulunma kapasitesini yansıtır. Literatür incelendiğinde, toplumların siyasal katılımını etkileyen faktörlerin çeşitliliği gözlemlenirken, farklı siyasi görüşlere sahip toplumların siyasi katılım üzerindeki etkisi hakkında karşılaştırmalı bir çalışmanın eksikliği fark edilmiştir. Bu bağlamda, zıt ideolojilere ve kültürlere sahip İzmir ve Bayburt illeri, çalışmanın odak noktası olarak seçilmiş ve farklı unsurların bir araya getirilerek siyasal katılımın çeşitli boyutlarını inceleyen bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

Öncelikle, siyasal katılımın ne anlama geldiğini anlamak için bu kavramın tüm yönleriyle ele alınması gereklidir. Siyasal katılım, sadece seçimlere katılma değil, aynı zamanda siyasi süreçlere aktif olarak dahil olma, siyasi partilere üyelik, sivil toplum kuruluşlarına katılım gibi çeşitli faaliyetleri içerir. Bu bağlamda, siyasal katılımın çeşitli boyutları ve bu boyutların farklı toplumların siyasi yaşamını nasıl etkilediği, araştırmanın temel odak noktasını oluşturur.

Bu çalışma, farklı ideolojilere sahip toplumların siyasal katılım üzerindeki etkisini anlamak ve bu etkilerin toplumların siyasi yapılarına nasıl yansıdığını incelemek amacıyla tasarlanmıştır. Araştırmada İzmir ve Bayburt ilinde yaşayan bireylerin siyasal katılımlarının karşılaştırılması amacı ile olasılık temelli olmayan örnekleme türlerinden olan uygun örnekleme kullanılmıştır. Örneklem, uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 807 bireyden oluşmaktadır. Katılımcıların 411'i Bayburt ilinden 396'sı ise İzmir ilinden araştırmaya katılım sağlamıştır. Yerleşim yerlerine göre katılımcıların 589'u şehir merkezinde ikamet ederken, 218'i ilçede ikamet etmektedir. Katılımcıların cinsiyetleri incelendiğinde 432'sinin erkek,

375'inin kadın olduğu görülmektedir. Yaşa göre katılımcıların dağılımları incelendiğinde 153'ünün 18-25 yaş aralığında, 183'ünün 26-30 yaş aralığında, 204'ünün 31-35 yaş aralığında, 163'ünün 36-45 yaş aralığında ve 104'ünün 46 ve üstü yaş aralığında olduğu görülmüştür. Medeni durumlarına göre katılımcılar incelendiğinde 459'unun evli olduğu, 318'inin bekar olduğu ve 30'unun boşanmış olduğu görülmüştür. Katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde 34'ünün ilkokul mezunu olduğu, 31'inin ortaokul mezunu olduğu, 162'sinin lise mezunu olduğu, 106'sının önlisans mezunu olduğu, 385'inin lisans mezunu olduğu ve 89'unun lisansüstü eğitim mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların gelir düzeyleri incelendiğinde 170'inin düşük düzeyde gelire, 590'ının orta düzeyde gelire ve 47'sinin yüksek düzeyde gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların siyasi parti üye olma durumuna göre dağılımları incelendiğinde 719'unun siyasi parti üyeliği bulunmazken 88'inin siyasi parti üyesi olduğu görülmüştür.

Dinç ve Keçe (2015) tarafından geliştirilen Demografik Katılım Ölçeği araştırmada kullanılmış, araştırma kapsamında sadece Siyasal Katılım boyutu kullanılmıştır. Siyasal Katılım boyutu “Siyasi Tartışmalar, Düşünce ve Önerileri Paylaşma, Seçimlere Duyarlılık, Gösteri ve Yürüyüşler, Seçim Mitingleri, Hizmet ve Politika Takibi, Propaganda, Boykot ve Eylemler” olacak şekilde 7 faktörden oluşmaktadır. Yapılan araştırma neticesinde çıkan sonuçlar incelendiğinde ölçme aracının yüksek ölçekte güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan bireylerin siyasal katılımdan aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde en yüksek puan ortalamasına seçimlere duyarlılık (4.59) boyutunun sahip olduğu ve en düşük puan ortalamasına propaganda, boykot ve eylemlerin (1.27) aldığı görülmektedir. Diğer boyutlar incelendiğinde hizmet ve politika takibi (3.62), siyasi tartışma (2.78), toplam siyasal katılım puanı (2.30), seçim mitingleri (1.61), gösteri ve yürüyüşler (1.52) ve düşünce ve önerileri paylaşma (1.48) olacak şekilde yüksek puan ortalamasından düşük puan ortalamasına göre sıralandıkları görülmektedir. Alt boyutların çarpıklık basıklık değerleri incelendiğinde ise siyasi tartışma ve hizmet politika takibine ilişkin verilerin normal dağıldığı ancak diğer alt boyutlar ile toplam siyasal katılım puanlarının normal dağılmadığı görülmektedir. Hizmet ve politika takibi boyutunun en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu ve siyasi tartışma boyutunun da orta seviyede bir puan aldığı görülmektedir. Bu, katılımcıların siyasi gündemi takip etme ve politikacıların hizmetlerini değerlendirme konusunda daha aktif olduklarını göstermektedir. Ancak, siyasi tartışma konusunda puanın orta seviyede olması, katılımcıların aktif olarak siyasi konularda tartışmaya katıldığına işaret ederken bu katılımın çok yaygın olmadığını göstermektedir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlarda İzmir ilinde seçimlere duyarlılık boyutu dahil olmak üzere tüm alt boyutlarda ve toplam siyasal katılım boyutunda Bayburt ilinde yaşayanlara göre daha yüksek çıktığı ortaya koyulmuştur. Bu bulgu 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimindeki katılım oranı olarak İzmir ilinin katılım oranının Bayburt iline göre her iki tarihteki seçime göre de daha fazla olduğu sonucu ile örtüşmektedir. Araştırmada ulaşılan sonuçlarda da İzmir ilinde seçimlere duyarlılık boyutu dahil olmak üzere tüm alt boyutlarda ve toplam siyasal katılım boyutunda Bayburt ilinde yaşayanlara göre daha yüksek çıktığı belirtilmiştir. Araştırma sonuçları ile 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimindeki verilerin tutarlı olduğu görülmektedir.

Katılımcıların tüm alt boyutlardan aldıkları puanların yaşanılan şehir değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde yaşanılan şehir değişkenine göre siyasi tartışma ve hizmet ve politika takibi alt boyutunun, düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunun, seçimlere duyarlılık alt boyutunun, gösteri ve yürüyüşler alt boyutunun, seçim mitingleri alt boyutunun, propaganda, boykot ve eylemler alt boyutunun ve toplam siyasal katılım boyutunun İzmir ilinde yaşayanlar bakımından istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüş, İzmir ilinde siyasal katılımın Bayburt iline göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İzmir ve Bayburt gibi farklı iller, siyasal katılım açısından önemli farklılıklar gösterir. İzmir, Türkiye'nin batısında bulunan ve ekonomik olarak daha gelişmiş bir yapıya sahipken, Bayburt ise Doğu Karadeniz Bölgesi'nde küçük bir il merkezi olup ekonomik olarak daha kısıtlı bir yapıya sahiptir. İzmir'de yüksek eğitim seviyesi ve geniş medya erişimi gibi faktörler, siyasal katılımı olumlu yönde etkilerken, Bayburt'ta bu faktörlerin etkisi daha sınırlı olabilir. Bununla birlikte, her iki ilde de yerel siyasi dinamikler ve toplumsal yapı, siyasal katılım düzeyini etkileyen önemli faktörler arasındadır.

Araştırmada ulaşılan sonuçlarda katılımcıların cinsiyet değişkenine göre siyasal katılımları incelendiğinde kadınların toplam siyasal katılım boyutunun erkeklere göre daha fazla olduğu görülmektedir. 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerinde yurt içi ve yurt dışı kadın seçmen sayılarına bakıldığında seçime katılan kadınların toplam sayısı 32.318.956 kişi, katılan erkeklerin sayısı ise 31.826.548 kişidir. 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimine katılan kadınların toplam sayısı ise 32.343.118 kişi, katılan erkeklerin sayısı ise 31.854.336 kişidir. 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimindeki verilerin araştırma sonucunu desteklediği anlaşılmıştır.

Kadınların siyasal katılımının erkeklerden daha yüksek bulunmasını etkileyen çeşitli unsurlar bulunmaktadır. Özellikle kadın hareketlerinin artmasıyla birlikte, kadınlar siyasi alana daha fazla ilgi göstermekte ve katılımlarını artırmaktadırlar (Gökçimen, 2008). Uygulanan pozitif ayrımcılık politikaları, kadınların siyasal pozisyonlarda yer almasını sağlayarak katılımlarını artırmaktadır (Onur, 2023). Kadınların eğitime katılımlarının ve eğitim düzeylerinin artması, siyasi süreçlere katılım isteklerini artırmaktadır (Altan, 2011). Toplumsal cinsiyet rollerindeki değişimler ve kadınların siyasi liderlik rollerinde de kabul görmesi, kadınların siyasal katılımının artmasını desteklemektedir (Celis, Childs ve Kantola, 2014). Aynı zamanda kadınların siyasi örgütlenmeleri siyasal katılımlarını artırmada önemli bir unsurdur. Kadınların dayanışma içerisinde geliştirdikleri ortak talepler, siyasal alanda aktif hale gelmelerini güçlendirmektedir (Gökçimen, 2008).

Literatür incelendiğinde Verba, Schlozman ve Burns'e (1997) göre, erkekler kadınlardan daha fazla oranda siyasal katılım gerçekleştirmektedir. Tekeli, yapmış olduğu bir çalışmada genel anlamda erkeklerin kadınlara oranla siyasal katılımının yüksek olduğunu, kadınların oy verme davranışında erkeklere göre %13,5 oranla daha düşük olduğunu söylemektedir (1982). Tekeli'nin yapmış olduğu çalışma bu araştırmadaki sonucu desteklememektedir. Bu araştırmada kadınlar toplam siyasal katılım boyutunda erkeklerden daha yüksek oranda bir katılım gerçekleştirmiştir. Ancak aynı zamanda bu çalışmada hizmet ve politika takibi alt boyutunda da kadınlar erkeklere göre daha yüksek bir oranda siyasal katılım gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimindeki veriler de Tekeli'nin çalışmasını desteklememektedir. İki çalışmanın ve hatta Verba, Schlozman ve Burns'un çalışmaları ile birlikte iki çalışmanın bu araştırma ile farklı çıkmalarındaki en temel sebeplerden bir tanesinin aradaki zaman farkı olduğu düşünülmektedir. Bu zaman zarfı içinde tüm dünya genelinde gerçekleştirilen toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi ile ilgili çalışmalar ve kadınların kendi haklarını korumak ve yeni haklarını edinmek için mevcut siyasal sistemde rol almak istemesinin sebep olduğu düşünülmektedir. Çolak'a (2020) göre, Twitter'da erkeklerin siyasal katılım toplam puanı kadınlara oranla daha yüksektir. Aynı zamanda yerel yönetim ve yardım ve siyasal tartışmalara katılma alt boyutlarında da erkeklerin kadınlara göre oran olarak daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma ile Çolak'ın çalışmasının toplam siyasal katılım oranına göre aynı sonuca ulaşmadığı görülmektedir. Bunun sebebinin bu iki çalışmadan birisinin sosyal medya üzerinden diğerinin genel olarak sosyal medyayı da kapsayıcı bir şekilde yapılmış olmasından kaynaklanması olduğu değerlendirilmektedir. Bu çalışmada alt boyutlarda sosyal medya olmadığından iki çalışma arasında anlamlı bir ilişki kurulamayacağı düşünülmektedir. Ülkemizde yapılan

milletvekili seçimleri yıllara göre incelendiğinde kadın milletvekili sayısının geçmiş dönem yapılan milletvekili seçimlerindeki sayılarına göre bir artış gösterse de erkeklere oranla temsil oranı oldukça düşüktür. 2023 yılı milletvekili seçimleri incelendiğinde kadın temsil oranının %20,1 olduğu, 2024 milletvekili seçimlerinde ise kadınların temsil oranının %19,83 olduğu görülmektedir. Araştırmada kullanılan ölçek alt boyutları incelendiğinde temsil alt boyutunun olmamasından bu çalışma ile mevcut milletvekilleri cinsiyet temsili arasında anlamlı bir ilişki kurulamamaktadır.

Araştırma sonuçlarından yerleşim yerine göre toplam siyasal katılım boyutunun anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ancak hizmet ve politika takibi alt boyutu kapsamında il merkezinde yaşayan bireylerin ilçede yaşayan bireylere göre oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kışlalı (1987), daha küçük kırsal ve geleneklere bağlı olan yerlerde yaşayan insanların cemaat bağlarının güçlü olduğunu, yaşadığı bölgede bulunan kanaat önderi ya da aşiret liderinin düşüncesine göre siyasal katılım gerçekleştiği, ancak şehirlerde yaşayan insanların gelişen sanayileşme süreci ile birlikte sınıfsal ayrımlarından da etkisiyle çıkarları doğrultusunda daha çok bireysel ve toplumsal çıkarlarını gözettiğini belirtmektedir. Araştırma sonucunun Kışlalı'nın çalışması ile desteklendiği, il merkezinde yaşayanların mevcut çıkarları doğrultusunda hizmet ve politikalara önem verdiği görülmektedir.

Araştırma sonuçlarında yaş değişkenine göre siyasal katılım oranları incelendiğinde, siyasi tartışma alt boyutunda 36-45 yaş arasındaki bireylerin 46 ve üstü bireylere göre oranla daha yüksek katılım gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun en temel sebebinin 36-45 yaş arasındaki bireylerin iş ve kariyer hayatında zirve bir dönemde olduğu ve çıkarları doğrultusunda siyasi tartışmalara daha çok katıldıkları, ancak daha yaşlı bireylerin mevcut siyasi yapının çok fazla değişmesinden yana olmadığı ve siyasetten de bir beklentisinin olmamasından daha az katıldığı düşünülmektedir.

Hizmet ve Politika Takibi alt boyutunda 36-45 yaş arasındaki bireylerin 18-25 yaş arasındaki bireylerden, 31-35 yaş arasındaki bireylerin 18-25 yaş arasındaki bireylerden daha yüksek oranda siyasal katılım gerçekleştirdiği sonucuna varılmıştır. Bunun sebebinin daha genç yaşlarda henüz iş hayatına atılmamış bireylerin aldıkları hizmetler yönünden bir kaygılarının olmaması, 36-45 ve 31-35 yaş arasındaki bireylerin çıkarları doğrultusunda hizmet ve politika takiplerinin daha yüksek olduğu kanaatine varılmıştır.

Düşünce ve Önerileri Paylaşma alt boyutunda 18-25 yaş ve 26-30 yaş arasındaki bireylerin 46 ve üstü yaş arasındaki bireylerden daha yüksek oranda siyasal katılım gerçekleştirdiği sonucuna varılmıştır. Bunun sebebinin artan sosyal medya kullanımı ile bireylerin düşüncelerini sosyal medya alanında daha fazla zaman geçirdikleri ortamda

yaptıkları, 46 ve üstü bireylerin geçmiş tecrübelerine göre daha muhafazakâr bir görüşte olduklarından çok fazla yapmadıkları, 26-30 yaş aralığındaki bireylerin mevcut siyasal iktidarın politikalarını etkilemek üzere daha fazla düşüncelerini ve önerilerini ifade ettikleri kanaatine varılmıştır.

Seçimlere Duyarlılık alt boyutunda 26-30, 31-35, 36-45 ve 46 ve üstü yaş arasındaki bireylerin 18-25 yaş arasındaki bireylerden daha yüksek oranda siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna varılmıştır. Bunun sebebinin genç yaşta henüz seçimle yeni tanışılmış ve iş hayatına henüz atılmadan siyasal iktidardan bir beklentisinin olmaması olduğu düşünülmektedir.

Gösteri ve Yürüyüşler alt boyutunda 46 ve üstü yaş arasındaki bireylerin 18-25 yaş arasındaki bireylerden, 31-35 yaş arasındaki bireylerin 26-30 yaş arasındaki bireylerden daha yüksek oranda siyasal katılım gerçekleştirdiği sonucuna varılmıştır. 46 ve üstü yaş arasındaki bireylerin 18-25 yaş arasındaki bireylerden daha yüksek oranda gösteri ve yürüyüşler alt boyutunda siyasal katılım gerçekleştirmesinin sebebinin, artan ekonomik kriz sebebiyle emeklilerin maaşlarına yapılacak zamlar ile ilgili bu yaş gruplarının mevcut siyasal iktidardan beklentileri olduğu ve beklentilerini gerçekleştirmek üzere taleplerini hükümete bu yolla ilettikleri ve son zamanlarda yine ülke gündeminde bulunan EYT kapsamında bireylerin hak ve taleplerini bu yolla mevcut siyasal iktidara ve yöneticilere iletmek istemeleri nedeni ile olduğu değerlendirilmektedir.

Toplam siyasal katılma boyutunda 26-30, 31-35 ve 36-45 yaş aralığındaki bireylerin 18-25 yaş aralığındaki bireylerden, 31-35 ve 36-45 yaş aralığındaki bireylerin 46 ve üstü yaş aralığındaki bireylerden daha yüksek oranda siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna varılmıştır. Bu da daha önceki alt boyutlarda da ifade edildiği üzere 46 ve üstü yaş grubundaki bireylerin hayat tecrübesi, siyasi olgunluk, mevcut konumunu koruma iç güdüsü ile muhafazakâr bir politika izleme, meslek ve hayat kaygısının olmaması, fiziksel ve psikolojisinin diğer yaş gruplarına göre daha az olması siyasal katılımını azaltan etmenler olmaktadır. 18-25 yaş aralığındaki bireylerin diğer yaş gruplarına göre daha düşük çıkmalarının sebebi ise henüz iş ve kariyer hayatına atılmamaları ve böyle bir kaygıların bulunmaması ve güçlü bir ideolojiye sahip olmamaları siyasal katılımını azaltan etmenler olduğu kanaatine varılmıştır.

Çolak'a (2020) göre, Twitter'da siyasal katılım yaş değişkenine göre, 24-26 yaş aralığındaki bireylerin 18-20 ve 21-23 yaş aralığındaki bireylere göre daha fazla siyasal katılım düzeyinin olduğu, siyasal tartışmalara katılım alt boyutunun da yine 24-26 yaş aralığındaki

bireylerin 18-20 ve 21-23 yaş aralığındaki bireylere göre daha fazla olduğu görülmüştür. Çolak'ın bu çalışması araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Araştırma sonuçlarında medeni durum değişkenine göre siyasal katılım oranları incelendiğinde, Hizmet ve Politika Takibi ve Seçimlere Duyarlılık alt boyutlarında evli olan bireylerin bekar olan bireylere göre siyasal katılımının daha yüksek olduğu, Düşünce ve Önerileri Paylaşma ve Gösteri ve Yürüyüşler alt boyutlarında bekar olan bireylerin evli olan bireylere göre siyasal katılımının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Evli olan bireylerin bekar olan bireylere göre aile kavramının da etkisi ile daha fazla sorumluluk hissetmesi ve aileyi koruma içgüdüğü ile hizmet ve politikaları takip ettiği, ayrıca evde bulunan bireylerin siyasal ideolojileri ile ilgili birbirlerini etkiledikleri ve seçimlerde oy kullanma katılımın yüksek olduğu ve kendi aile çıkarları doğrultusunda kendilerine yakın gördükleri siyasal parti ya da lidere oy verme düşüncesiyle hareket etmektedirler. Bekar bireyler ise bireysel çıkarlarına göre hareket ettikleri, genel anlamda yaşlarının genç olması, sosyal medyayı aktif olarak kullanması ile düşünce ve önerilerini daha rahat dile getirmektedirler.

Teyyare ve Avcı'ya (2016) göre, yerel seçimlerde bekar olan bireyler adayların hizmet ve politikalarını, seçim vaatlerini evlilere göre daha fazla takip etmektedirler. Araştırma ile bu sonuç farklılık göstermektedir. Farklılığın sebebinin araştırmanın daha genel anlamda siyasal katılımı ele aldığı, Teyyare ve Avcı'nın çalışmasının ise sadece yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarını ele almasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarında eğitim düzeyi değişkenine göre siyasal katılım oranları incelendiğinde, Siyasi Tartışma alt boyutunda Lisansüstü ve Lisans mezunlarının ilkökul ve ortaokul mezunlarına göre, Lisansüstü mezunlarının Lise, Önlisans ve Lisans mezunlarına göre daha yüksek siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim seviyesi arttıkça, bilgi ve birikim ve tecrübe de artmakta ve bu da bireylerin siyasi tartışmaya daha fazla girmesini sağlamaktadırlar.

Hizmet ve Politika alt boyutunda Lisansüstü, Lisans, Önlisans ve Lise mezunlarının İlkokul mezunlarına göre, Lisansüstü ve Lisans mezunlarının Ortaokul mezunlarına göre, Lise mezunlarının Lisans mezunlarına göre, Lisansüstü mezunlarının Lisans, Önlisans ve Lise mezunlarına göre daha yüksek siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim düzeyi yükseldikçe seçim kampanyalarını, adayların ve siyasal partilerin seçim vaatlerinin takibi daha fazla olmaktadır.

Düşünce ve Önerileri Paylaşma alt boyutunda Lisansüstü, Lisans, Önlisans, Lise ve Ortaokul mezunlarının İlkokul mezunlarına göre daha yüksek siyasal katılım sağladıkları

sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim düzeyi arttıkça bireylerin çevresi de çeşitlenmekte ve bu çevrelerde fikirlerini paylaşmaktadırlar.

Gösteri ve Yürüyüşler alt boyutuna göre Lisansüstü, Lisans, Önlisans ve Lise mezunlarının İlkokul mezunlarına göre, Lisansüstü ve Lisans mezunlarının ortaokul mezunlarına göre, Lisansüstü mezunlarının Lisans ve Ortaokul mezunlarına göre daha yüksek siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim seviyesi yükseldikçe çevreye olan duyarlılık artmakta ve mevcut siyasal iktidardan talepler dile getirilmektedir.

Seçim Mitingleri alt boyutuna göre İlkokul mezunlarının Lisans ve Önlisans mezunlarına göre, Lise mezunlarının Önlisans mezunlarına göre ve Lisansüstü mezunlarının Lisans mezunlarına göre daha yüksek siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim seviyesi düştükçe mitinglere katılım oranının artmaktadır.

Toplam Siyasal Katılım boyutuna göre, Lisansüstü, Lisans ve Önlisans mezunlarının İlkokul mezunlarına göre, Lisansüstü mezunlarının Ortaokul mezunlarına göre, Lisans ve Önlisans mezunlarının Lise mezunlarına göre ve Lisansüstü mezunlarının Lisans mezunlarına göre daha yüksek siyasal katılım gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin eğitim seviyesi yükseldikçe siyasal konulara daha duyarlı ve siyasal konular hakkında daha bilgili olduğu, seçim faaliyetlerini ve politikalarını takip ettiği ve mevcut siyasal iktidarın kararlarını etkilemeye çalışmaktadır.

Eğitim düzeyi yüksek olan bireyler; seçim kampanyalarını, gündemi, çevresinde gelişen olayları takip eder, siyasal konuda bilgi birikimi yüksektir, bu sebeple çevresi geniştir ve düşüncelerini paylaşır ve siyasal olaylar ve konular hakkında daha fazla konuşur. Seçimlere katılımı toplumsal ve bireysel çıkarları doğrultusunda daha fazladır (Almond ve Verba, 1963). Almond ve Verba,'nın çalışması araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Gümüş'e (2006) göre, Eğitim seviyesi daha yüksek kişilerin siyasal yaşama katılma düzeylerinin yüksek olduğu, ilkokul mezunlarının büyük bir kısmının sadece oy kullanma işlemi ile siyasal katılım gerçekleştirdiğini, eğitim seviyesi yüksek bireylerin gündemi daha fazla takip ettiği sonucuna ulaştığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda Gümüş'ün çalışması araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Öneriler

Siyasal katılım insanlık tarihinin ilk çıktığı günden beri var olsa da demokrasinin gelişimi ile birlikte toplumların ve devletlerin vazgeçilmez bir unsuru olmuştur. Teknolojinin de gelişimiyle zamanla farklı bir ivme kazanan siyasal katılımın nedenleri ve faktörleri siyasetçiler ve siyasi partiler için büyük önem arz etmektedir. Siyasi partiler ve adaylar seçimi

kazanmak için siyasal katılımı nelerin etkilediğini bilmeden ve bunun sebeplerine inmeden çalışmalarına başlamamaktadır ve öyle de olmalıdır. Bu sebeptir ki seçimler yaklaştıkça seçmen üzerinde anket sayılarını artırmakta ve bilim insanlarının çalışmalarına da önem vermektedirler.

Bu çalışmada aslında son bir yılda ikinci tura kalan Cumhurbaşkanlığı seçimini de dahil edersek 3 seçim geçiren ülkemizde siyasal katılımın ne denli önemli olduğu aşıkardır. Bu çalışmada elde edilen verilere ve ulaşılan sonuçlara bakıldığında 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçimindeki siyasal katılım oranlarının çalışmayı desteklediği görülecektir.

İzmir Cumhuriyet Halk Partisinin (CHP) kalesi olarak bilinen, sosyal demokrat ve seküler bireylerin ağırlıkta yaşadığı, bireylerin eğitim seviyesinin yüksek olduğu bir ildir. Literatür incelendiğinde gelişmiş kentlerde yaşayan bireylerin siyasal katılım oranı kırsal kesime göre daha yüksektir. Burada yaşayan bireyler kendi bireysel çıkarlarının yanında çevresinden de etkilenecek toplumsal çıkarları gözeterek siyasal katılım gerçekleştirmektedirler. Bayburt ise Adalet ve Kalkınma Partisinin (AKP) kalesi olarak bilinen, milliyetçi ve muhafazakâr bireylerin ağırlıkta yaşadığı bir ildir. Bayburt ili her ne kadar bir il olsa da İzmir ili ile karşılaştırıldığında nüfus ve gelişmişlik açısından daha geridedir. Bu çalışmada toplam siyasal katılımın İzmir ilinde yaşayan bireylerin Bayburt ilinde yaşayan bireylerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçim sonucu ile desteklenmektedir. Burada özellikle Bayburt ilindeki siyasal partiler ve siyasetçilerin bu katılımı artırarak kendi lehlerinde olup ta sandığa gitmeyen seçmenleri ikna etmeleri gerektiği önerilmektedir. Çünkü Bayburt ili nüfus olarak az olduğundan seçimde kullanılan her bir oyun İzmir ilinde kullanılan bir oya göre daha yüksek oranda etkileyeceği durumudur.

Yine 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçimlerindeki ve 28 Mayıs 2023 tarihindeki Cumhurbaşkanlığı seçim sonucuna bakıldığında kadınların erkeklere göre daha yüksek katılım gösterdiği, bu araştırma sonucunda da toplam siyasal katılımda kadınların erkeklere göre daha yüksek oranda olduğu ve seçim sonucunun çalışmayı desteklediği görülmektedir. Ancak literatüre bakıldığında genel anlamda kadınların da siyasal ve kamusal alandaki temsil oranının azlığı da baz alınarak siyasal katılım kapsamında erkeklere göre daha düşük olduğu söylenmektedir. İzmir ve Bayburt örneği kapsamında ülkemizdeki siyasal partiler ve siyasetçilerin kadınların seçimlere bu denli yüksek katılımı ile birlikte artık kadın seçmelere daha çok ilgi göstermeleri gerekmektedir. Partilerin özellikle

yerel örgütlenmelerinde kadınlara yönelik ciddi bir çalışma yapılması gerektiği ve bu çalışma ile seçim sonuçlarının iyi analiz edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Alanyazına faydası olması amacı ile son yerel seçimlerde kaç kadın adayın kazandığı, temsil oranının milletvekili seçimlerindeki gibi düşük mü kaldığı, yerel yönetimler anlamında kadın adayların toplum tarafından nasıl karşılandığı ile ilgili bir çalışma yapılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde yaş değişkeninde genel anlamda 18-25 yaş arasındaki bireylerin toplam siyasal katılımın düşük olduğu ancak düşünce ve önerileri paylaşma alt boyutunda yüksek çıktığı görülmektedir. Sosyal medyanın gelişmesi ile birlikte sosyal medyayı diğer yaş gruplarına göre gençlerin daha çok kullandığı, bu sebeple aslında düşünce ve önerilerini sanal alemde yaptıkları değerlendirilmektedir. Siyasal partilerin özellikle gençlik kolları örgütlenmelerini daha kuvvetli hale getirmeleri, siyasal alandan uzak kalan bu yaş grubuna çalışma yapılarak kararsız ve sandığa gitmeyen seçmeni ikna etmeleri gerekmekte olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde eğitim düzeyi değişkeninde toplam siyasal katılımında eğitim düzeyi yükseldikçe siyasal katılımın arttığı gözlemlenmektedir. Eğitim düzeyi yükseldikçe siyasal partilerin ve adayların seçim vaatleri ve parti programları önem kazanmaktadır. Eğitim seviyesi düştükçe mitinglere katılım oranının arttığı, bu bireylerin daha çok lidere ya da desteklediği partiye daha çok önem verdiği değerlendirilmektedir.

Daron ACEMOĞLU'nun da dediği gibi gelişmiş büyük bir ülke seviyesine gelinmesi için toplumlar ve devletlerin aynı anda gelişmesi gerekmektedir. Siyasal iktidarların toplumun da eğitim seviyesinin nitelikli bir oranda artırılmasını sağlayarak seçmenlerin siyasal katılımının artmasını sağlayabileceği, bunun da ülke için çok önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acemoğlu, D., & Robinson, J. A. (2023). *Dar koridor*. İstanbul: Doğan Yayınları.
- Almond, G. A., & Verba, S. (1963). *The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations*. New Jersey: Princeton University Press.
- Altan, C. (2011). Eğitim-Siyasal eğilim ilişkisi: Mersin örneği. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 313-329.
- Bakan, İ., Güler, B., & Kara, E. (2017). Örgütsel demokrasinin örgütsel adalet ve örgütsel destek algıları üzerine etkileri: Otel çalışanlarına yönelik bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(4), 1031-1048.
- Barnes, S. H., & Kease, M. (1979). *Political action: Mass participation in five Western democracies*. Oxford: Oxford University Press.
- Başol, G. (2008). Bilimsel araştırma süreci ve yöntem. O. KILIÇ ve M. CİNOĞLU içinde *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (s. 113-143), İstanbul: İstanbul Yayıncılık
- Başcı, G. (2021). 1808 Sened-i İttifak ve 1839 Tanzimat Fermanının 1215 Magna Carta ile anayasacılık ve insan hakları açısından karşılaştırılması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (46), 227-242.
- Baykal, D. (1960). *Siyasal katılma: Bir davranış incelemesi*. İstanbul: Sevinç Matbaası.
- Birecikli, İ. B. (2011). Amerika'nın Kuruluşu ve ABD-Avrupa ilişkileri (1776-1876). *ABD ve Büyük Ortadoğu İlişkileri*, 81-103
- Bryman, A. (1984). The debate about quantitative and qualitative research: a question of methods or epistemology. *The British Journal of Sociology*, 35(1), 75-92.
- Büyüköztürk, Ş. (2019). Örneklem Yöntemleri [online]. <http://w3.balkesir.edu.tr/msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Konuları.pdf> Final
- Creswell, J. W. (2017). *Eğitim araştırmaları: Nitel ve nicel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (H. Ekşi, Çev. Ed.). İstanbul: EDAM.
- Çam, E. (2011). *Siyaset bilimine giriş*. (10. Baskı). İstanbul: Der Yayınları.
- Çukurçayır, M. A. (2000). *Siyasal katılma ve yerel demokrasi*. Ankara: Yargı Basımevi.
- Çukurçayır, M. A., & Gökçe, G. (2002). Yerel siyaset ve katılma davranışı: Konya'da katılım eğilimleri. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 126-146.
- Çolak, R. (2020). *Üniversite öğrencilerinin siyasal katılım sürecindeki twitter kullanımı* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 627972).
- Daver, B. (1976). *Siyaset bilimine giriş*. İstanbul: Kalite Matbaası.
- Deth Van, J. W. (2001). Studying political participation: Towards a theory of everything. In *Joint sessions of workshops of the European Consortium for political research* (pp. 6-11). Grenoble.
- Duran, H. (2015). Siyasal katılmayı etkileyen faktörler üzerine bir araştırma: Tavşanlı-Kütahya örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (13), 131-152.
- Dursunoğlu, İ. (2017). *Siyasal davranış üzerine bir karşılaştırma: Bayburt örneği* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 485881).
- Dursunoğlu, İ., & Akın, Y. (2021). *Türkiye'de siyasal katılma*. Bursa: Ekin Yayınları.

- Dursunoğlu, İ., & Kömür, G. (2018). Siyasal toplumsallaşma sürecinde kitle iletişim araçları: Geleneksel medyadan sosyal medyaya. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 71, 405-418.
- Duvan, A. Ö. (2019). Devlet teorisinde kuvvetler ayrılığının doğuşu: Locke ve Montesquieu. *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, (1), 35-60.
- Eroğul, C. (1999). *Devlet yönetimine katılma hakkı*. İstanbul: İmge Kitabevi.
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). How to design and evaluate research in education (6.Ed.). New York: McGraw-Hill International Edition.
- George, D., ve Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference*, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.
- Gökçimen, S. (2008). Ülkemizde kadınların siyasal hayata katılım mücadelesi. *Yasama Dergisi*, (10), 5-59.
- Göktürk, G. (2016). Siyasal partilerin doğuşu: Tarihsel ve toplumsal kökenleri. *Sosyoloji Konferansları*, 54(2), 245-273.
- Graham, G. J. (1970). Rousseau's concept of consensus. *Political Science Quarterly*, 85(1), 80-98.
- Güldiken, N., & Kaya, G. (2004). Türk siyasal katılımında bir parametre: 12 Eylül 1980. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(2), 105-111.
- Gümüş, B. (2006). *Eğitim Düzeyinin Seçmen Davranışındaki Rolü ve Antalya örnek olayı* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 204846).
- Güzel, M. N. (2018). Antik demokrasi ve modern demokrasi kavramlarının kuvvetler ayrılığı ilkesi çerçevesinde değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 23(38), 205-231.
- Gökçimen, S. (2008). Ülkemizde kadınların siyasal hayata katılım mücadelesi. *Yasama Dergisi*, 10, 5-59.
- Huntington, S. P., & Nelson, J. M. (1976). *No Easy choice political participation in developing countries*. Cambridge: Harvard University Press.
- Lane-Robert, E. (1959). *Political life. Why and how people get involved in politics*. New York: Free Press.
- Lazarfeld, P. F., Berelson, B., & Gaudet, H. (1948). *The people's choice: How the voter makes up his mind in a presidential campaign*. New York: Columbia University Press.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). *Karşılaştırmalı siyasal katılma, siyasal eylemlerin kökenleri üzerine bir inceleme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Kalaycıoğlu, E. (2013). Siyasal katılmanın anatomisi. *Bilim Akademisi Derneği*, 34(179/148), 1-6.
- Kahraman, A. B. (2002). *Siyasal katılıma etki eden sosyolojik faktörler: Isparta uygulaması* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 116874).
- Kapani, M. (2021). *Politika bilimine giriş*. (60. Baskı). İstanbul: Tarcan Matbaası.
- Kapusızoğlu, M. (2008). *Gelir durumu-Siyasal eğilim ilişkisi: Mersin örneği* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 226140).
- Karaçor, S. (2009). Yeni iletişim teknolojileri, siyasal katılım, demokrasi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 16(2), 121-131.

- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi (24. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kaya, M. A. (2022). Egemenlik kavramı ve siyasi düşünürler. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(1), 213-235.
- Keçe, M., & Dinç, E. (2015). Demokratik katılım ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 177-207.
- Kışlalı, A. T. (1987). *Siyasal bilim*, Ankara: AÜBYYO Yayınları.
- Köseoğlu, Y., & Al, H. (2013). Bir siyasal propaganda aracı olarak sosyal medya. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(3), 103-125.
- Milbrath, L. W., & Goel, M. L. (1977). *Political participation*. Chicago: Rand McNally.
- Nebati, N. (2020). Siyasi tartışmalar bağlamında Türkiye'de kamusal alanın evrimi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 828-852.
- Oğuzhan, M. (2023). Erken Cumhuriyet Döneminde kadınların siyasal katılımı: Türk kadın birliği. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 9(2-1), 406-424.
- Olgun, K. (2011). Türkiye'de Cumhuriyet'in ilanından 1950'ye genel seçim uygulamaları. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 27(79), 1-36.
- Onur, Y. (2023). Ülke uygulamalarında kadınlara yönelik siyasi partilerde pozitif ayrımcılık. *Antalya Bilim University Law Review*, 11(21), 79-105.
- Özbudun, E. (1975). *Türkiye'de sosyal değişme ve siyasal katılma* (No. 363). Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi.
- Özkaynar, K., Altunışık, R., & Yolcu, T. (2017). Facebook ve Twitter kullanıcılarının siyasal katılım eğilimlerinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(5), 97-109.
- Öztekin, A. (2007). *Siyaset bilimine giriş*. (5. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S.(2013). *Using multivariate statistics* (Sixth ed.) Boston: Pearson.
- Tatar, T. (2003). Malatya'da siyasal katılım: karşılaştırmalı bir analiz. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 331-350.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel.
- Tekeli, Ş. (1982). *Kadınlar ve siyasal toplum hayatı*. İstanbul: Birikim Yayınları.
- Teyyare, E., & Avcı, M. (2016). Yerel seçimlerde seçmen davranışları: 2014 yerel seçimleri ve Zonguldak ili örneği. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 51-76.
- Topbaş, H. (2009). *David Easton'un siyasal sistem kuramı bağlamında siyasal katılma: Erzurum seçmeni üzerine bir araştırma* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 257648).
- Toy, M. E. (2021). Sosyal medyada siyasal iletişim: 31 mart 2019 yerel seçimlerinde Ak Parti ve CHP'nin Twitter kullanımı. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, (6), 1-26.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2023). İstatistiklerle kadın, 2023, 28.01.2024 tarihinde data.tuik.gov.tr sitesi <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2022->

[49668#:~:text=Kad%C4%B1n%20milletvekili%20oran%C4%B1%20%17%2C3,y%C4%B1l%C4%B1nda%20%17%2C3%20oldu](#) adresinden alındı.

- Turan, İ. (1986). *Siyasal sistem ve siyasal davranış*. İstanbul: Der Yayınları.
- Verba, S., Nie, N. H., & Kim, J. O. (1978). Participation and political equality: A seven-nation comparison. Cambridge: Cambridge University Press.
- Verba, S., Burns, N., & Schlozman, K. L. (1997). Knowing and caring about politics: Gender and political engagement. *The Journal of Politics*, 59(4), 1051-1072.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi
- Yücekök, A. N. (1987). *Siyasetin toplumsal tabanı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Yüksek Seçim Kurulu (2023). 28 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanı Seçimi İkinci Oylama Seçim İstatistikleri Bülteni, 28.01.2024 tarihinde www.ysk.gov.tr sitesi <https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/28%20May%C4%B1s%202023%20Cumhurbaşkan%C5%9Fkan%C4%B1%20Se%C3%A7imi%202.%20Oylama%20B%C3%BClteni.pdf> adresinden alındı.

EKLER

Ek 1: Demografik Bilgi Formu

SİYASAL KATILMA DÜZEYLERİ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA: İZMİR-BAYBURT ÖRNEĞİ

Araştırmamız ortalama 3-4 dakika sürmektedir. Bu araştırma Bayburt Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi yüksek lisans öğrencisi Özgür ARAT'ın Doç. Dr. İsmail DURSUNOĞLU danışmanlığında yürütmekte olduğu tezi için gerçekleştirilmektedir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler herhangi bir yerde başka amaçla kullanılmayacak olup kişisel veriler gizli tutulacaktır. Araştırma sadece İzmir ve Bayburt şehirlerinde yaşayan katılımcılar ile gerçekleştirilecektir.

Yaşadığınız şehir neresidir?

- ☐ İzmir
- ☐ Bayburt

Demografik Bilgiler

Bu bölümde demografik bilgiler istenmektedir.

1. Belirttiğiniz şehirde nerede ikamet ediyorsunuz?

- ☐ İl merkezi
- ☐ İlçe
- ☐ Köy/Kasaba/Belde

2. Cinsiyetiniz nedir?

- ☐ Kadın
- ☐ Erkek

3. Medeni Durumunuz nedir?

- ☐ Bekar
- ☐ Evli
- ☐ Boşanmış

4. Yaşınız nedir?

.....

5. Eğitim Düzeyiniz nedir? (en son mezun olduğunuz okul düzeyini işaretleyiniz)

- ☐ Okula hiç gitmedim.
- ☐ İlkokul terk
- ☐ İlkokul
- ☐ Ortaokul
- ☐ Lise
- ☐ Önlisans
- ☐ Lisans
- ☐ Lisansüstü

6. Gelirinizi ne düzeyde ifade edersiniz?

- ☐ Düşük
- ☐ Orta
- ☐ Yüksek

7. Siyasi bir partiye üye misiniz?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

8. Hiç oy kullandınız mı?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

Ek 2: Siyasal Katılım Ölçeği

Araştırmanın bu kısmında sizlerden siyasal katılıma dair bilgi istenmektedir. Hiçbir zaman ile her zaman aralığında maddeleri size uygun olacak şekilde puanlamanız gerekmektedir. Size hangi düzeyde uygun geliyorsa o maddeyi işaretleyebilirsiniz.

1. Genel seçimlerde oy kullanır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

2. Yerel seçimlerde oy kullanır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

3. Halk oylamalarında (referandum) oy kullanır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

4. Güncel siyasi tartışmalara katılır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

5. Yerel yönetimlerle ilgili siyasi tartışmalara katılır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle

- ☐ Her zaman
6. Ebeveynlerinizle siyasi konuları tartışır mısınız?
- ☐ Hiçbir zaman
 - ☐ Nadiren
 - ☐ Arasıra
 - ☐ Genellikle
 - ☐ Her zaman
7. Arkadaşlarınızla siyasi konuları tartışır mısınız?
- ☐ Hiçbir zaman
 - ☐ Nadiren
 - ☐ Arasıra
 - ☐ Genellikle
 - ☐ Her zaman
8. Hükümetlerin ÷lke yönetimine ilişkin politika/hizmetlerini takip eder misiniz?
- ☐ Hiçbir zaman
 - ☐ Nadiren
 - ☐ Arasıra
 - ☐ Genellikle
 - ☐ Her zaman
9. Muhalefet partilerinin politikalarını takip eder misiniz?
- ☐ Hiçbir zaman
 - ☐ Nadiren
 - ☐ Arasıra
 - ☐ Genellikle
 - ☐ Her zaman
10. Yerel yönetimlerin hizmetlerini takip eder misiniz?
- ☐ Hiçbir zaman
 - ☐ Nadiren
 - ☐ Arasıra
 - ☐ Genellikle
 - ☐ Her zaman

11. Gündemdeki siyasi konulara ilişkin siyasetçilere mektup/e-posta gönderir misiniz?
- ☐ Hiçbir zaman
 - ☐ Nadiren
 - ☐ Arasıra
 - ☐ Genellikle
 - ☐ Her zaman
12. Yerel yönetimlerin hizmetleri ile ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla tartışır mısınız?
- ☐ Hiçbir zaman
 - ☐ Nadiren
 - ☐ Arasıra
 - ☐ Genellikle
 - ☐ Her zaman
13. Yerel yönetimlerin hizmetleri ile ilgili düşüncelerinizi aile bireylerinizle tartışır mısınız?
- ☐ Hiçbir zaman
 - ☐ Nadiren
 - ☐ Arasıra
 - ☐ Genellikle
 - ☐ Her zaman
14. Süreli yayınların editörlerine siyasal içerikli mektup/e-posta gönderir misiniz?
- ☐ Hiçbir zaman
 - ☐ Nadiren
 - ☐ Arasıra
 - ☐ Genellikle
 - ☐ Her zaman
15. Gazetelerdeki siyasi haber ve yorumlara ilişkin kişisel düşüncelerinizi ilgili yayın kuruluşlarına/yazarlarına iletir misiniz?
- ☐ Hiçbir zaman
 - ☐ Nadiren
 - ☐ Arasıra
 - ☐ Genellikle
 - ☐ Her zaman

16. İnternet sitelerinde yapılan güncel siyaset ile ilgili anketlere görüş bildirir misiniz?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

17. Siyasi konulardaki imza kampanyalarına katılır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

18. Yasal olarak izin verilmiş gösterilere, yürüyüşlere katılır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

19. İzinsiz olarak düzenlenen gösterilere, yürüyüşlere katılır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

20. Bir sendika tarafından düzenlenen grevlere katılır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

21. Başkalarının mal ve mülküne zarar verme ihtimali olan eylemlere katılır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren

- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

22. Başkalarının canına zarar verme ihtimali olan eylemlere katılır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

23. Boykotlara katılır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

24. Propaganda amaçlı afiş asar mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

25. Propaganda amaçlı bildiri, gazete, dergi vb. dağıtır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

26. Genel seçim sürecinde siyasi parti liderlerinin düzenlediği mitinglere katılır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

27. Yerel seçim sürecinde belediye başkan adaylarının mitinglerine katılır mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

28. Siyasal faaliyetlerde kullanılmak üzere yardım toplar mısınız?

- ☐ Hiçbir zaman
- ☐ Nadiren
- ☐ Arasıra
- ☐ Genellikle
- ☐ Her zaman

Ek 3: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.08.2023-147922

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU
KARARI

Karar Tarihi
11.08.2023

Karar Sayısı
253

Oturum Sayısı
13

Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün 09.08.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-147501 sayılı yazısı gereği, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 222228006 numaralı öğrencisi ÖZGÜR ARAT'ın, yüksek lisans tezi olarak yürüttüğü "Siyasal Katılma Düzeyleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma: İzmir Bayburt Örneği" başlıklı araştırma önerisi üniversitemiz etik kurulu tarafından incelenmiş olup, araştırma önerisinin etik ilkelere uygun olduğuna toplantıya katılan üyelerin oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof.Dr. Ali Savaş BÜLBÜL
Başkan
BELGENİN ASLI ELEKTRONİK İMZALIDIR

Mevcut Elektronik İmzalar

Prof.Dr. ALİ SAVAŞ BÜLBÜL (Etik Kurulu - Başkan) 11.08.2023 14:44

Ayrıntılı bilgi için irtibat: MELİSA YILDIZ

Tel: :

Faks:

E-Posta: :

Elektronik ağı:

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZ GEÇMİŞ

Özgür ARAT, ilköğretim ve lise eğitimini İzmir ilinde tamamlamıştır. 2011 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümünü, 2014 yılında Polis Akademisi Fakülte Yüksek okulunu kazanmış olup hem üniversite hem de polislik eğitiminden 2016 yılında mezun olmuş ve aynı yıl Denizli İl Emniyet Müdürlüğünde Komiser Yardımcısı olarak göreve başlamıştır. 2023 yılında Bayburt Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi alanında Yüksek Lisans eğitime başlayan ARAT, 2019 yılında atandığı Bayburt İl Emniyet Müdürlüğünde Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürü olarak göreve devam etmektedir.

ARAT evli ve tek çocuk babasıdır.

